

KONJUNKTUUR

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT • ESTONIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH

2 (193) 2015

Väljaanne KONJUNKTUUR annab iga kvartali alguses operatiivse ülevaate olukorrast Eesti majanduses ja prognoosi lähemaks 3-6 kuuks

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

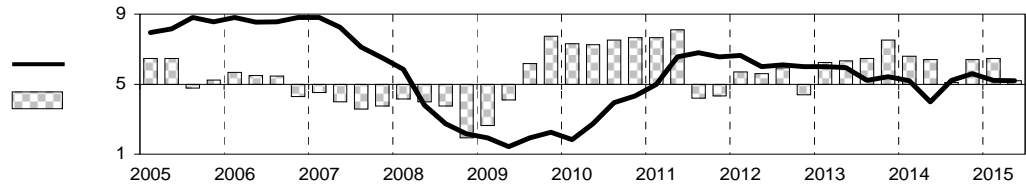
KONJUNKTUUR

NR 2 (193)

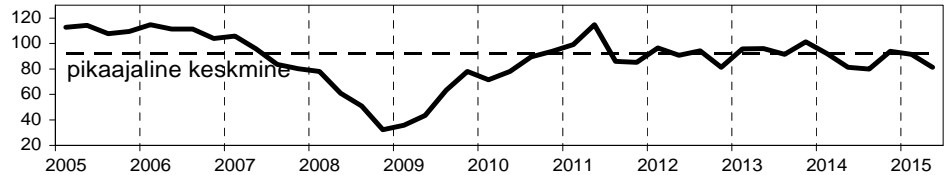
Tallinn
Juuni 2015

EKI KONJUNKTUURIINDEKSID: JUUNI 2015

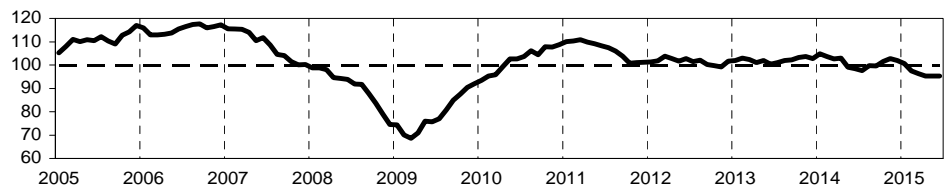
Majanduse
hetkeolukord
ja ootused
(Müncheni IFO
metoodika)

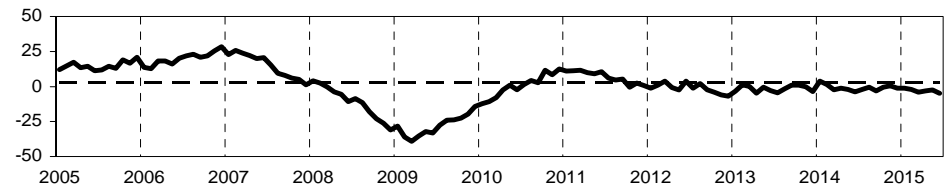
Majanduskliima
(Müncheni IFO
metoodika)

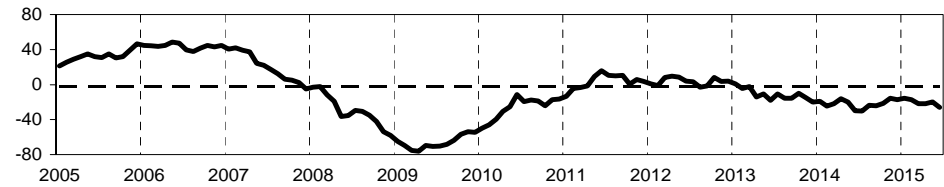
Majandusosaldu-
indeks*

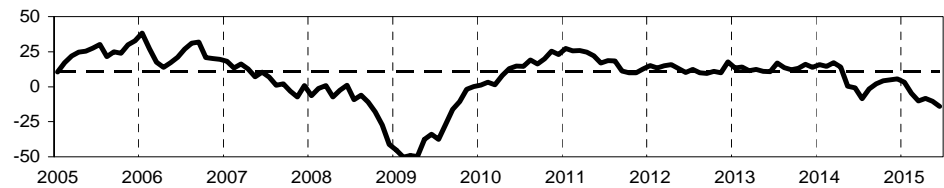
Tööstuse
kindlustunde
indikaator*

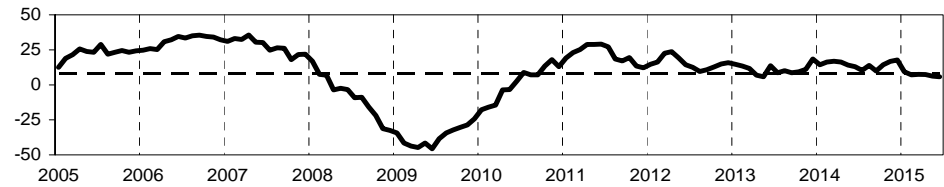
Ehituse
kindlustunde
indikaator*

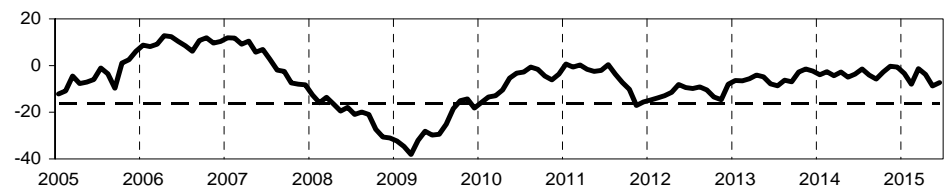
Teeninduse
kindlustunde
indikaator*

Jaekaubanduse
kindlustunde
indikaator*

Tarbijate
kindlustunde
indikaator*

* Euroopa Komisjoni metoodika, sesoonselt silutud aegread

Sisukord

1. Majanduse üldolukord 2015. a juunis ja 6 kuu pärast (<i>L. Kuum</i>)	4
2. Konjunktuuribaromeetrid: juuni 2015	15
2.1. Tööstusbaromeeter (<i>K. Martens</i>)	15
2.2. Töötleva tööstuse investeeringud (<i>K. Martens</i>)	24
2.3. Ehitusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	26
2.4. Jaekaubandusbaromeeter (<i>P. Aruvee</i>)	32
2.5. Teenindusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	38
2.6. Tarbijabaromeeter (<i>M. Josing</i>)	45
3. Eesti majandusareng 1993–2014 ja prognoos 2015 (<i>L. Kuum</i>)	51
4. Riikide rahvusvaheline konkurentsivõime 2015: IMD edetabel (<i>L. Kuum</i>)	55
5. EKI toidukorvi maksumus: II kvartal 2015 (<i>V. Vähi, P. Aruvee</i>)	60
6. Ümbrikupalgad Eestis 2014. aastal (<i>E. Orro</i>)	63
7. Maailmamajanduse konjunktuur: 2015. II–III kvartal (<i>B. Pulver</i>)	66
Lisa 1 Riikide majandusindikaatorid	69
Lisa 2 Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades	70

Toimetaja: M. Josing
Kujundus: M. Reiman

Informatsioon: EKI direktor
Marje Josing, tel. 646 6439
19080 Tallinn, Rävälä 6
fax: 668 1240
e-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

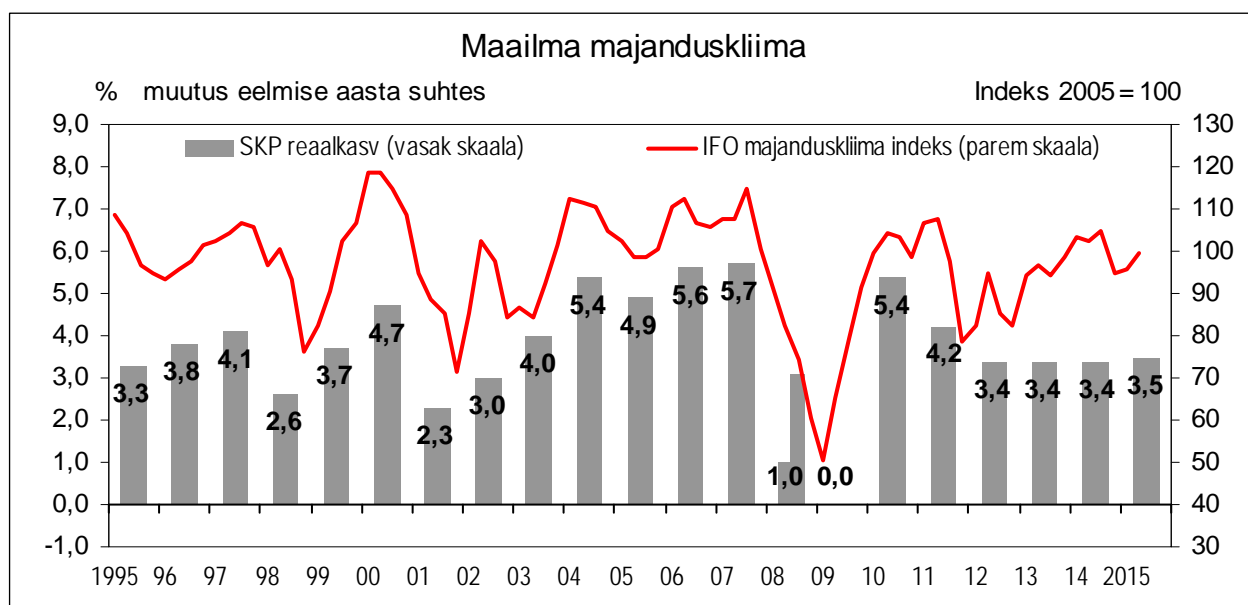
1. Majanduse üldolukord 2015. a juunis ja 6 kuu pärast

Majanduse üldolukord juunis on rahuldav ja samal tasemel kui märtsis. Kuue kuu välja-vaated on mõõdukalt positiivsed (5,2 punkti), kuid vähemal määral kui märtsis. Majanduskliimaindeks langes pikaajalisest keskmisest madalamale.

1. 1. Majanduse üldolukord on juunis rahuldav ja võrreldes märtsiga pole oluliselt muutunud

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) ekspertide-analüütikute paneeli¹ juunikuu hinnangutest nähtub, et Eesti majanduse hetkeolukord on rahuldav ning suuresti sama, mis eelmisel vaatlusel märtsis. Eesti jaoks olulised välisturud (Venemaa, Ukraina, Soome) on endiselt halvas olukorras, mis on suurendanud ettevõtete ebakindlust lähituleviku väljavaadete suhtes ning põhjustanud investeringute vähenemist. Majanduse üldolukord on I poolaastal püsinud rahuldaval tasemel eelkõige tänu siseturu hoogsale arengule.

Müncheni majandusuuringute Instituudi (IFO) maikuu väljaandest (World Economic Survey nr 2/2015) nähtub, et aprilli vaatluses osalenud 115 riigi 1092 eksperdi hinnangul on **maailma majanduskliima** tervikuna II kvartalil mõnevõrra parem kui aasta alguses. Täpsemalt oli majanduskliimaindeks aprillis 99,5 punkti, mis on 3,6 punkti enam kui jaanuaris (95,9) ja nüüd ka kõrgem oma pikaajalisest keskmisest tasemest (96,1 p). Paranenud on hinnangud nii majanduse hetkeolukorrale (aprillis) kui ka 6 kuu väljavaadetele. Indeksi positiivset nihet selgitatakse maailma majanduskasvu mõduka kiirenemisega, madala inflatsiooniga (eriti Euroopas) ja intressimäärade mõningase tõusuga. Eesti peamistest kaubanduspartneritest on majanduskliima hea Rootsis ja Leedus (indeks vastavalt 6,2 ja 7,0 punkti), kehvapoolne Soomes (4,4 p) ja Lätis (4,7 p) ning halb Venemaal (3,1 p) ja Ukrainas (3,4 p). Vaata täpsemalt ptk 7 ja jooniselt maailma majanduskliima.

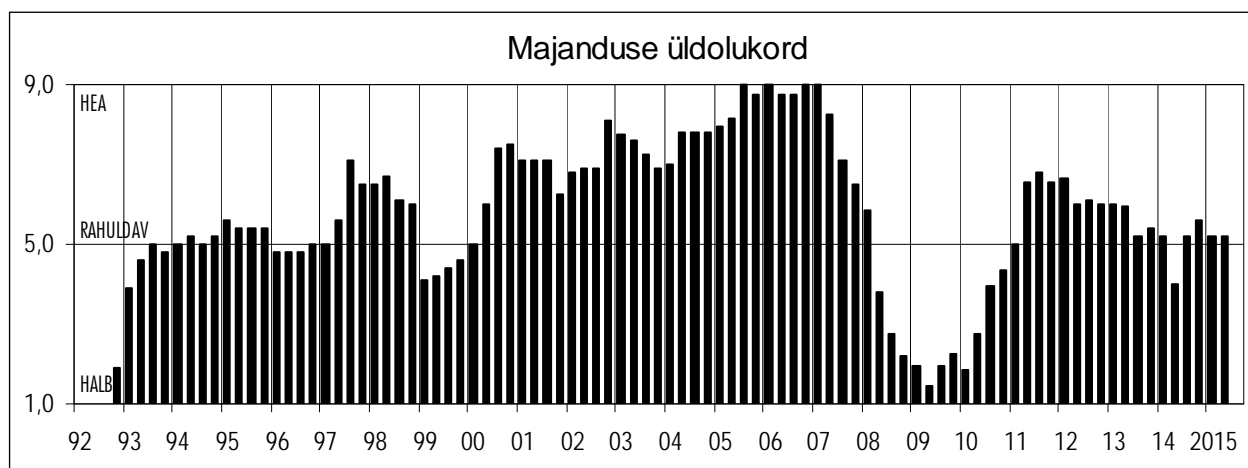
EKI eksperdid-analüütikud hindasid juunis Eesti **majanduse üldolukorda** 5,2 punktiga², mis on sama kui eelmisel vaatlusel 2015. a märtsis. Ekspertide hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes jagunemine märtsis):

¹ Ekspertide nimekiri ja majandustesti koondtulemused on toodud peatüki lõpus.

² Punktid on tuletatud hinnangutest: hea – 9 punkti, rahuldav – 5 punkti, halb – 1 punkt.

olukord on hea	10% eksperte (5%)
olukord on rahuldav	85% eksperte (95%)
olukord on halb	5% eksperte (0%)
koondhinnang	5,2 p (5,2 p)

Toodust nähtub, et mõlemal vaatlusel on ekspertide hinnangute jagunemine olnud vägagi sarnane ja selgelt on domineerimas rahuldav hinnang majanduse hetkeolukorrale. Rahuldava hinde kasuks räägib ebasoodsas majanduskeskkonnas saavutatud 1..2%-line majanduskasv, hoogne majapidamiste sissetulekute kasv, hõive paranemine, riigi tugev finantsseisund jm. Münchener IFO andmetel on majanduse üldolukord EL 28-s aprillis saanud hindeks 5,5 punkti, euroala – 5,2 p, Põhja-Ameerika – 5,9 p ja Aasia – 4,7 p.

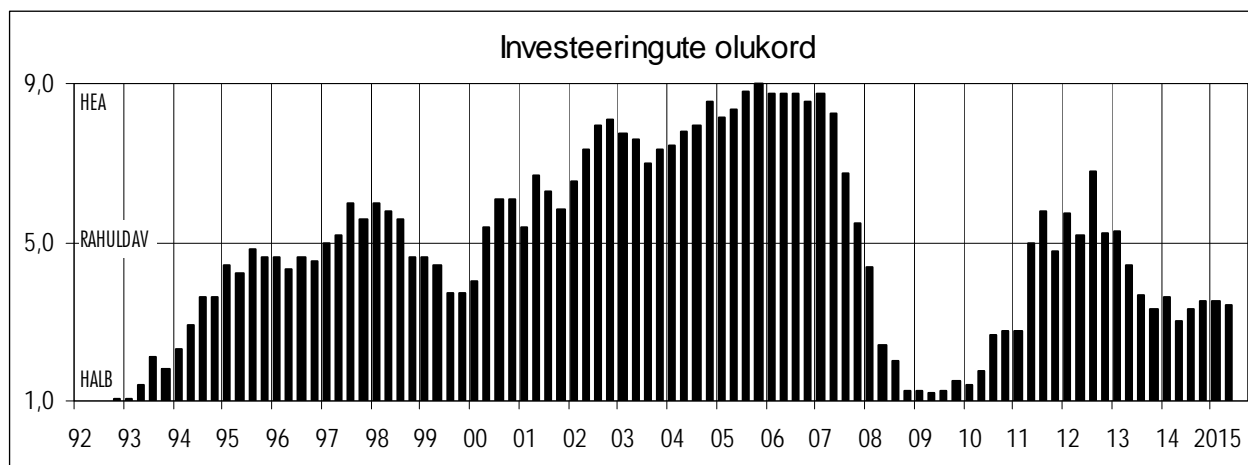

Investeeringute olukorda Eestis hindasid eksperdid juunis ebarahuldavaks (3,4 punkti) nagu eelmiselgi vaatlusel märtsis.

Teatavasti kahanesid investeeringud põhivarasse püsihindades I kvartalil 7,8% ning juuni hinnangutest tuleneb, et olukord pole II kvartalis kuigivõrd paranenud, kuigi mõõdukalt positiivsed ootused aprillis (6,5 punkti) oleksid seda eeldanud.

Hinnangud investeeringute olukorrale juunis jagunesid järgmiselt (sulgudes märtsi hinnangud):

olukord on hea	5% eksperte (5%)
olukord on rahuldav	50% eksperte (53%)
olukord on halb	45% eksperte (42%)
koondhinnang	3,4 punkti (3,5 p)

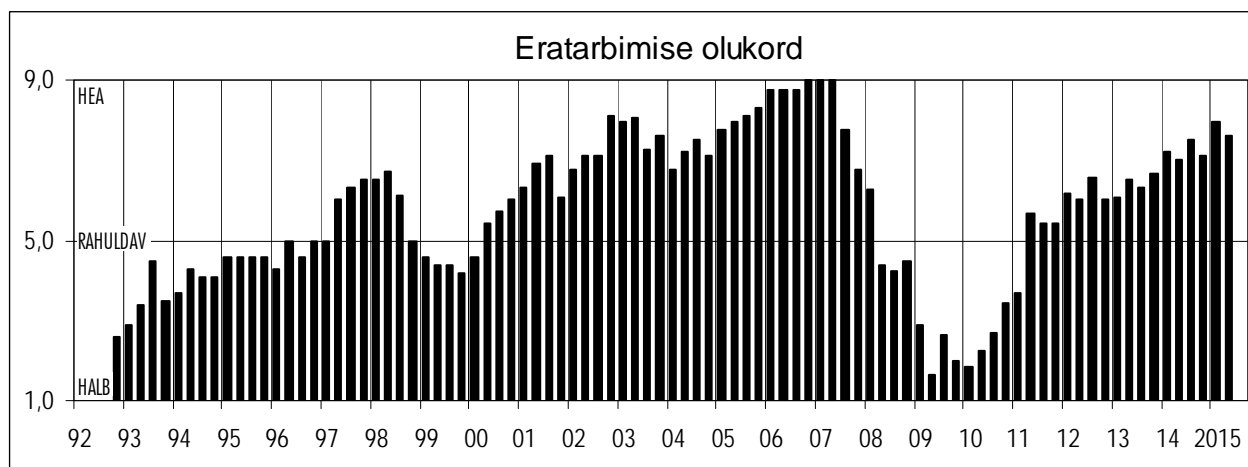
Investeeringute aktiivsus on madal ka mõnede meie lähinaabrite juures ja seda suuresti samadel põhjustel –ettevõtete ebakindlus lähiväljavaadete suhtes. Soome eksperdid hindasid investeeringute olukorda aprillis 1,7 punktiga, Venemaa –1,4 punktiga, Läti – 4,3 punktiga.

Eratarbimise olukorda on eksperdid Eestis hinnanud positiivselt ja seda juba 3 aastat järjest.

Eratarbimine on jõudsalt arenenud nii keskmise palga kui ka hõive tõusu baasil. Hinnangud eratarbimise olukorrale juunis on järgmised (sulgudes märtsi hinnangud):

olukord on hea	65% eksperte (74%)
olukord on rahuldav	35% eksperte (26%)
olukord on halb	0% eksperte (0%)
koondhinnang	7,6 punkti (7,9 p)

Eratarbimise olukorda hinnati Soomes 1,9 p, Rootsis 7,8 p, Lätis 5,4 p, Leedus 7,9 p ja Venemaal 2,6 punktiga. Lisaks olgu märgitud, et EL 28 riikide keskmine hinne oli aprillis 5,7 p ja euroalal 5,6 punkti.

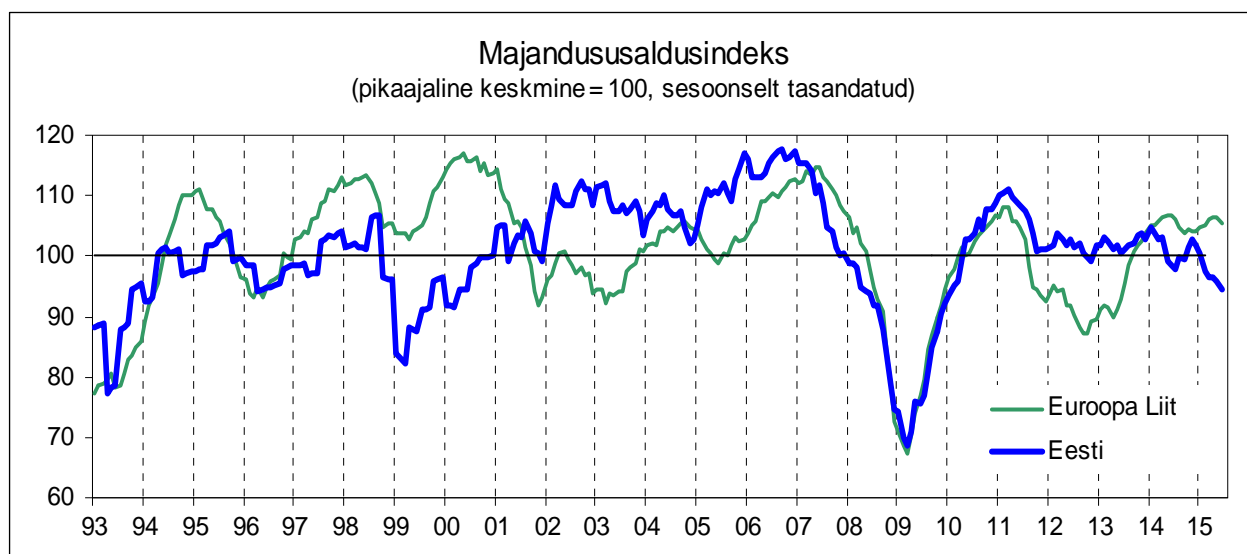
Eesti praeguse majandusolukorra võrdlus **aastatagusega** (juuni 2014) näitab, et eksperdid hindasid praegust üldolukorda ja eratarbimise olukorda mõnevõrra paremaks, kuid investeeringute olukorda halvemaks. Hinnangud majanduse üldolukorra võrdluses jagunesid järgmiselt:

olukord on nüüd parem	20% eksperte
olukord on umbes sama	70% eksperte
olukord on nüüd halvem	10% eksperte
koondhinnang	5,4 punkti

Sama võrdlus investeeringute ja eratarbimise osas andis tulemuseks vastavalt 3,8 punkti ja 6,6 punkti.

Etteruttavalt olgu märgitud, et äriettevõtete ja tarbijate kindlustunnet üldistav **majandusaldusindeks**³ (tasandatud) langes juunis 94,4 punktile ja on nüüd 2,0 punkti madalam kui märtsis (96,4 p). Pikemalt vaata II ptk.

³ Majandusaldusindeks on koondnäitaja, mis leitakse tööstuse (40%), ehituse (5%), kaubanduse (5%), teeninduse (30%) ja tarbijate (20%) kindlustundeindikaatorite kaalutud keskmisena.

1.2. Majandusolukord on 6 kuu pärast mõõdukalt parem, majanduskliimaindeks on 5,2 punkti

Müncheni Majandusuuringute Instituudi väljaande World Economic Survey nr 2/2015 andmetel näitab aprillikuu uuring, et ootused maailma majanduse üldolukorra suhtes 6 kuu pärast on positiivsed ja mõnevõrra optimistlikumad kui eelmisel uuringul jaanuaris. Näiteks, EL 28 liikmesriikide 6 kuu väljavaated on hinnatud keskmiselt 7,1 punktiga, euroala – 7,3 punktiga, Põhja-Ameerika – 5,8 punktiga ja Aasia – 5,3 punktiga.

EKI ekspertide ootused Eesti majanduse **üldolukorra kohta 6 kuu pärast** on juunis järgmised (sulgudes märtsi andmed):

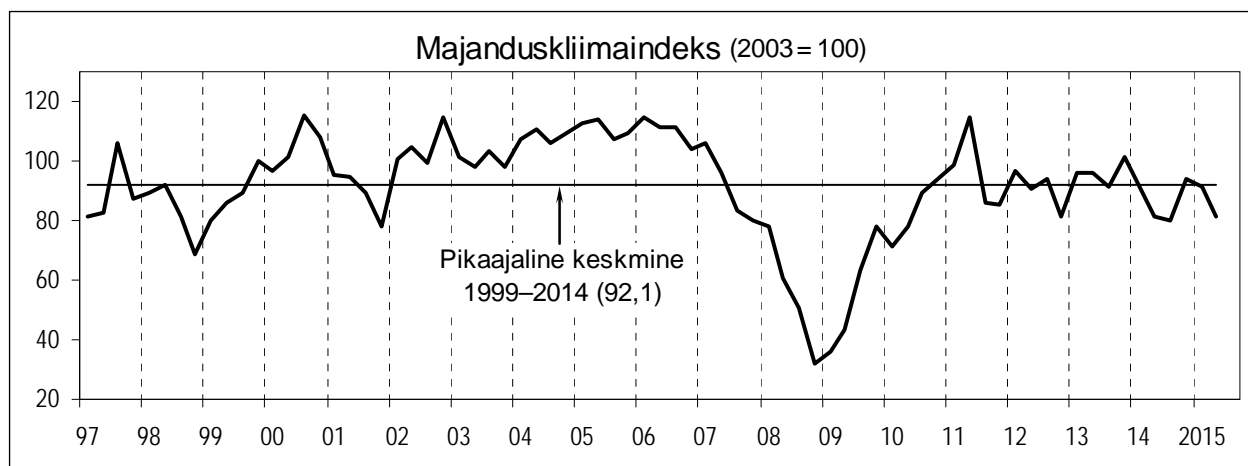
olukord on siis parem	20% eksperte (37%)
olukord on umbes sama	65% eksperte (63%)
olukord on siis halvem	15% eksperte (0%)
ootused kokku	5,2 punkti (6,5 p)

Toodust nähtub, et Eesti osas on majandusolukorra paranemisootused küll positiivsed, aga oluliselt vähemal määral kui maailmas tervikuna ja vähemal määral kui eelmisel vaatlusel märtsis. Suuresti võib seda seletada I kvartali oodatust madalama majanduskasvuga (1,2%) ja investeringute mahu vähenemisega (7,8%). Valdav osa analüütikuid on arvamusel, et majandusolukord on 6 kuu pärast umbes sama.

Tulenevalt sellest on langenud ka Eesti **majanduskliima**⁴ näitaja võrreldes märtsi vaatlusega. Nüüd on see 5,2 punkti [(5,2+5,2):2] ehk 0,7 punkti alla märtsi taset, ent siiski positiivsel poolel. Indeksina arvatult on majanduskliima nüüd 81,3 ja jääb alla oma pikaajalisele keskmisele, mis on 92,1.

Võrdluseks olgu märgitud, et majanduskliima indeks Soomes on 4,4 p, Rootsis 6,2 p, Lätis 4,7 p, Leedus 7,0 p, Venemaal 3,1 p ja Ukrainas 3,4 p.

⁴ Majanduskliima indeks on tuletatud ekspertide poolt jooksvale olukorrale ja tulevasele (6 kuud) majandusolukorrale antud hinnangute aritmeetilise keskmisena.

Ekspertide paneeli ootused **investeeringute ja eratarbimise arenguväljavaadete suhtes 6 kuu pärast** on samuti võrreldes eelmise vaatlusega langenud, jäädes investeeringute osas positiivseks, aga heas seisus oleva eratarbimise suhtes samaks. Täpsemalt jagunesid ekspertide ootused juunis järgmiselt (%):

	investeeringud	eratarbimine
olukord on 6 kuu pärast parem	30%	5%
olukord on umbes sama	45%	90%
olukord on 6 kuu pärast halvem	25%	5%
ootused kokku	5,2 p	5,0 p

Võrdluseks olgu märgitud, et märtsis olid ootused investeeringute ja eratarbimise osas vastavalt 6,5 ja 6,1 punkti.

1.3. Väliskaubanduse arenguväljavaaded mõõdukalt positiivsed, kaubavahetusbilanss võib halveneda

Eesti väikese avatud riigina on suures sõltuvuses väliskaubandusest ja seega ka väliskeskkonna-ga seotud riskidest. Eesti väliskaubanduse areng on paaril viimasel aastal aeglustunud ja seda suuresti just mõnede Eesti jaoks oluliste kaubanduspartnerite ebarahuldava majandusolukorra tõttu (Venemaa, Ukraina, Soome).

Juuni küsitluse kohaselt võime lähemal poolaastal oodata siiski mõõdukat **eksporti** ja **impordi** suurenemist. Ekspertide ootused olukorra kohta 6 kuu pärast jagunesid juunis järgmiselt:

	eksport	import
maht on siis suurem	37%	37% eksperte
maht on umbes sama	53%	53% eksperte
maht on siis väiksem	10%	10% eksperte
ootused kokku	6,1 p	6,1 p

Võrdluseks olgu märgitud, et märtsis olid ekspertide ootused märgatavalt optimistlikumad- nii ekspordi kui ka impordi osas 7,3 punkti. Mis puudutab maailma majandust tervikuna, siis 115 riigi keskmised ootused olid II kvartalis (aprillis) ekspordi osas 5,8 punkti ja impordi osas 6,0 punkti. Vastavad näitajad EL 28 osas olid 7,6 ja 6,7 punkti ning euroala kohta 7,9 ja 6,5 punkti.

Kaubandusbilansi arengute suhtes domineerib juunis hinnang, et bilanss võib mõõdukalt halveneda. Hinnangud jagunesid juunis järgmiselt (sulgudes märtsi jagunemine):

bilanss on siis parem	5% eksperte (5%)
bilanss on umbes sama	70% eksperte (79%)
bilanss on siis halvem	25% eksperte (16%)
ootused kokku	4,2 p (4,6 p)

Kaupade impordi eeliskasvu ekspordi ees võib põhjustada investeringute elavnemine ja sellega kaasnev kapitalikaupade osa suurenemine impordis.

1.4. Hinnatõus kiireneb, intressimäärad püsivad madalad ning aktsiahinnad tõusevad

Tarbijahindade deflatsioon, mis sai alguse 2014. a juunis sai aastaga läbi ja ekspertide hinnangul jätkub 2015. a II pool mõõduka inflatsiooniga. Ekspertide hinnangul on inflatsioon 6 kuu pärast praegusest suurem:

inflatsioon on siis kõrgem	47% eksperte
inflatsioon on umbes sama	47% eksperte
inflatsioon on siis madalam	6% eksperte
ootused kokku	6,6 punkti

Aasta (2015) keskmiseks tarbijahindade tõusuks prognoosivad eksperdid 0,35% (hinnangute aritmeetiline keskmine). Ühekordselt hinnati juunis THI oodatavat taset ka 2020. aastal, selleks kujunes keskmisena 2,3%.

Laenuintresside taseme suhtes on ekspertide valdav (72%) hinnang, et need püsivad endiselt madalad. Ekspertide ootused laenuintresside osas 6 kuu pärast on juunis järgmised (%):

	lühiajalised laenud	pikaajalised laenud
intressimäär on siis kõrgem	15%	25% eksperte
intressimäär on umbes sama	75%	70% eksperte
intressimäär on siis madalam	10%	5% eksperte
ootused kokku	5,2 p	5,8 p

Kodumaiste aktsiahindade võimaliku tõusu suhtes eeloleval 6 kuul on ekspertide paneel mõõdukalt optimistlik, kuigi vähemal määral kui eelmisel vaatlusel märtsis. Täpsemalt jagunesid hinnangud järgmiselt (sulgudes märtsi jagunemine):

aktsiahinnad on siis kõrgemad	50% eksperte (63%)
aktsiahinnad on umbes samad	45% eksperte (37%)
aktsiahinnad on siis madalamad	5% eksperte (0%)
ootused kokku	6,8 punkti (7,5 p)

WES nr 2/2015 andmetel olid Müncheneri IFO uuringus osalenud EL28 riikide aktsiahindade tõusootuste tugevus aprillis 6,6 punkti.

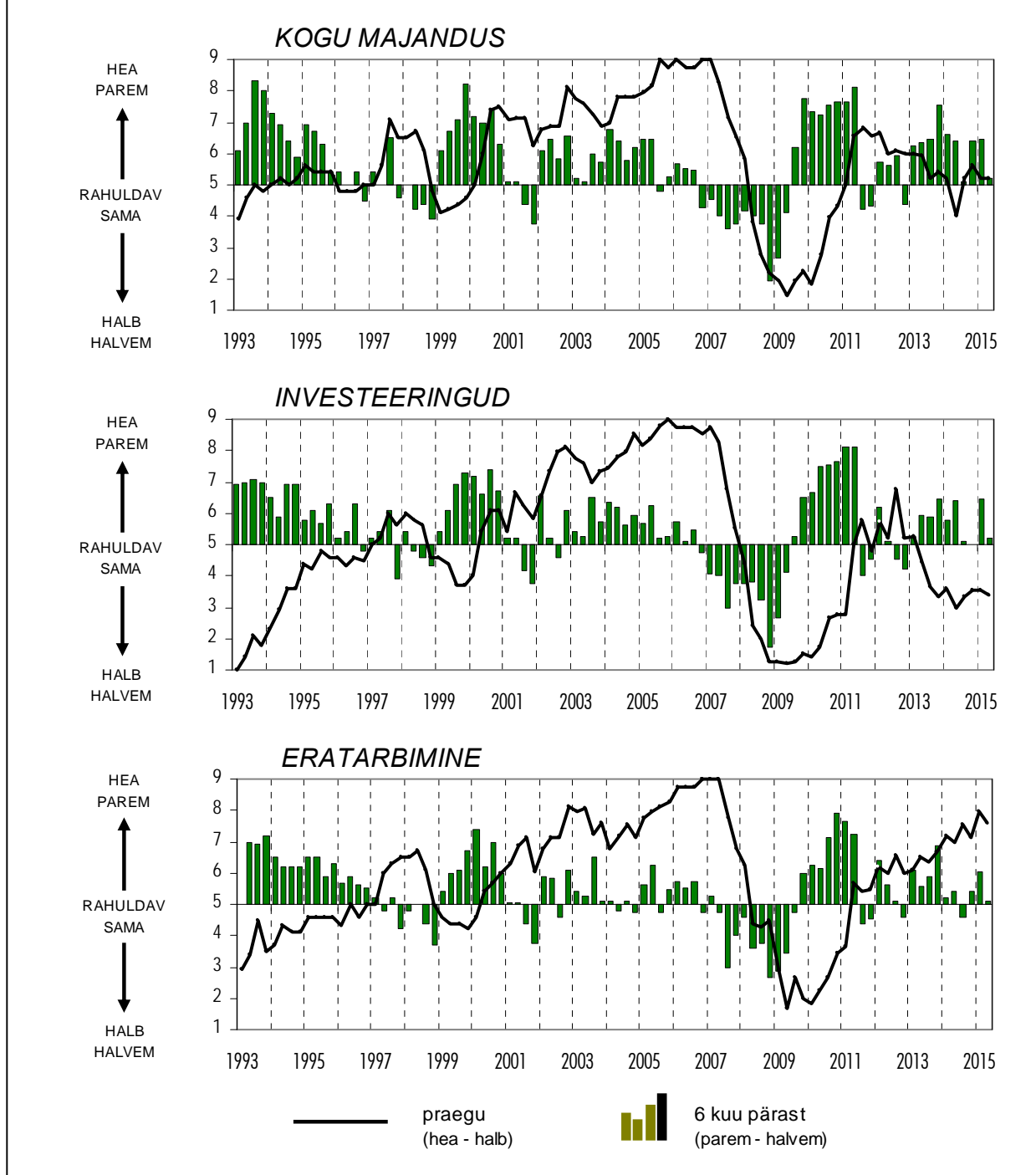
1.5. Majandusprobleemide raskusaste on viimase 3 kuuga mõnes osas tõusnud, kuid põhiprobleemid on samad

Juunikuu vaatlus näitas, et märtsikuu valimised ja sellele järgnenud koalitsiooni läbirääkimised on mõjutanud eksperte mõnevõrra ümber hindama majandusprobleemide raskusastet. Eelkõige kehtib see usalduse kohta valitsuse majanduspoliitika suhtes.

Probleem	Probleemi olulisus (max = 9)		
	Juuni 2015	Märts 2015	Muutus
Vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes	5,2	2,3	+2,9
Ebapiisav nõudlus	6,3	5,9	+0,4
Tööpuudus	1,7	2,5	-0,8
Inflatsioon	1,7	1,2	+0,5
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	6,3	5,9	+0,4
Ekspordibarjäärid	4,1	4,2	-0,1
Kvalifitseeritud (oskus)tööjõu puudus	6,6	7,0	-0,4
Eelarve defitsiit	1,7	1,2	+0,5
Välisvõlad	1,2	1,2	-
Kapitali vähesus	2,6	3,0	-0,4
Kokku	37,4	34,4	+3,0

Toodust nähtub, et lisaks probleemide summaarse raskusastme tõusule (+3,0 p) on probleemid rohkem süvenenud järgmistes valdkondades: valitsuse majanduspoliitika, ebapiisav nõudlus ja inflatsioon. Kaotanud oma tähtsust on eelkõige tööpuuduse probleem.

Eesti majandusolukord ja prognoos 6 kuu pärast

EKI MAJANDUSTEST – Juuni 2015
(20 eksperdi küsitluse koondtulemused, vastuste jagunemine %-des)

Hinnang praegusele majandusolukorrale				
	Hea	Rahuldav	Halb	Hinne
<i>majandus tervikuna</i>	10	85	5	5,2
<i>investeeringute alal</i>	5	50	45	3,4
<i>eratarbimises</i>	65	35	0	7,6
Praegune majandusolukord, võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>majandus tervikuna</i>	20	70	10	5,4
<i>investeeringute alal</i>	5	60	35	3,8
<i>eratarbimises</i>	40	60	0	6,6
Hinnang majandusolukorrale 6 kuu pärast				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>majandus tervikuna</i>	20	65	15	5,2
<i>investeeringute alal</i>	30	45	25	5,2
<i>eratarbimises</i>	5	90	5	5,0
Hinnang väliskaubanduse käibe 6 kuu pärast				
	Suurem	Sama	Väiksem	Hinne
<i>eksport</i>	37	53	10	6,1
<i>import</i>	37	53	10	6,1
Hinnang kaubavahetusbilansile 6 kuu pärast				
	Paraneb	Sama	Halvneb	Hinne
	5	70	25	4,2
Hinnang inflatsioonimäärale 6 kuu pärast (võrreldes sama kuuga möödunud aastal)				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	47	47	6	6,6
Inflatsiooni tase jooksva aastal				0,4%
Hinnang intressimääradele 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
<i>lühiajalised intressid</i>	0	0	0	2,3
<i>pikaajalised intressid</i>	15	75	10	5,2

Hinnang alljärgnevate valuutade kursile euro suhtes praegu				
	üleväärtus- -tatud	enam- vähem õige	alaväärtus- tatud	Hinne
<i>USD</i>	25	70	5	5,8
<i>GBP</i>	28	66	6	5,9
<i>JPY</i>	6	88	6	5,0
Hinnang USD kursile euro suhtes 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	6	88	6	5,0
Hinnang kodumaistele aktsiahindadele 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	26	63	11	5,6
Hinnang majanduse ees seisvate probleemide olulisusele praegu				
	Kõige olulisem	Oluline	Mitte eriti oluline	Hinne
<i>vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes</i>	50	45	5	6,8
<i>ebapiisav nõudlus</i>	35	40	25	5,4
<i>tööpuudus</i>	35	60	5	6,2
<i>inflatsioon</i>	0	20	80	1,8
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	0	15	85	1,6
<i>eksportibarjäärid</i>	30	70	0	6,2
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	5	65	30	4,0
<i>eelarvedefitsiit</i>	35	65	0	6,4
<i>välisvõlad</i>	5	5	90	1,6
<i>kapitali vähesus</i>	0	5	95	1,2
Majanduskliima				5,2

Eesti Konjunkturiinstituudi küsitluses osalenud eksperdid:

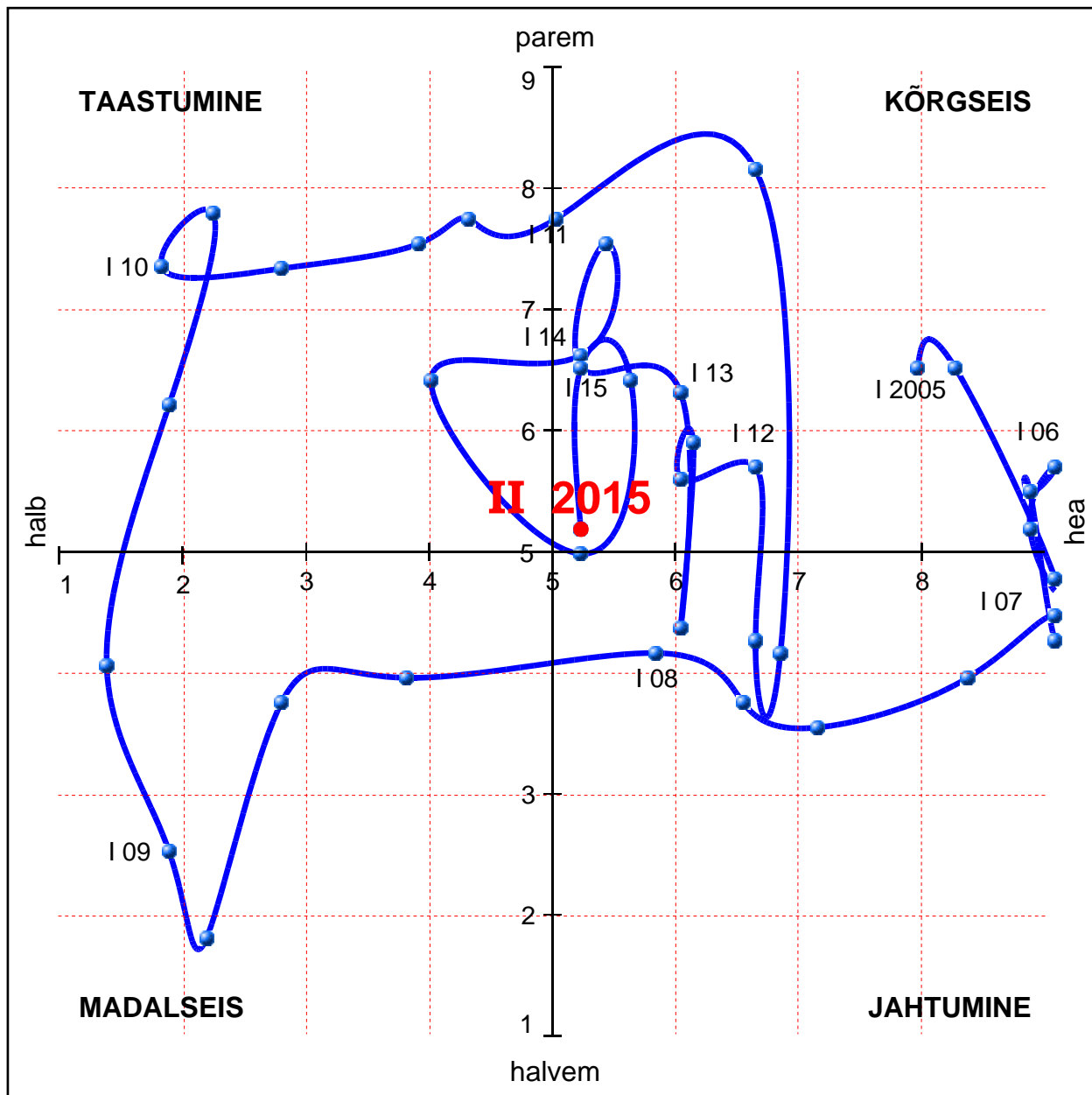
R. Arumäe	M. Kitsing	M. Lauri	T. Palm	I. Rõtov
R. Eamets	A. Kokk	H. Meerits	A. Purju	A. Saarniit
M. Ivask	P. Koppel	T. Mertsina	A. Rehe	A. Säälük
A. Järvan	L. Kuum	M. Milder	J. Reiljan	H. Vitsur

EKI MAJANDUSTEST
Eesti olukorra muutumine 2003. a – 2015. a II kvartal
(EKI ekspertide hinnangute alusel)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014				2015	
												I	II	III	IV	I	II
Hinnang praegusele majandusolukorrale	[hea(9) <----> halb(1)]																
<i>majandus tervikuna</i>	7,4	7,6	8,5	8,9	7,7	3,6	1,9	3,2	6,2	6,2	5,6	5,2	4,0	5,2	5,6	5,2	5,2
<i>investeeringute alal</i>	7,4	7,9	8,6	8,7	7,3	2,5	1,3	2,2	4,6	5,7	4,2	3,6	3,0	3,3	3,5	3,5	3,4
<i>eratarbimises</i>	7,7	7,2	8,0	8,8	8,1	4,9	2,3	2,6	5,0	6,2	6,4	7,2	7,0	7,5	7,1	7,9	7,6
Praegune majandusolukord võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi	[parem(9) <----> halvem(1)]																
<i>majandus tervikuna</i>	6,2	7,8	8,3	8,0	4,8	1,4	1,4	7,2	8,5	6,5	5,1	4,6	2,8	5,2	5,0	6,1	5,4
<i>investeeringute alal</i>	6,1	7,3	8,2	7,6	4,8	1,3	1,3	6,1	7,9	6,6	4,1	4,0	3,6	3,9	4,4	3,9	3,8
<i>tarbimises</i>	7,0	6,7	8,1	8,0	5,8	2,6	1,5	5,2	7,8	7,3	6,3	6,0	5,6	6,1	6,1	6,3	6,6
Hinnang majandusolukorrale 6 kuu pärast	[parem(9) <----> halvem(1)]																
<i>majandus tervikuna</i>	5,5	6,3	5,7	5,2	4,0	3,5	5,2	7,4	6,1	5,4	6,6	6,6	6,4	5,0	6,4	6,5	5,2
<i>investeeringute alal</i>	5,7	6,0	5,6	5,2	3,7	3,1	4,6	7,3	6,2	5,0	5,9	5,8	6,4	5,0	5,0	6,5	5,2
<i>eratarbimises</i>	5,5	4,9	5,5	5,4	4,2	3,6	4,3	6,9	6,0	5,4	6,1	5,2	5,4	4,6	5,4	6,1	5,0
Hinnang väliskaubanduse käibele 6 kuu pärast	[suurem(9) <----> väiksem(1)]																
<i>eksport</i>	7,8	8,7	8,2	8,2	7,1	5,4	5,7	8,1	6,5	5,6	7,3	6,6	6,0	5,4	7,6	7,3	6,1
<i>import</i>	7,5	8,0	8,1	8,0	6,6	3,5	4,5	7,8	6,6	6,3	7,3	6,8	6,2	5,2	7,7	7,3	6,1
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast	[parem(9) <----> halvem(1)]																
	4,8	6,4	6,3	5,8	6,2	7,9	6,7	3,9	3,7	4,6	4,4	4,2	4,4	4,6	4,8	4,6	4,2
Hinnang inflatsioonimäärale 6 kuu pärast	[kõrgem(9) <----> madalam(1)]																
	6,8	6,1	3,7	4,2	6,1	1,9	3,4	6,3	3,5	4,1	3,3	4,2	6,3	6,1	7,0	7,9	6,6
Inflatsiooni tase jooksva aastal (%-des)	2,9	3,7	3,7	4,1	5,7	8,9	0,1	2,3	4,6	3,8	3,1	1,8	1,2	0,4	1,0	0,7	0,4
Hinnang intressimäärale 6 kuu pärast	[kõrgem(9) <----> madalam(1)]																
<i>lühiajalised intressid</i>	5,3	6,3	6,4	8,7	8,3	6,4	5,5	5,8	6,3	5,1	5,6	5,6	4,4	4,6	5,0	5,0	2,3
<i>pikaajalised intressid</i>										4,8	5,6	5,6	4,4	4,6	5,0	5,0	2,3
Hinnang alljärgnevate valuutade kursile euro suhtes praegu	[üleväärtustatud(9) <----> alaväärtustatud(1)]																
<i>USD</i>										5,7	4,5	3,5	4,8	5,4	5,0	6,3	5,8
<i>GBP</i>										4,5	4,6	4,8	4,4	4,3	5,0	5,0	5,9
<i>JPY</i>										5,0	4,5	4,6	5,0	4,8	5,0	4,8	5,0
Hinnang USD kursile euro suhtes 6 kuu pärast	[kõrgem(9) <----> madalam(1)]																
										5,2	4,9	6,1	6,9	6,3	6,1	6,4	5,0
Hinnang kodumaistele aktsiahindadele 6 kuu pärast	[kõrgem(9) <----> madalam(1)]																
	6,6	6,8	6,8	5,9	4,9	4,1	5,5	7,0	5,8	6,6	7,3	5,8	6,6	6,3	6,3	7,5	5,6
Hinnang majanduse ees seisvate probleemide olulisusele praegu	[kõige olulisem(9) <----> mitte eriti oluline(1)]																
<i>vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes</i>	2,9	3,3	2,5	3,0	3,5	4,6	5,0	3,2	2,5	3,0	3,1	3,8	2,8	2,3	2,7	2,5	6,8
<i>nõudlus</i>	4,6	4,2	3,1	1,5	2,4	6,4	8,1	7,0	6,0	6,3	6,2	6,2	7,0	7,0	6,4	5,8	5,4
<i>tööpuudus</i>	3,6	3,8	2,8	1,4	1,1	2,0	6,6	7,9	6,5	4,8	3,8	3,0	2,8	2,5	2,4	2,4	6,2
<i>inflatsioon</i>	1,2	1,5	2,6	4,0	5,6	6,3	1,6	3,6	5,7	4,1	2,7	1,4	1,2	1,0	1,4	1,2	1,8
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	6,5	7,1	6,1	5,7	6,5	6,5	6,1	5,9	6,0	6,1	7,1	6,2	6,6	5,8	6,4	5,8	1,6
<i>eksportibarjäärid</i>	3,9	3,0	2,5	2,1	2,2	1,6	2,7	2,0	2,2	2,4	2,1	2,6	2,6	4,8	4,4	4,2	6,2
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	6,8	7,3	8,0	8,6	7,7	5,1	3,6	4,3	6,2	6,7	7,1	7,2	6,8	6,7	7,6	7,1	4,0
<i>eelarvedefitsiit</i>	1,1	1,2	1,1	1,3	1,1	2,4	5,7	2,4	1,7	1,4	1,2	1,4	1,6	1,4	1,4	1,2	6,4
<i>välisvõlad</i>	1,6	1,7	2,1	2,4	2,4	2,7	3,2	2,5	2,4	1,9	1,7	1,6	1,4	1,2	1,4	1,2	1,6
<i>kapitali vähesus</i>	2,2	2,8	2,1	1,4	1,5	4,0	5,8	5,0	3,8	3,7	3,8	2,8	3,0	2,7	2,4	2,9	1,2
Majanduskliima	[hea(9) <----> halb(1)]																
	6,4	6,9	7,1	7,1	5,8	3,6	3,5	5,3	6,2	5,8	6,1	5,9	5,2	5,1	6,0	5,8	5,2

EESTI MAJANDUSKELL

(algus 2005. a I kv)

Koostatud Müncheni IFO meetodika alusel. Näitab riigi majanduskliimat ja selle muutumist neli korda aastas. Majanduskliima indikaatori (punktid kellal) aluseks on ekspertide hinnangud jooksvale olukorrale (horisontaaltelg) ja olukorrale 6 kuu pärast (vertikaaltelg), mõlemad 9 palli süsteemis (9 = max).

2. Konjunktuuribaromeetrid: juuni 2015

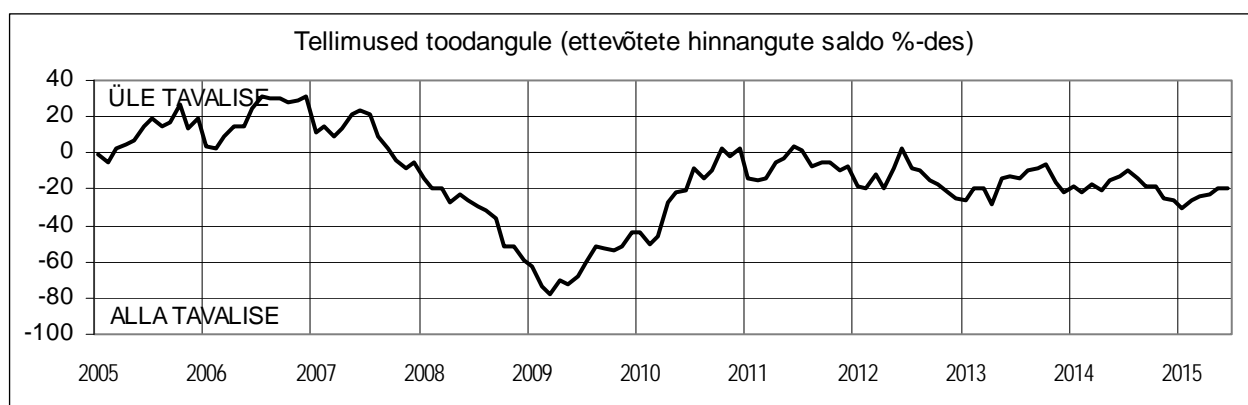
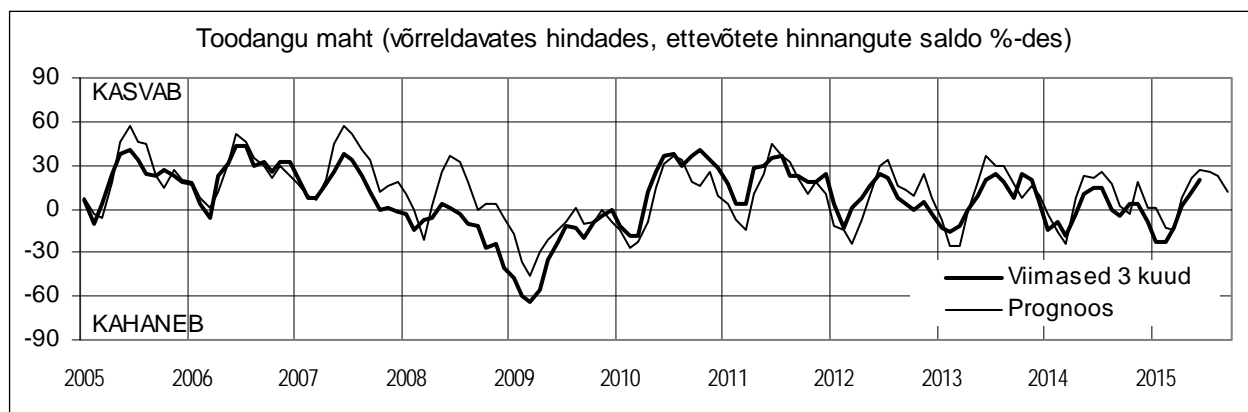
2.1. Tööstusbaromeeter⁵

Töötleva tööstuse kindlustunde indikaator on nappiva nõudluse tõttu alla pikaajalist keskmist.

Tööstusettevõtete juhtide hinnangul on nõudlus nii koduturul kui välisurgudel alla tavapärase. Kindlustunde indikaator⁶ (-2) on madalam kui märtsis. Kindlustunde languse põhjuseks on tagasihoidlikumad ootused eelseisvaks 3 kuuks. Tootmismahu suurendamisele loodab 29% ettevõtteid (märtsis 37%), 17%-l tootmine väheneb (märtsis 10%-l). Toodangu müügihinnad ja töötajate arv lähikuudel oluliselt ei muutu (mõlema indikaatori saldo +1). Valmistoodete varud on pikaajalisel keskmisel tasemel.

II kvartalis 56% ettevõtetel toodangu maht ei muutunud ja 32% ettevõtteid suutis mahtu kasvatada (saldo⁷ +20). Tootmisvõimsuste rakendatus oli 2%-punkti kõrgem kui I kvartalis (II kv 70%). Kõikides tööstusharudes oli ebapiisav nõudlus peamiseks pidurdavaks teguriks toodangu kasvule (märkis 68% tootjaid). Teised tegurid takistasid arengut oluliselt vähem, tööjõu puudust märkis 9% ettevõtteid, materjali ning seadmete puudust märkis 7% tootjaid, 5% ettevõtteid teatasid finantsraskustest.

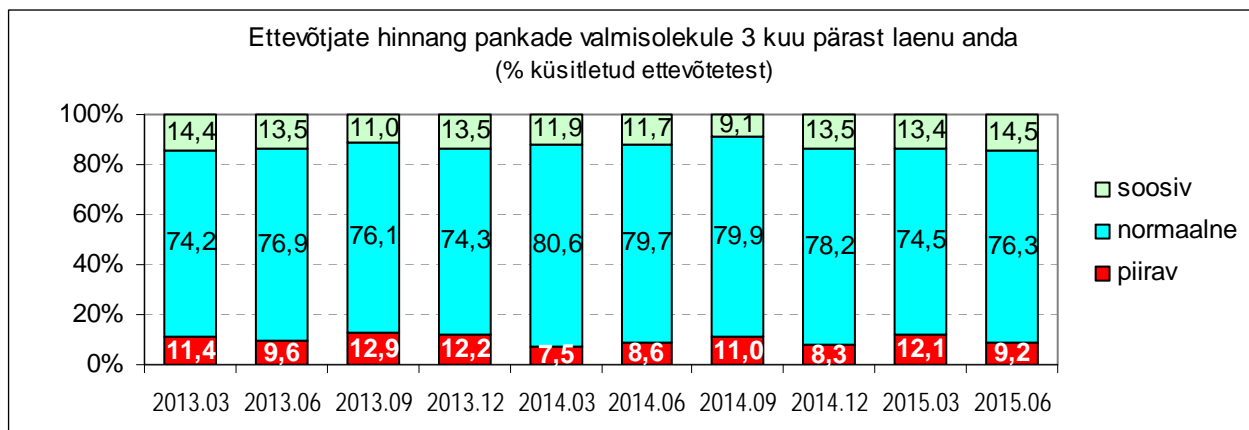
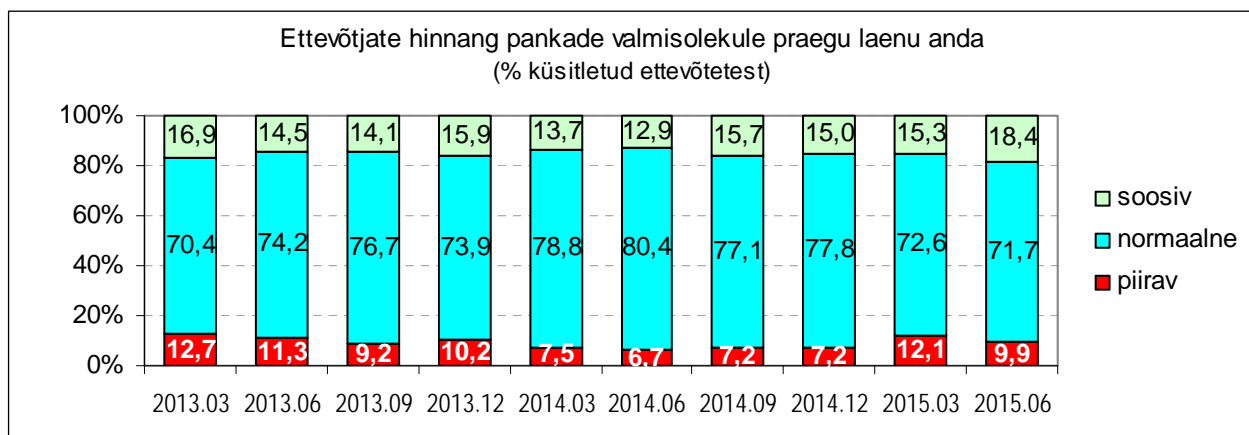
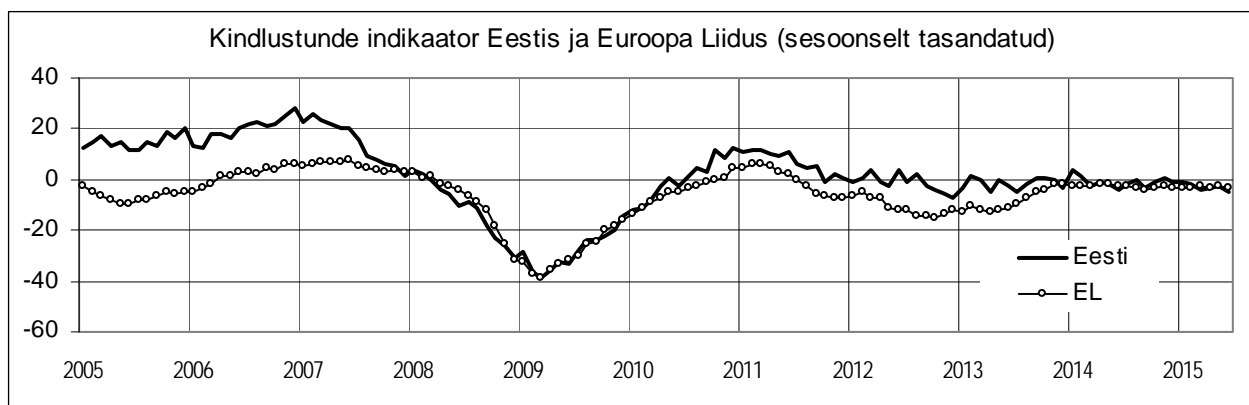
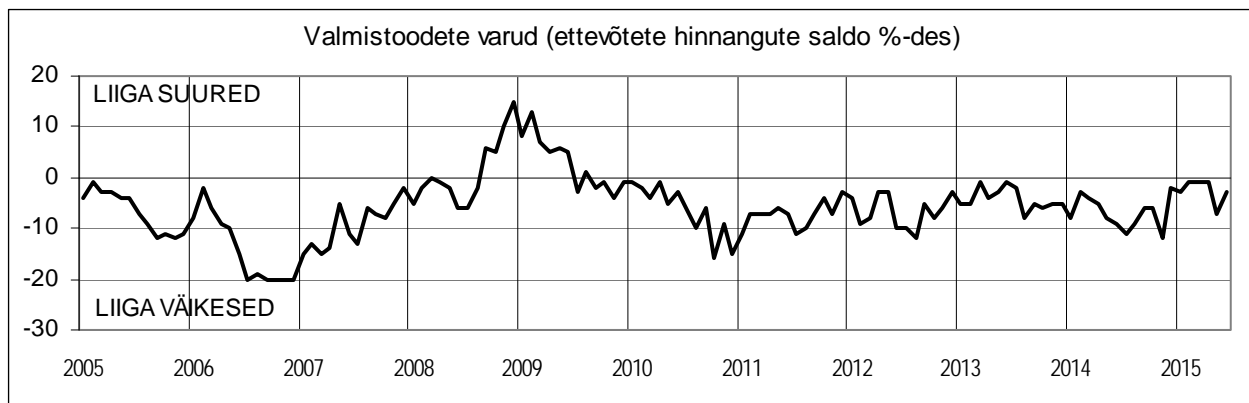
Juunis läbi viidud laenukeskkonna uuring näitas, et nagu varemgi suurem osa tootjaid (72%) hindab laenu saamise võimalusi normaalseks ja selline olukord tõenäoliselt püsib ka järgneval 3 kuul.

⁵ Tööstusbaromeeter on koostatud Eesti Konjunkturiinstituudi poolt Euroopa Komisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Statistikaameti tellimisel. Juunikuu baromeeter on koostatud 173 töötleva tööstuse ettevõtte hinnangute alusel.

⁶ Tööstuse kindlustunde indikaator koondab ettevõtete toodangu prognoosi, üldnõudluse ja valmistoodete varu hinnangud.

⁷ Saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet.

Tööstusharude olukord juunis ja prognoos lähikuudeks on järgmine:

Toiduainete ja jookide tööstus

Kindlustunde indikaator (+6) on 9 punkti kõrgem kui 3 kuud tagasi. Nõudlus on oluliselt paranenud eelmiste kuudega võrreldes (saldo juunis -4, viimase 3 kuu saldode keskmine -20). Eksporttellimuste osas püsib ebarahuldav olukord: 4%-l ettevõtetel on välistellimusi tavalisest enam, kuid 26%-l endiselt tavalisest vähem (saldo juunis -22, märtsis -21). Toodangu maht kasvab lähimal 3 kuul oluliselt (saldo +35), sellest teatas 38% toiduainetootjaid ja 57% joogitootjaid. Valmistoodangu müügihinnad lähikuudel tõusevad (saldo +4). 13% ettevõtteid kavatseb võtta lisatööjõudu.

Viimasel 3 kuul tootmine suurenes (saldo +13) ja neljandik joogitootmise ettevõtteid omab ülemääraseid laovarusid (põhjuseks on aastalõpus, enne aktsiisimäärade tõusu, ettetoodeid kogused).

Tekstiilitootmine

Kindlustunde indikaator on jätkuvalt positiivne (+4), kuid madalam eelmise 3 kuuga ja aastatagusega võrreldes (saldod vastavalt +13 ja +12). Positiivse kindlustunde aluseks on järgmise 3 kuu prognoosid, mille kohaselt neljandikul ettevõtetel tootmine suureneb (ülejäanutel ei muutu). Toodangu müügihinnad tõusevad 13%-l ettevõtetel. Töötajate arv suureneb (saldo +14). Nõudlus tervikuna on endiselt allpool tavalist taset (saldo -13), olukord eksporttellimuste osas oluliselt halvem kui kohalikul turul (saldo -38).

Eelmisel 3 kuul jäi tootmine samale tasemele.

Rõivatootmine

Kindlustunde indikaator liikus plusspoolele (saldo juunis +10, märtsis -4) ja selle aluseks on järgmise 3 kuu tootmise prognoosid: üle poole rõivatootjaid (57%) kavatseb tootmist suurendada, 14%-l tootmine kahaneb. Arvestades kasvava tootmisega, plaanib rohkem kui kolmandik ettevõtteid võtta lisatöötajaid. Toodangu müügihinnad tõusevad. Sise- ja välisturu nõudlus toodangule on endiselt alla tavalist taset (mõlema indikaatori saldo -13).

Toodangu maht viimasel 3 kuul vähenes (saldo -13). Lisaks nõudlusele takistasid arengut finantsprobleemid (märkis 13% ettevõtteid). Tootmisvõimsuste rakendatus oli madalam kui I kvartalis (II kv 76%, I kv 86%).

Nahatööstus

Haru olukord halvenes ning kindlustunde indikaator on juunis varasemast madalam (juunis -28, märtsis -5; aasta tagasi -6). Kindlustunde nõrgenes nõudluse languse tõttu. Tavalisest väiksemast nõudlusest, sh välisturu tellimuste osas, teatasid pooled ettevõtted, teisel poolel jäid tellimused samaks. Järgmisel 3 kuul on oodata toodangu olulist vähenemist (saldo -33). Töötajate arv lähikuudel väheneb (saldo -17), toodangu väljamüügihinnad ei muutu.

Viimastel kuudel jätkus tootmises langustrend, kuid varasemast aeglasemas tempos (saldo juunis -17, märtsis -33). Ebapiisav nõudlus oli ainsaks teguriks, mis takistas haru arengut, sellest teatasid kõik ettevõtted.

Puidutööstus

Puidutööstuse kindlustunde indikaator püsib teist kuud järjest miinuspoolel (juunis -2, märtsis +6; 2014. a juunis +2). Põhjuseks on tavapärasest madalam nõudlus (saldo juunis -15), eriti välisurul (saldo -31) Prognoosid järgmiseks 3 kuuks on positiivsed ning tootmise maht kasvab 46%-l ettevõtetel, 15%-l tootmine kahaneb. On oodata ka suuremaid eksporttellimusi (saldo +23). Puidutööstuse toodete hinnad lähikuudel ei muutu. Töötajate arv väheneb (saldo -8).

Viimasel 3 kuul tootmine kasvas 39%-l ettevõtetel, 8%-l vähenes. Tootmisvõimsuste rakendatus oli 2%-punkti kõrgem kui I kvartalis (II kv 85%). Lisaks ebapiisavale nõudlusele takistasid haru arengut materjali ning seadmete puudus (märkis 15% ettevõtteid) ja tööjõu puudus (märkis 8% ettevõtteid).

Mööblitootmine

Kindlustunde indikaator tõusis juunis +19-le ning on 14 punkti kõrgem kui 3 kuud tagasi ja 30 punkti kõrgem kui eelmise aasta juunis. Kindlustundele mõjus toodangu mahu positiivne prognoos lähimaks 3 kuuks: tootmine suureneb 43%-l ettevõtetel, jätkub praeguses mahus 28%-l ja väheneb 29%-l ettevõtetel. Nõudlus toodangule on hea (saldo +14) ja seda siseturu tellimuste arvel. Eksporttellimusi on tavalisest vähem (saldo -14).

Viimasel 3 kuul tellimused suurenesid ning toodangu maht liikus tõustrendil (saldo +29). Tootmisvõimsuste rakendatus ei ole märgatavalt muutunud (II kv 69%). Lisaks vähesele nõudlusele pidurdasid tootmise kasvu tööjõu puudus (märkis 25% tootjaid) ja materjali ning seadmete puudus (märkis 13% tootjaid).

Paberitööstus

Juuni kindlustunde indikaator on negatiivne (-6), kuid viimase 3 kuu keskmisele ja ka aastatagusele ligilähedane (mõlemad indikaatorid -4). Kindlustunnet mõjutav nõudlus toodangule tõusis tavalisele tasemele (teatasid kõik ettevõtted), samas eksporttellimuste tase on tavalisest madalam (saldo -17). Prognoosid eelseisvaks 3 kuuks halvenesid, kuna kolmandik tootjaid teatas toodangu mahu langusest (märtsis selliseid ei olnud), suuremat tootmist eeldab 17% ettevõtteid (märtsis 25%). Sama palju ettevõtteid loodab ka suurematele eksporttellimustele. Toodangu väljamüügi-hinnad alanevad, töötajate arv väheneb.

Eelmisel 3 kuul tellimused suurenesid ja selle tulemusena jätkas toodangu maht tõusutrendil (saldo +14). Kiiremat suurendamist takistas ebapiisav nõudlus, mida märgiti varasemast märgatavalt vähem (II kv märkis 43% ettevõtteid, I kv 71%), lisaks sellele ka tööjõu puudus ja materjali ning seadmete puudus (mõlemat tegurit märkis 14% ettevõtteid).

Trükindus ja salvestite paljundus

Kindlustunde indikaator on juunikuul madalaim (-33), 67% ettevõtete teatel on nõudlus tavalisest väiksem, vaid 17%-l ületab nõudlus tavalise taseme. Ka eksporttellimuste portfelli on tavapärasest õhem (saldo -33). Järgmisel 3 kuul ei ole olukorra paranemist oodata, kuna toodangu maht väheneb pooltel ettevõtetel ja teisel poolel ei muutu.

Viimasel 3 kuul enamusel ettevõtetel (83%-l) jäi tootmine samaks, 17%-l suurenes. Tootmisvõimsuste rakendatus oli sama, mis I kvartalis (II kv 74%). Lisaks vähesele nõudlusele teatas 14% ettevõtteid tööjõu puudusest.

Keemiatööstus

Kindlustunde indikaator (-27) on 19 punkti allpool eelmiste kuude näitajast ja 23 punkti allpool 2014. aasta juunist. Nõrgema kindlustunde põhjustasid tagasihoidlikud prognoosid järgmiseks 3 kuuks, nende kohaselt püsib tootmine samal tasemel. Valdav osa ettevõteteid ei kavatse muuta töötajate arvu, kuid 11% tootjaid plaanivad selle vähendamist. Samal ajal loodetakse suurematele eksporttellimustele. Viiendik ettevõteteid prognoosib madalamaid toodangu müügihindu. Nõudlus toodangule on jätkuvalt tavalisest madalam, kuid varasemast vähemal määral (saldo juunis -44, märtsis -55). Seejuures on välisnõudlus mõnevõrra kõrgem (saldo -33).

Tootmismahd viimastel kuudel kasvas, kuid madala nõudluse tõttu suurenes ettevõtete osakaal, kes omasid liigseid valmistoodete varusid (juunis 38% ettevõtete, märtsis 20%). Ebapiisav nõudlus on endiselt ainsaks arengut takistavaks teguriks (märkis 78% tootjaid).

Kummi- ja plasttoodete tööstus

Kindlustunde indikaator (-27) on sama, mis 3 kuud tagasi, kuid 7 punkti madalam kui 2014. aasta juunis. Nõudlus, sh välisturgudel, on endistviisi tavalisest madalam, sellest teatas 55% ettevõteteid, teistel tavalisel tasemel. Kindlustunnet alandavad ka toodangu mahu prognoosid lähimaks 3 kuuks, mis on veelgi halvenenud (saldo -36, märtsis -22). Kõik tootjad teatasid, et ei kavatse töötajate arvu muuta. Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +18).

Tootmine viimasel 3 kuul kasvas mõõdukalt, sellest teatas 36% ettevõteteid ja 27%-l tootmine kahanes. Tootmisvõimsuste rakendatus ulatus 59%-ni, olles 6%-punkti kõrgem kui I kvartalis. Ebapiisav nõudlus oli ainsaks takistuseks toodangu mahu kasvule (märkis 90% ettevõteteid).

Metalltoodete tööstus

Kindlustunde indikaator võrdus nulliga, mis on 4 punkti kõrgem kui märtsis. Toodangu mahu ootused järgmiseks 3 kuuks paranesid. Nende kohaselt 33%-l ettevõteteid tootmine suureneb (märtsis 28%-l). On oodata ka suuremaid eksporttellimusi. Toodangu väljamüügihinnad ei muutunud (saldo =0). Töötajate arv võib veidi suurenedada (saldo +6). Nii sise- kui välisturu nõudlus paranes ning tavalisest suurema nõudlusega ettevõtete osakaal tõusis 11%-le (märtsis 6%), tavalisest halvema nõudlusega ettevõtete osakaal langes 28%-le (märtsis 33%).

Tootmise maht eelmisel 3 kuul suurenes (saldo +11). Ebapiisav nõudlus oli kaalukamaks teguriks, mis takistas haru arengut (märkis 56% tootjaid), lisaks sellele teatas võrdselt 12% tootjaid tööjõu puudusest ja materjali ning seadmete puudusest, 6%-l tootjatel olid finantsraskused.

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine

Kindlustunde indikaator langes nullile (eelmise 3 kuu keskmine oli +5). Kuigi nõudlus tervikuna on endiselt tavalisest väiksem, on olukord parem kui märtsis (saldo juunis -29, märtsis -43), sh ka välisnõudluse osas (saldo juunis -20, märtsis -33). Toodangu maht lähimal 3 kuul suureneb, kuid varasemast aeglasemas tempos (saldo +29). Eksporttellimused jäävad samaks. Toodangu väljamüügihinnad järgmistel kuudel ei muutunud. Töötajate arv võib väheneda (saldo -14).

Varasemad prognoosid täitusid ning tellimused ja toodangu maht viimasel 3 kuul suurenesid (prognoosi ja juuni toodangu saldod +57).

Elektriseadmete tootmine

Kindlustunde indikaator on oluliselt madalam eelmiste kuudega võrreldes, kuid kõrgem kui aasta tagasi (juunis =0, eelmise 3 kuu keskmine indikaator +27; 2014. a juunis -5). Madalama kindlustunde peamiseks põhjuseks on juuni nõudlus, mis langes alla tavalise taseme (saldo juunis -33, märtsis +29), sh ka välisnõudluse osas (saldo juunis -20, märtsis +50). Toodangu mahu ootused lähimaks 3 kuuks on head ning tootmine kasvab (saldo +33). Suurenevad ka eksporttellimused. Toodangu väljamüügihinnad ja töötajate arv ei muutu.

Tootmismaht eelmisel 3 kuul liikus tõusutrendil (saldo +17). Sama kehtib ka ekspordi mahu kohta. Tootmisvõimsuste rakendatus oli 77% (I kv 63%). Kiiremat arengut takistas vajaliku tööjõu puudus (märkis 43% ettevõtteid).

Masinate ja seadmete tööstus

Haru olukord paranes. Kindlustunde indikaator (+25) on eelmise 3 kuu keskmisest (+15) ja ka aastatagusest tasemest (-8) kõrgem. Sise- ja välisturu nõudlus toodangule, mis ületas tavalise taseme, tugevdas kindlustunnet oluliselt (üldsaldo +13). Kasvanud nõudluse baasil kavatsevad järgmisel 3 kuul pooled ettevõtteid toodangut suurendada, teisel poolel jääb see samaks. On oodata ka eksporttellimuste kasvu. Valmistoodete varud olid 13%-l ettevõtetel juunis ebapiisavad.

Viimasel 3 kuul tootmine suurenes (saldo +38). Tootmisvõimsuste rakendatus tõusis 75%-le (I kv 57%). Kiirema tootmise kasvu piirajateks olid tööjõu puudus ja finantsprobleemid (mõlemat tegurit märkis 13% ettevõtteid).

Ehitusmaterjalitööstus

Ettevõtete kindlustunne (+16) tugevnes tänu hooajalisele nõudluse kasvule (märtsis +2; 2014. a juunis +8). Tellimused tervikuna on mõnevõrra allpool tavalist taset, kuid oluliselt kõrgemal kui 3 kuud tagasi (saldo juunis -6, märtsis -26). Eksporttellimusi on tavapärasest rohkem (saldo +8). Järgmisel 3 kuul kavatsevad peaaegu pooled ettevõtted toodangu mahtu suurendada (saldo +41), käesoleva aasta prognoosid on paremad kui eelmise aasta samal ajal (prognoosi saldo 2014. a juunis +6). Toodangu müügihinnad jäävad samaks, töötajate arv suureneb (saldo +12).

Viimasel 3 kuul toodangu maht suurenes 47%-l ettevõtetel, 53%-l jäi samaks. Tootmisvõimsuste rakendatus tõusis 55%-le (I kv 51%). Vähene nõudlus oli peamiseks toodangu kasvu piirajaks, kuid seda märgiti vähem kui I kvartalis (II kv märkis 82% ettevõtteid, I kv märkis 94%). Vähesel määral pidurdasid arengut tööjõu puudus ja finantsprobleemid (mõlemat tegurit märkis 6% tootjaid).

TÖÖSTUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	2014												2015														
	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	suurenes	32,2	30,8	17,5	18,5	25,3	27,7	22,4	16,0	15,8	16,6	27,0	27,8	31,8	50,7	52,1	64,3	58,3	53,4	48,7	46,1	45,3	45,4	54,3	48,0	56,3	56,1
	jäi samaks	17,1	17,1	18,2	23,2	21,2	23,7	31,6	38,7	38,8	29,1	25,0	15,9	12,2	15	14	-1	-5	4	4	-9	-23	-23	-13	2	12	20
	vähenes	11,2	12,4	12,9	9,8	9,7	8,1	7,3	4,6	7,2	8,6	11,8	9,9	10,0	64,5	65,5	60,7	62,1	62,5	58,8	58,9	61,2	59,2	58,6	53,6	59,9	60,0
	saldo	24,3	22,1	26,5	28,1	27,8	33,1	33,8	34,2	33,6	32,9	34,6	30,3	30,0	-13	-10	-14	-18	-18	-25	-26	-30	-26	-24	-23	-20	-20
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	üle tavalise	10,8	12,0	9,9	10,7	8,9	9,5	8,5	7,9	9,3	12,1	10,8	8,7	7,3	62,6	60,9	64,1	57,9	59,3	51,8	58,9	56,1	57,9	53,6	55,4	61,6	64,2
	tavalised	26,6	27,1	26,1	31,4	31,9	38,7	32,6	36,0	32,9	34,3	33,8	29,7	28,5	-16	-15	-16	-21	-23	-29	-24	-28	-24	-22	-23	-21	-21
	alla tavalise	7,7	5,2	8,3	9,1	5,9	5,0	9,2	7,7	10,4	11,2	10,5	7,6	7,9	75,5	78,7	74,3	75,5	82,2	78,0	79,6	81,8	78,5	76,9	78,3	77,8	81,4
	saldo	16,8	16,2	17,4	15,4	11,9	17,0	11,3	10,5	11,1	11,9	11,2	14,6	10,7	-9	-11	-9	-6	-6	-12	-2	-3	-1	-1	-1	-7	-3
Valmistoodete varud praegu	liiga suured	18,1	14,7	31,8	22,5	25,0	18,8	17,3	24,2	33,1	36,9	34,5	28,3	29,1	65,8	67,8	55,2	56,3	50,7	49,0	50,0	59,1	55,0	53,0	56,1	65,1	54,1
	piisavad	16,1	17,5	13,0	21,2	24,3	32,2	32,7	16,8	11,9	10,1	9,5	6,6	16,9	2	-3	19	1	1	-13	-15	7	21	27	25	22	12
	liiga väikesed	8,7	7,6	5,8	5,3	2,8	5,4	14,5	12,7	11,3	10,5	8,6	7,9	6,0	83,3	85,5	87,7	90,1	89,4	79,7	72,4	70,7	75,5	77,0	79,5	84,2	88,7
	saldo	8,0	6,9	6,5	4,6	7,8	14,9	13,2	16,7	13,3	12,5	11,9	7,9	5,3	1	1	-1	1	-5	-9	1	-4	-2	-2	-3	0	1
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	8,6	8,9	9,7	15,9	11,0	6,0	7,2	10,5	11,9	13,8	16,5	11,3	10,1	82,9	78,8	78,7	70,2	74,0	75,8	77,8	75,0	76,8	75,7	74,3	82,1	81,2
	jääb samaks	8,6	12,3	11,6	13,9	15,1	18,1	15,0	14,5	11,3	10,5	9,2	6,6	8,7	0	-3	-2	2	-4	-12	-8	-4	1	3	7	5	1
	väheneb	8,6	12,3	11,6	13,9	15,1	18,1	15,0	14,5	11,3	10,5	9,2	6,6	8,7	0	-3	-2	2	-4	-12	-8	-4	1	3	7	5	1
	saldo	0	-3	-2	2	-4	-12	-8	-4	1	3	7	5	1	0	-3	-2	2	-4	-12	-8	-4	1	3	7	5	1
KINDLUSTUNDE indikaator	-1	-1	5	-4	-4	-9	-13	-7	-1	1	1	3	-2														

TÖÖSTUSBAROMEETER, JUUNI 2015
(tööstusharude lõikes ettevõtete vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Tööstus- ainete tootmine	Joo- tootmine	Tekstiil- tootmine	Põva- tootmine	Nära- tootmine	Rud- tootmine	Päevi- tootmine	Kemaa- tootmine	Kümi- tootmine	Eritus- materjal- tootmine	Metal- tootmine	Elektro- tootmine	Elektri- tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Ivõbi- tootmine	Turundus ja salvestiste pajundus	Kogu tootmine
Toodangu maht																	
viimase 3 kuu jooksul	31,3	50,0	12,5	12,5	16,7	38,5	28,6	37,5	36,4	47,1	22,2	57,1	33,3	37,5	42,9	16,7	31,8
jääb samaks	50,0	12,5	75,0	62,5	50,0	53,9	57,1	37,5	36,4	52,9	66,7	42,9	50,0	62,5	42,9	83,3	56,1
väheneb	18,8	37,5	12,5	25,0	33,3	7,7	14,3	25,0	27,3	0,0	11,1	0,0	16,7	0,0	14,3	0,0	12,2
saldo	13	13	0	-13	-17	31	14	13	9	47	11	57	17	38	29	17	20
Tellimused (nõudlus)																	
üle tavalise	12,5	12,5	0,0	12,5	0,0	7,7	0,0	0,0	0,0	17,7	11,1	0,0	16,7	12,5	28,6	16,7	10,0
tavalised	68,8	75,0	87,5	62,5	50,0	69,2	100,0	55,6	45,5	58,8	61,1	71,4	33,3	87,5	57,1	16,7	60,0
alla tavalise	18,8	12,5	12,5	25,0	50,0	23,1	0,0	44,4	54,6	23,5	27,8	28,6	50,0	0,0	14,3	66,7	30,0
saldo	-6	0	-13	-13	-50	-15	0	-44	-55	-6	-17	-29	-33	13	14	-50	-20
Eksporditellimused																	
üle tavalise	6,7	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0	0,0	11,1	0,0	7,7	11,1	0,0	20,0	14,3	14,3	0,0	7,3
tavalised	66,7	75,0	62,5	62,5	50,0	69,2	83,3	44,4	54,6	92,3	55,6	80,0	40,0	85,7	57,1	66,7	64,2
alla tavalise	26,7	25,0	37,5	25,0	50,0	30,8	16,7	44,4	45,5	0,0	33,3	20,0	40,0	0,0	28,6	33,3	28,5
saldo	-20	-25	-38	-13	-50	-31	-17	-33	-45	8	-22	-20	-20	14	-14	-33	-21
Valmistoodete varud																	
liiga suured	12,5	25,0	0,0	0,0	0,0	30,8	0,0	37,5	9,1	0,0	5,9	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0	7,9
piisavad	81,3	75,0	100,0	100,0	100,0	61,5	100,0	62,5	72,7	88,2	82,4	100,0	60,0	87,5	71,4	100,0	81,4
liiga väikesed	6,3	0,0	0,0	0,0	0,0	7,7	0,0	0,0	18,2	11,8	11,8	0,0	20,0	12,5	28,6	0,0	10,7
saldo	6	25	0	0	0	23	0	38	-9	-12	-6	0	0	-13	-29	0	-3
Toodangu maht																	
suureneb	37,5	57,1	25,0	57,1	0,0	46,2	16,7	11,1	0,0	41,2	33,3	28,6	33,3	50,0	42,9	0,0	29,1
jääb samaks	50,0	42,9	75,0	28,6	66,7	38,5	50,0	77,8	63,6	58,8	44,4	71,4	66,7	50,0	28,6	50,0	54,1
väheneb	12,5	0,0	0,0	14,3	33,3	15,4	33,3	11,1	36,4	0,0	22,2	0,0	0,0	0,0	28,6	50,0	16,9
saldo	25	57	25	43	-33	31	-17	0	-36	41	11	29	33	50	14	-50	12
Toodangu																	
lõusevad	12,5	0,0	12,5	12,5	0,0	0,0	14,3	0,0	27,3	0,0	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0
jäävad samaks	81,3	100,0	87,5	87,5	100,0	100,0	42,9	77,8	63,6	100,0	88,9	100,0	100,0	100,0	85,7	100,0	88,7
langevad	6,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	42,9	22,2	9,1	0,0	5,6	0,0	0,0	0,0	14,3	0,0	5,3
saldo	6	0	13	13	0	0	-29	-22	18	0	0	0	0	0	-14	0	1
Töötajate arv																	
suureneb	18,8	0,0	14,3	37,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,8	16,7	0,0	16,7	12,5	14,3	0,0	10,1
jääb samaks	81,3	100,0	85,7	62,5	83,3	92,3	85,7	88,9	100,0	88,2	72,2	85,7	66,7	75,0	71,4	100,0	81,2
väheneb	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7	7,7	14,3	11,1	0,0	0,0	11,1	14,3	16,7	12,5	14,3	0,0	8,7
saldo	19	0	14	38	-17	-8	-14	-11	0	12	6	-14	0	0	0	0	1
KINDLUSTUNDE indikaator	4	11	4	10	-28	-2	-6	-27	-27	16	0	0	0	25	19	-33	-2

TÖÖSTUSBAROMEETER 1993–2015
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2015			2014												2015					
	min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06					
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-64	11	47	15	14	-1	-5	4	4	-9	-23	-23	-13	2	12	20				
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	saldo	-78	-8	31	-13	-10	-14	-18	-18	-25	-26	-30	-26	-24	-23	-20	-20				
Eksporditellimused toodangule praegu	saldo	-71	-10	24	-16	-15	-16	-21	-23	-29	-24	-28	-24	-22	-23	-21	-21				
Valmistoodete varud praegu	saldo	-20	-4	15	-9	-11	-9	-6	-6	-12	-2	-3	-1	-1	-1	-7	-3				
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-46	15	57	2	-3	19	1	1	-13	-15	7	21	27	25	22	12				
Toodangu müügi-hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-35	10	53	1	1	-1	1	-5	-9	1	-4	-2	-2	-3	0	1				
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-47	-1	21	0	-3	-2	2	-4	-12	-8	-4	1	3	7	5	1				
Toodangu kasvu piiravad praegu (%)																					
mitte miski		1	12	22	x	13	x	x	10	x	x	11	x	x	9	x	x				
ebapiisav nõudlus		16	55	85	x	56	x	x	61	x	x	73	x	x	68	x	x				
tööjõu puudus		1	17	44	x	22	x	x	19	x	x	8	x	x	9	x	x				
materjali/seadmete puudus		0	10	21	x	3	x	x	5	x	x	3	x	x	7	x	x				
finantsprobleemid		0	6	16	x	2	x	x	1	x	x	0	x	x	5	x	x				
muu		0	4	18	x	3	x	x	4	x	x	6	x	x	3	x	x				
Tootmisvõimsuste piisavus	saldo	-22	8	47	x	4	x	x	3	x	x	19	x	x	19	x	x				
Olemasolevad tellimused tagavad tootmise	kuu	2,8	4,2	8,0	x	3,7	x	x	3,0	x	x	3,1	x	x	3,1	x	x				
Tellimused viimase 3 kuu jooksul	saldo	-51	10	48	x	7	x	x	3	x	x	-21	x	x	3	x	x				
Eksporditellimused järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-32	13	43	x	-5	x	x	-3	x	x	0	x	x	10	x	x				
Tootmisvõimsuste rakendatuse tase praegu	%	57	72	80	x	76	x	x	75	x	x	68	x	x	70	x	x				
Ettevõtte konkurentsivõime Eesti turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	2	13	29	x	9	x	x	8	x	x	5	x	x	8	x	x				
Ettevõtte konkurentsivõime EL turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-10	7	25	x	5	x	x	2	x	x	6	x	x	6	x	x				
Ettevõtte konkurentsivõime mujal välisturul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-13	5	33	x	2	x	x	3	x	x	-2	x	x	0	x	x				
Ekspordi maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-37	9	33	x	0	x	x	-5	x	x	-14	x	x	-1	x	x				
Ekspordi osakaal toodangus	%	44	57	68	x	67	x	x	66	x	x	66	x	x	67	x	x				
KINDLUSTUNDE indikaator		-40	4	27	-1	-1	5	-4	-4	-9	-13	-7	-1	1	1	3	-2				

2.2. Töötleva tööstuse investeeringud 2014. aastal ja täpsustatud prognoos 2015. aastaks

Käesoleva aasta aprillis läbiviidud küsitluse käigus hindasid töötleva tööstuse ettevõtete juhid investeeringute tegelikku mahtu 2014. aastal ja täpsustasid 2015. aasta investeeringute prognoose.

Vastavalt tootjate andmetele jagunesid ettevõtted investeeringute mahu muutumise alusel 2014. aastal (võrreldes 2013. aastaga) järgmiselt:

investeeringud suurenesid	28% ettevõtetel
investeeringud jäid samaks	47% ettevõtetel
investeeringud vähenesid	18% ettevõtetel
investeeringud puudusid	7% ettevõtetel
saldo	+10

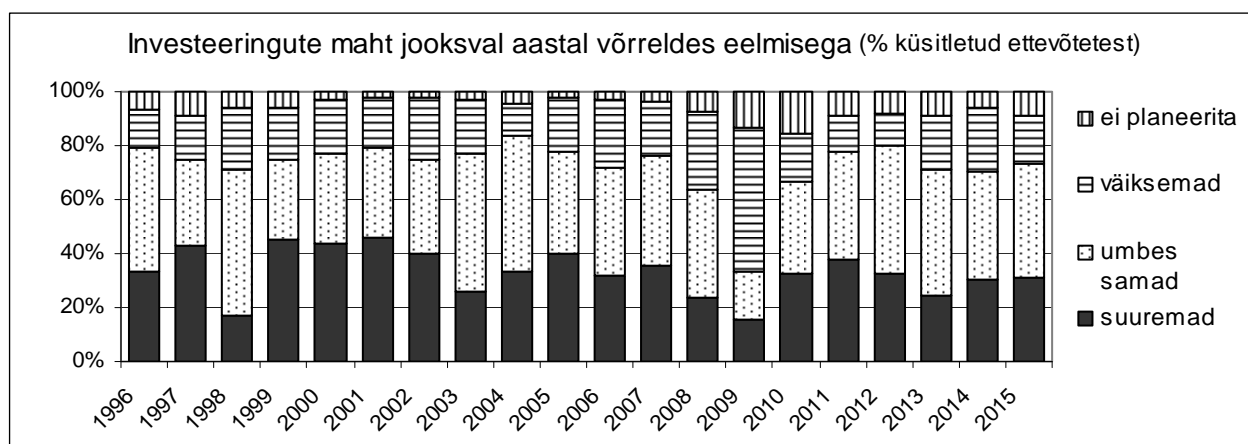
Eeltoodust nähtub, et 2014. aastal (nagu ka eelmisel aastal) rohkem kui neljandik ettevõtteid suurendas investeeringu mahtu (2014. a 28%; 2013. a 27%), kuid ligi pooltel ettevõtetel investeeringute maht ei muutunud.

Aktiivsemad investeerijad 2014. aastal (tööstusharude lõikes) olid paberitööstuse ning kummi- ja plasttoodete tootmise ettevõtted (saldod vastavalt +43 ja +40). Mõlemas harus tegid kapitalimahutusi rohkem kui pooled ettevõtted.

2015. aasta täpsustatud prognoosid (võrreldes 2014. aasta tegelikuga) on järgmised:

investeeringud suurenevad	31% ettevõtetel
investeeringud jäävad samaks	42% ettevõtetel
investeeringud vähenevad	18% ettevõtetel
investeeringuid ei planeeri	9% ettevõtteid
saldo	+13

Andmed näitavad, et jooksva aasta investeeringud jätkuvalt kasvavad, kusjuures täpsustatud kevadprognoos ei erinenud oluliselt 2014. aasta lõpus koostatud prognoosist (saldo 2015. a aprillis +13, 2014. a oktoobris +15). Ka tööstusharude lõikes jäid prognoosid enam-vähem samaks. Ettevõtteid, kes planeerivad suuremaid investeeringuid, on teistest harudest rohkem elektroonika- ja optikaseadmete tootmises (50%) ning tekstiilitootmises (40%).

TÖÖSTUSETTEVÕTETE INVESTEERINGUD 2012. - 2014. a
(vastuste jagunemine %-des)

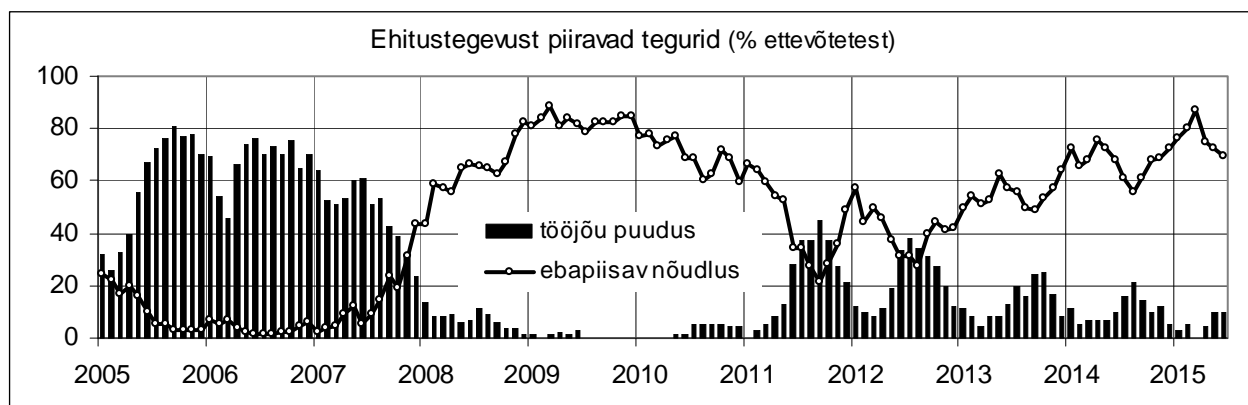
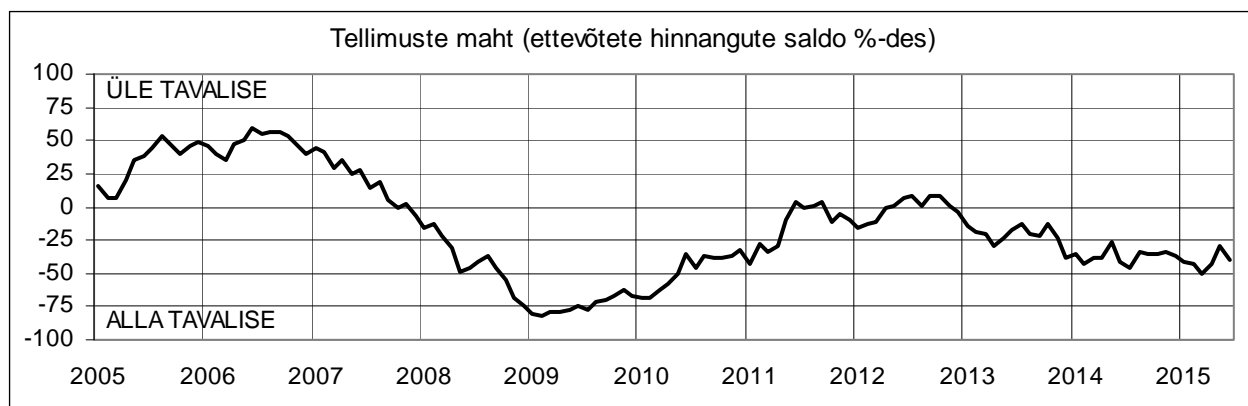
Näitaja	Toidu- ainete tootmine	Joogi- tootmine	Tekstiili- tootmine	Rõiv- tootmine	Nahh- tootmine	Puidu- tootmine	Paber- tootmine	Keemia- tootmine	Kummi- tootmine	Ehitus- materjali- tootmine	Metall- toodete tootmine	Elektronika- ja optika- seadmete tootmine	Elektri- seadmete tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Mööbli- tootmine	Muu tootmine	KOKKU
Küsitud aprillis 2015																	
Investeeringute maht 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga																	
suurem	23,5	12,5	20,0	0,0	33,3	25,0	57,1	0,0	60,0	40,0	43,8	0,0	16,7	25,0	12,5	25,0	27,9
umbes sama	41,2	50,0	60,0	50,0	50,0	58,3	28,6	33,3	20,0	46,7	37,5	66,7	66,7	37,5	50,0	75,0	46,9
vähem	35,3	12,5	10,0	12,5	16,7	16,7	14,3	55,6	20,0	13,3	18,8	0,0	16,7	25,0	37,5	0,0	18,4
investeeringud puuduvad	0,0	25,0	10,0	37,5	0,0	0,0	0,0	11,1	0,0	0,0	0,0	33,3	0,0	12,5	0,0	0,0	6,8
Saldo	-12	0	10	-13	17	8	43	-56	40	27	25	0	0	0	-25	25	10
Loodetavad investeeringud 2015. aastal võrreldes 2014. aastaga																	
suurem	35,3	37,5	40,0	0,0	16,7	46,2	14,3	11,1	40,0	31,3	56,3	16,7	50,0	0,0	50,0	25,0	31,1
umbes samad	52,9	37,5	50,0	50,0	50,0	38,5	14,3	44,4	50,0	43,8	18,8	50,0	50,0	37,5	37,5	75,0	41,9
vähemad	5,9	12,5	0,0	12,5	33,3	7,7	57,1	33,3	10,0	18,8	25,0	0,0	0,0	37,5	12,5	0,0	18,2
ei planeerita investeeringuid	5,9	12,5	10,0	37,5	0,0	7,7	14,3	11,1	0,0	6,3	0,0	33,3	0,0	25,0	0,0	0,0	8,8
Saldo	29	25	40	-13	-17	38	-43	-22	30	13	31	17	50	-38	38	25	13
Küsitud oktoobris 2014																	
Investeeringute maht 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga																	
suurem	26,7	12,5	42,9	10,0	33,3	16,7	57,1	11,1	54,6	31,3	50,0	16,7	60,0	28,6	16,7	20,0	30,8
umbes sama	46,7	50,0	28,6	50,0	0,0	50,0	14,3	33,3	18,2	37,5	37,5	33,3	20,0	28,6	33,3	60,0	36,4
vähem	26,7	37,5	14,3	10,0	66,7	25,0	28,6	44,4	27,3	25,0	12,5	16,7	20,0	28,6	16,7	0,0	23,1
investeeringud puuduvad	0,0	0,0	14,3	30,0	0,0	8,3	0,0	11,1	0,0	6,3	0,0	33,3	0,0	14,3	33,3	20,0	9,8
Saldo	0	-25	29	0	-33	-8	29	-33	27	6	38	0	40	0	0	20	8
Loodetavad investeeringud 2015. aastal võrreldes 2014. aastaga																	
suurem	33,3	42,9	57,1	20,0	20,0	30,8	0,0	22,2	36,4	46,7	37,5	50,0	16,7	14,3	16,7	50,0	32,4
umbes samad	53,3	42,9	28,6	60,0	60,0	38,5	85,7	55,6	45,5	40,0	37,5	16,7	50,0	42,9	33,3	50,0	42,3
vähemad	13,3	14,3	14,3	0,0	20,0	23,1	14,3	11,1	18,2	6,7	25,0	0,0	16,7	28,6	16,7	0,0	16,9
ei planeerita investeeringuid	0,0	0,0	0,0	20,0	0,0	7,7	0,0	11,1	0,0	6,7	0,0	33,3	16,7	14,3	33,3	0,0	8,5
Saldo	20	29	43	20	0	8	-14	11	18	40	13	50	0	-14	0	50	15

2.3. Ehitusbaromeeter⁸

Olukord ehitusturul on endiselt ebasoodne. Kindlustunde indikaator püsib negatiivne (-15) ja samal tasemel kui aasta tagasi (-14). Positiivne on samas see, et lähikuude hooajalise ehitusmahu kasvu hinnangud on paremad kui 2014. aasta juunis antud hinnangud.

Vaatamata hooajalisele tööde mahu kasvule on nõudlus ehitusturul endiselt madalseisus. Ehitusettevõtete kindlustunde indikaator⁹ (-15) tõusis juunis võrreldes märtsiga (-22), kuid võrreldes eelmise aasta sama ajaga (-14) pole olukord paranenud. Kindlustunde indikaatori madal tase on tingitud nõudluse vähesusest – endistviisi on suurel osal ettevõtetel tellimusi tavalisest vähem (juunis 45%-l) ja vaid vähestel tavalisest rohkem (juunis 6%-l; saldo¹⁰ -39). Ebapiisav nõudlus on peamine ehitustegevust piirav tegur 69% ettevõtetel, tööjõu puudus häirib 10% ettevõtete tööd. Kvartali algul oli ettevõtetel tellimusi keskeltäbi 3,4 kuuks (eelmises kvartalis ja aasta tagasi 3,0 kuuks).

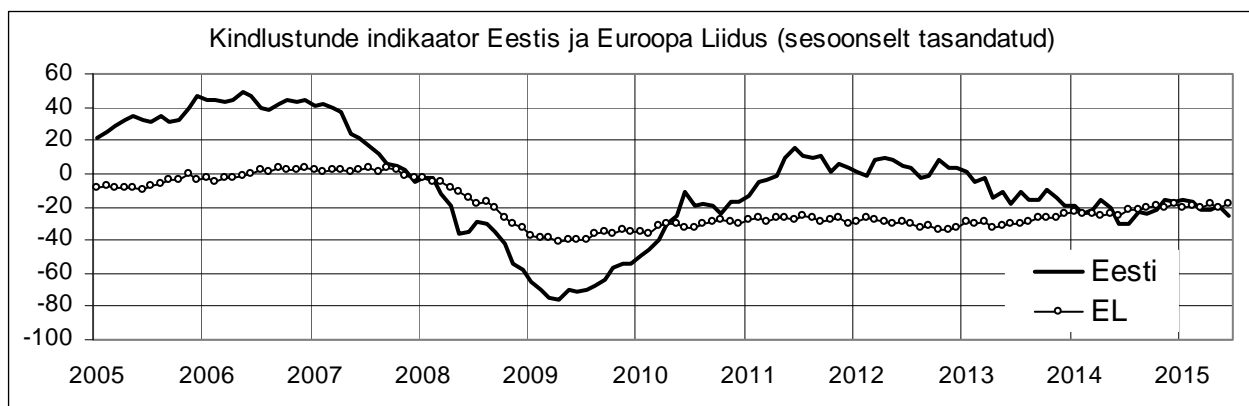
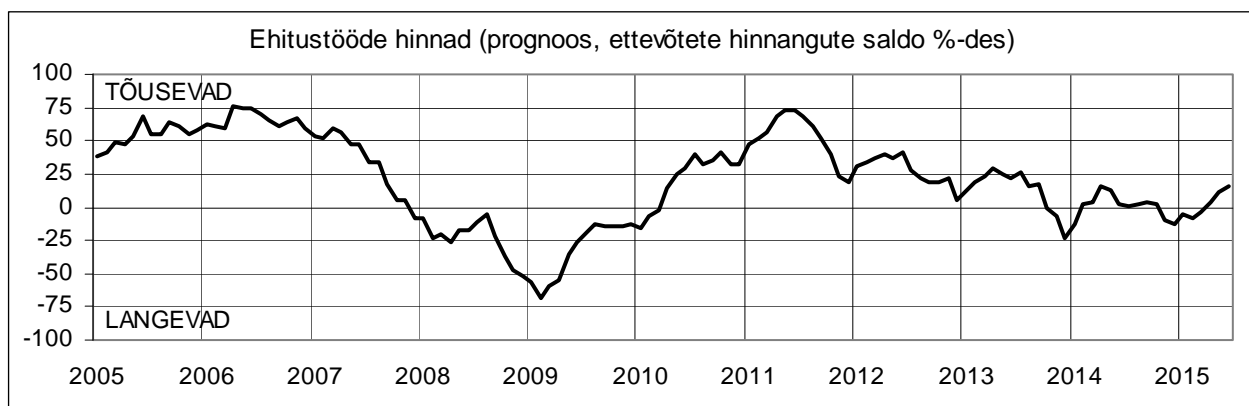
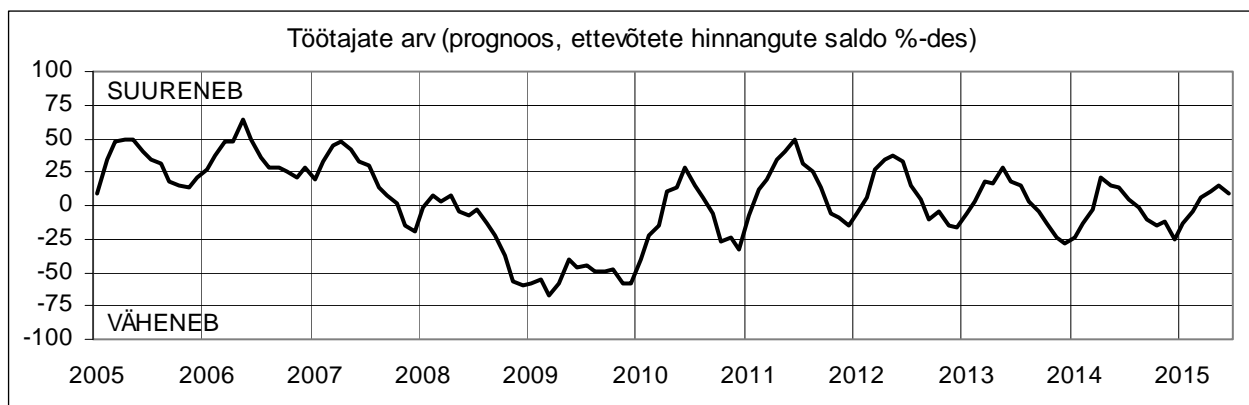
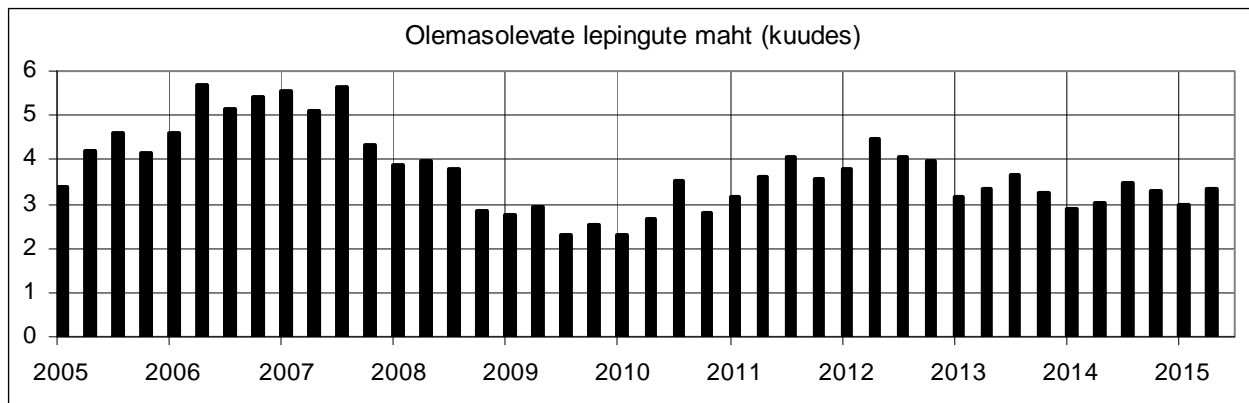
Järgmisel 3 kuul on oodata hooajalist ehitustööde mahu kasvu (saldo +39) ja töömaht suureneb ligi pooltel ettevõtetel. Lisatööjõudu vajatakse ootuspärasest väiksema nõudluse tõttu tavalisest vähem, vaid viiendikus ettevõtetes (saldo +10, pikaajaline keskmine juunis +24). Viiendik ettevõtteid loodab senisest paremale ehitustööde hinnale, ülejäänutel peaks hinnatase jääma samaks.

⁸ Koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel, juunis 72 ehitusettevõtte hinnangute alusel.

⁹ Koondnäitaja, mis peegeldab tellimuste seisu ja töötajate arvu muutusi järgmisel 3 kuul.

¹⁰ Saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed.

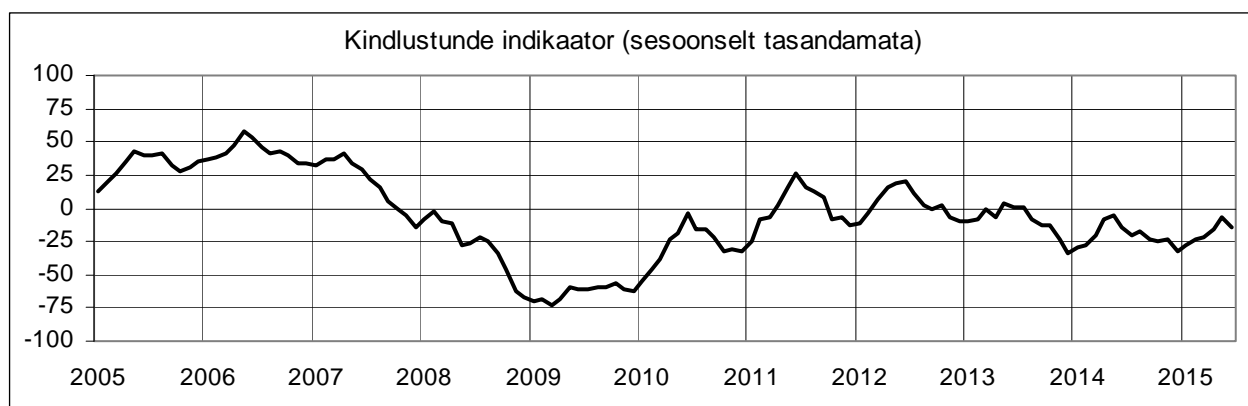

Hoonete ehituses ei ole kindlustunde indikaator (-19) kuigivõrd parem kui märtsis (-21) ja on madalam kui aasta tagasi (-11). Poolte ettevõtete hinnangul on neil tellimusi tavalisest vähem, 7%-l tavalisest enam, ülejäänutel tavalisel määral. Elamuehitusega tegelevatel ettevõtetel on olukord keskmisest parem.

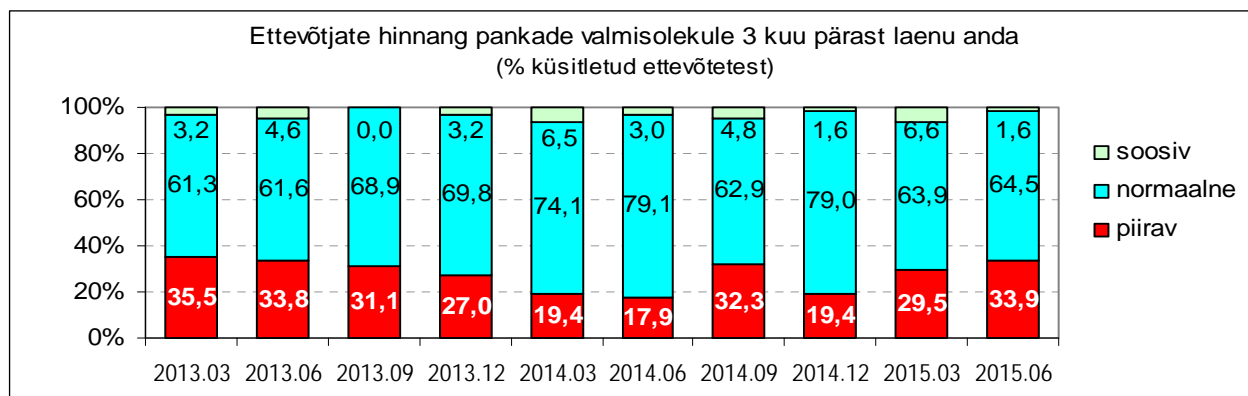
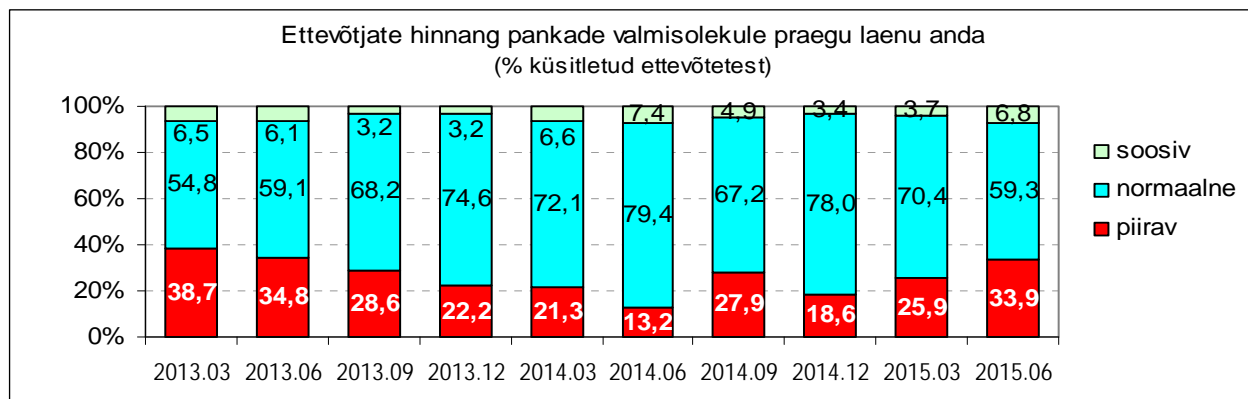
Järgmisel 3 kuul töömaht hooajalise nõudluse mõjul kasvab, kuid hooajaline tõus kujuneb tavalisest mõnevõrra väiksemaks (saldo +34, pikaajaline keskmine prognoos juunis +44).

Rajatiste ehituses on ettevõtete kindlustunde indikaator tõusnud 0-le ja on oluliselt parem kui märtsis (-25) ja aasta tagasi (-22). Tellimuste seis on enamikul ettevõtetel (75%-l) tavaline ja vaid neljandikul tavalisest halvem.

Ettevõtete väljavaated järgmiseks 3 suvekuuks on paremad kui aasta tagasi, tööde maht kasvab 60% ettevõtetel (saldo +60, juunis 2014 +44), 44% ettevõtteid kavatseb võtta lisatööjõudu.

Laenukeskkonna uuring näitas, et ehitusettevõtete laenusaaamise võimalused halvenesid II kvartalis – kolmandik ettevõtteid hindas pankade valmisolekut laenu anda piiravaks (I kvartalis oli neid 26%) ja olukorra paranemist lähikuudel ei prognoositud.

EHITUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2014						2015						
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Ehitustööde maht	kasvas	36,1	30,0	24,6	30,0	26,8	16,7	15,9	11,3	7,9	12,9	19,7	27,1	43,1
viimase 3 kuu	jäi samaks	47,2	54,3	63,8	57,1	54,9	61,1	49,3	40,8	44,7	40,0	43,7	44,3	38,9
jooksul	kahanes	16,7	15,7	11,6	12,9	18,3	22,2	34,8	47,9	47,4	47,1	36,6	28,6	18,1
	saldo	19	14	13	17	9	-6	-19	-37	-40	-34	-17	-1	25
Ehitustegevust piirab praegu														
	mitte miski	8,3	8,6	12,9	11,4	11,3	9,6	5,7	2,8	1,3	2,9	4,2	5,7	8,3
	ebapiisav nõudlus	68,1	61,4	55,7	61,4	67,6	68,5	72,9	76,1	80,3	87,1	74,6	72,9	69,4
	ilmastikutingimused	2,8	4,3	0,0	4,3	2,8	4,1	10,0	14,1	9,2	7,1	8,5	1,4	1,4
	tööjõu puudus	9,7	15,7	21,4	14,3	9,9	12,3	5,7	2,8	5,3	0,0	4,2	10,0	9,7
	masinate, seadmete, materjalide puudus	2,8	0,0	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
	finantsprobleemid	2,8	4,3	4,3	2,9	4,2	2,7	4,3	2,8	1,3	1,4	2,8	5,7	6,9
	muud	5,6	5,7	5,7	4,3	4,2	2,7	1,4	1,4	1,3	1,4	4,2	4,3	1,4
Tellimuste portfell	üle tavalise	2,8	1,4	7,1	7,1	5,6	6,9	4,3	7,1	6,6	5,7	5,6	11,4	5,6
praegu	tavaline	52,8	51,4	51,4	50,0	53,5	52,1	54,3	44,3	43,4	38,6	46,5	48,6	49,3
	alla tavalise	44,4	47,1	41,4	42,9	40,9	41,1	41,4	48,6	50,0	55,7	47,9	40,0	45,1
	saldo	-42	-46	-34	-36	-35	-34	-37	-41	-43	-50	-42	-29	-39
Töötajate arv	suureneb	22,2	17,7	8,7	11,6	5,6	12,3	5,8	8,6	10,5	15,9	22,5	24,6	20,8
järgneva 3 kuu	jääb samaks	69,5	69,1	81,2	66,7	73,2	63,0	62,3	70,0	75,0	73,9	64,8	65,2	68,1
jooksul	väheneb	8,3	13,2	10,1	21,7	21,1	24,7	31,9	21,4	14,5	10,1	12,7	10,1	11,1
	saldo	14	4	-1	-10	-16	-12	-26	-13	-4	6	10	15	10
Ehitustööde hinnad	tõusevad	8,3	8,6	10,1	11,6	12,9	5,6	7,3	9,9	7,9	5,8	12,7	18,6	19,1
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	86,1	84,3	82,6	81,2	77,1	79,2	72,5	74,7	76,3	84,1	78,9	74,3	77,9
jooksul	langevad	5,6	7,1	7,3	7,3	10,0	15,3	20,3	15,5	15,8	10,1	8,5	7,1	2,9
	saldo	3	1	3	4	3	-10	-13	-6	-8	-4	4	11	16
Ehitustööde maht	kasvab	33	24	19	12	11	8	9	25	30	46	66	49	48
järgneva 3 kuu	jääb samaks	51	56	57	54	41	46	40	44	51	37	21	42	44
jooksul	kahaneb	15	20	24	35	48	46	51	31	18	17	13	9	8
	saldo	18	4	-6	-23	-37	-38	-43	-6	12	29	53	41	39
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)														
		x	3,5	x	x	3,3	x	x	3,0	x	x	3,4	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)														
		x	77	x	x	81	x	x	67	x	x	71	x	x
Kindlustunde indikaator														
		-14	-21	-18	-23	-25	-23	-32	-27	-24	-22	-16	-7	-15

EHITUSBAROMEETER, juuni 2015
(ehitusvaldkondade lõikes vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kokku	sh			Rajatised
			Hooned	sh		
				elamud	mitteeluhooned	
Ehitustööde maht	kasvas	43,1	37,5	60,0	35,3	62,5
viimase 3 kuu	jäi samaks	38,9	39,3	40,0	39,2	37,5
jooksul	kahanes	18,1	23,2	0,0	25,5	0,0
	saldo	25	14	60	10	63
Ehitustegevust piirab praegu						
	mitte miski	8,3	10,7	20,0	9,8	0,0
	ebapiisav nõudlus	69,4	67,9	60,0	68,6	75,0
	ilmastikutingimused	1,4	0,0	0,0	0,0	6,3
	tööjõu puudus	9,7	10,7	20,0	9,8	6,3
	masinate, seadmete, materjalide puudus	1,4	1,8	0,0	2,0	0,0
	finantsprobleemid	6,9	7,1	0,0	7,8	6,3
	muu	1,4	0,0	0,0	0,0	6,3
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise	5,6	7,3	20,0	6,0	0,0
	tavaline	49,3	41,8	40,0	42,0	75,0
	alla tavalise	45,1	50,9	40,0	52,0	25,0
	saldo	-39	-44	-20	-46	-25
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	20,8	14,3	40,0	11,8	43,8
	jääb samaks	68,1	76,8	60,0	78,4	37,5
	väheneb	11,1	8,9	0,0	9,8	18,8
	saldo	10	5	40	2	25
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	19,1	20,8	20,0	20,8	13,3
	jäävad samaks	77,9	75,5	80,0	75,0	86,7
	langevad	2,9	3,8	0,0	4,2	0,0
	saldo	16	17	20	17	13
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab	47,9	44,6	100,0	39,2	60,0
	jääb samaks	43,7	44,7	0,0	49,0	40,0
	kahaneb	8,5	10,7	0,0	11,8	0,0
	saldo	39	34	100	28	60
Kindlustunde indikaator		-15	-19	10	-22	0

EHITUSBAROMEETER
(saldod %-des)

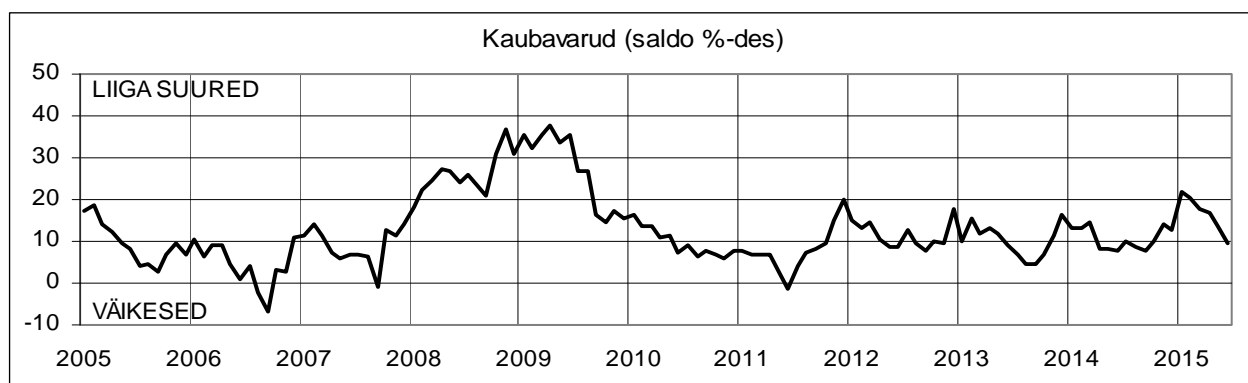
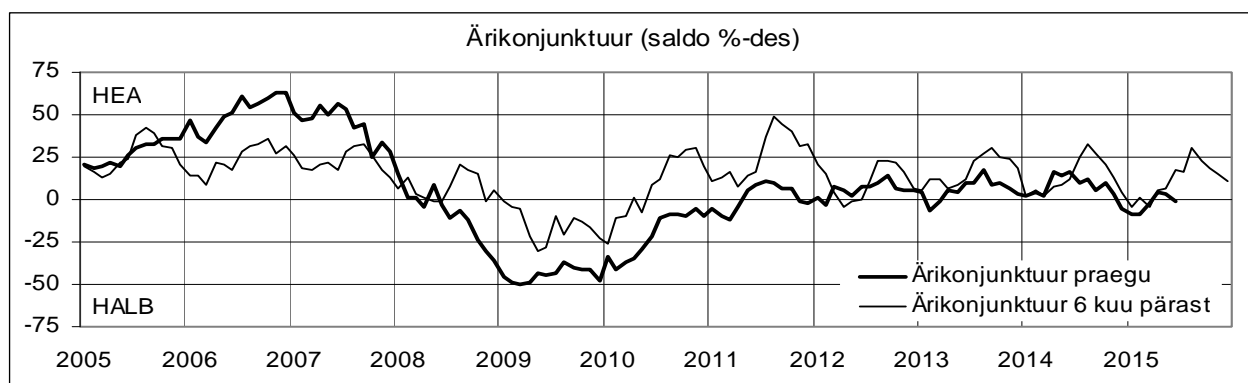
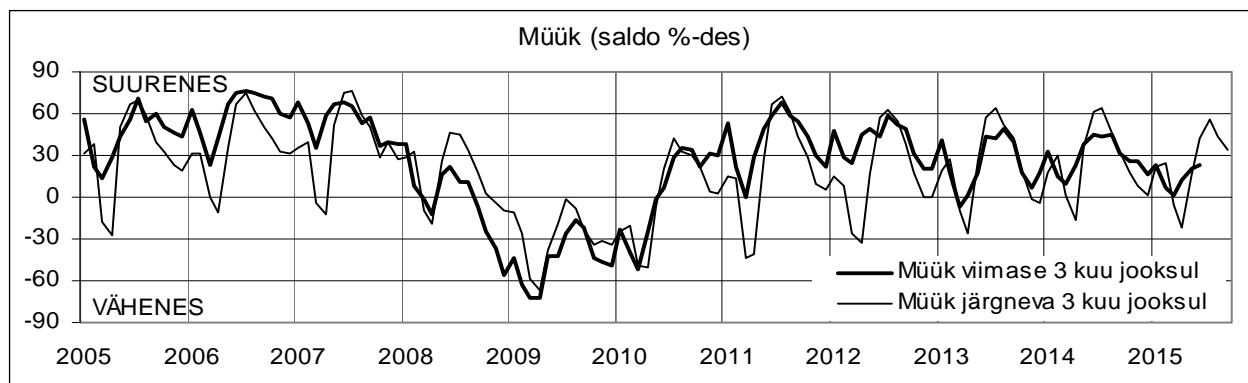
		1994 - 2015			2014						2015						
		min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-69	11	76	19	14	13	17	9	-6	-19	-37	-40	-34	-17	-1	25
Ehitustegevust piirab praegu																	
mitte miski	%	0	12	33	8	9	13	11	11	10	6	3	1	3	4	6	8
ebapiisav nõudlus	%	1	48	89	68	61	56	61	68	69	73	76	80	87	75	73	69
ilmastikutingimused	%	0	13	65	3	4	0	4	3	4	10	14	9	7	9	1	1
tööjõu puudus	%	0	26	81	10	16	21	14	10	12	6	3	5	0	4	10	10
masinate, seadmete, materjalide puudus	%	0	2	14	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
finantsprobleemid	%	0	4	16	3	4	4	3	4	3	4	3	1	1	3	6	7
muu	%	0	4	23	6	6	6	4	4	3	1	1	1	1	4	4	1
Tellimuste portfelli praegu	saldo	-83	-10	59	-42	-46	-34	-36	-35	-34	-37	-41	-43	-50	-42	-29	-39
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	5	65	14	4	-1	-10	-16	-12	-26	-13	-4	6	10	15	10
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	22	82	3	1	3	4	3	-10	-13	-6	-8	-4	4	11	16
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-77	13	86	18	4	-6	-23	-37	-38	-43	-6	12	29	53	41	39
Poleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö	kuud	1,9	3,5	5,7	x	3,5	x	x	3,3	x	x	3,0	x	x	3,4	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu	%	54	77	95	x	77	x	x	81	x	x	67	x	x	71	x	x
Kindlustunde indikaator		-73	-3	58	-14	-21	-18	-23	-25	-23	-32	-27	-24	-22	-16	-7	-15

2.4. Jaekaubandusbaromeeter¹¹

Jaekaubandusettevõtete kindlustunde indikaator on tõusnud võrreldes selle aasta esimese kvartaliga, kuid võrreldes eelmise aasta juuniga on konjunktuur kehvem.

Kindlustunde indikaator¹² tõusis juunis märtsi +9-lt +16-le, jäädes siiski juuni pikaajalisele keskmisele (+20) alla. Müügi kasv viimasel 3 kuul jätkus (saldo¹³ +24) ning lähikuude müügi prognoosid (saldo +34) on eelmise aasta juuni tasemel. Ärikonjunkturi hinnang on siiski tagasihoidlikum kui eelmise aasta juunis. Liigsete varudega kaupluste osakaal vähenes 11%-le.

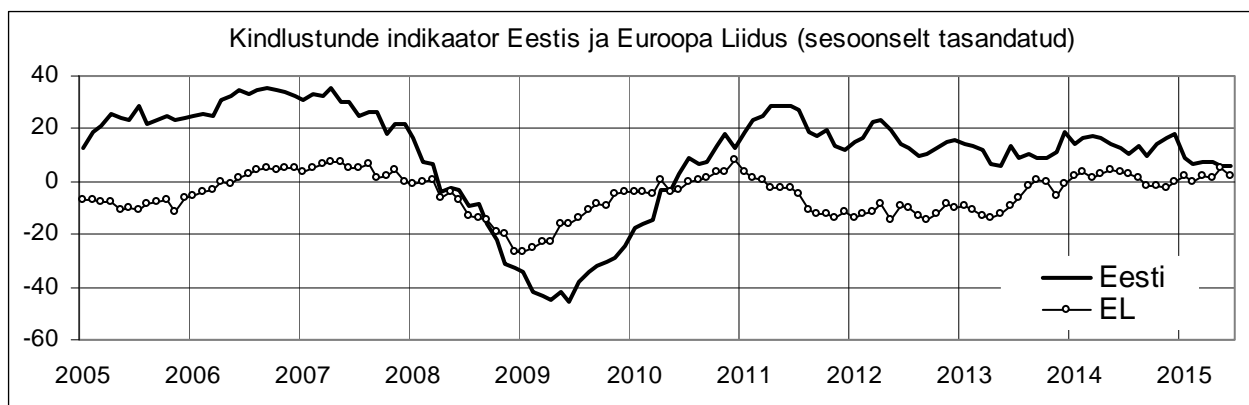
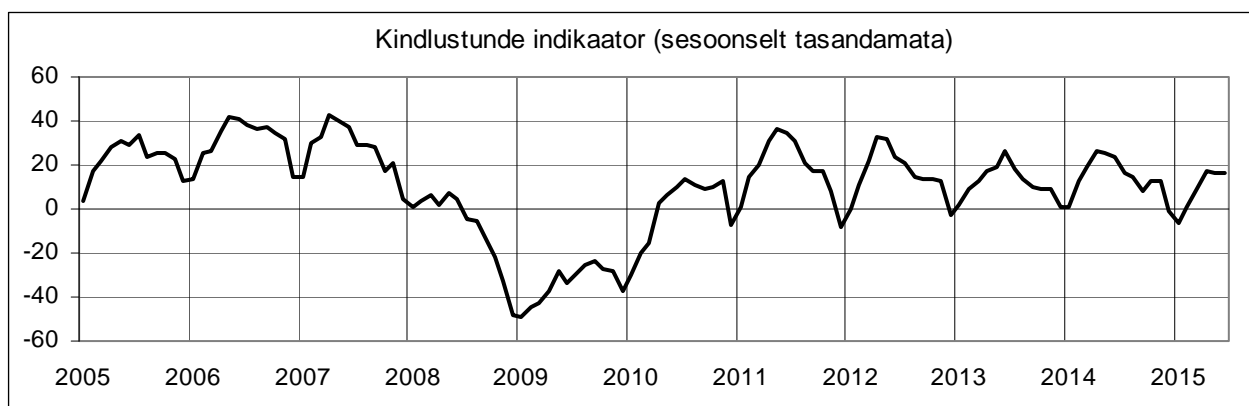
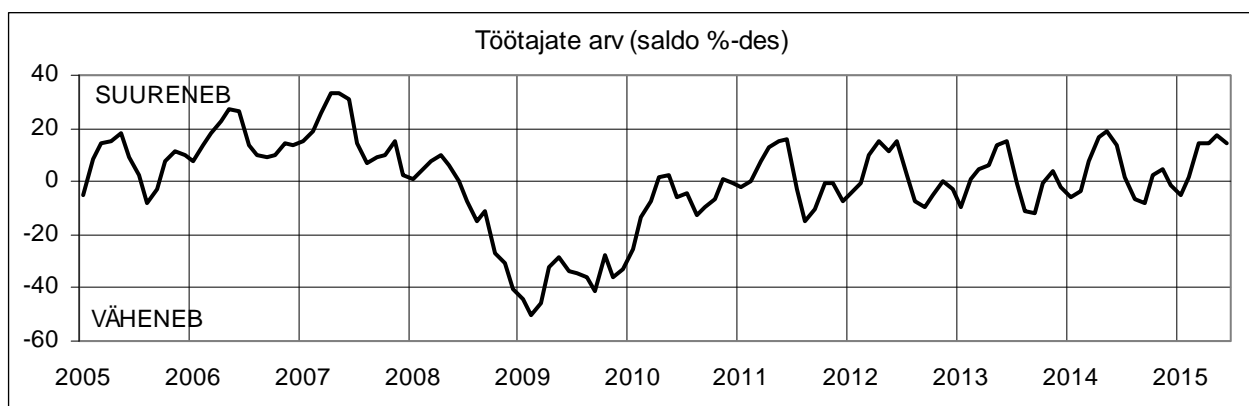
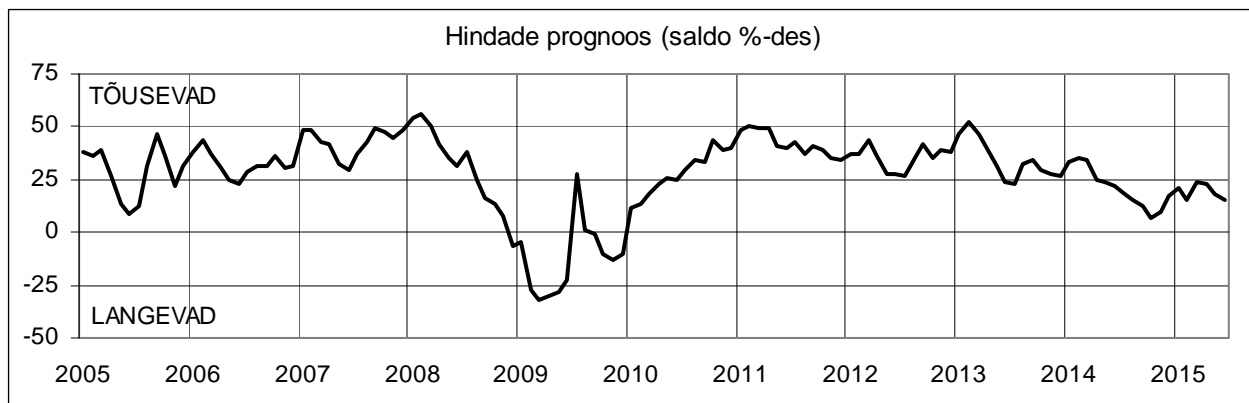
Arvestades nõudluse suurenemisega ja müügi kasvuga, kavatseb viiendik kauplustest järgmisel 3 kuul võtta tööle lisatöötajaid. 79% kauplustest teatas, et nendel hinnad eelseisval 3 kuul ei tõuse.

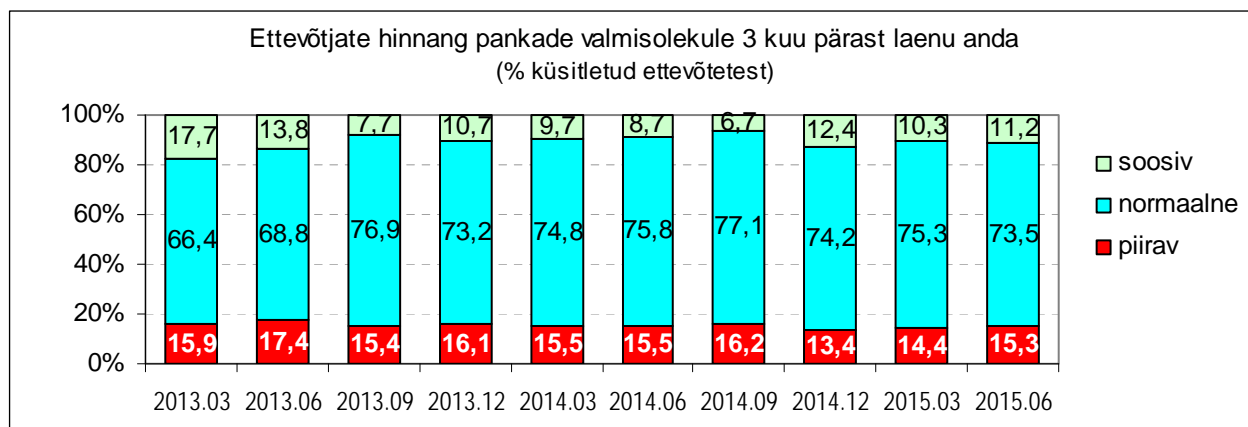
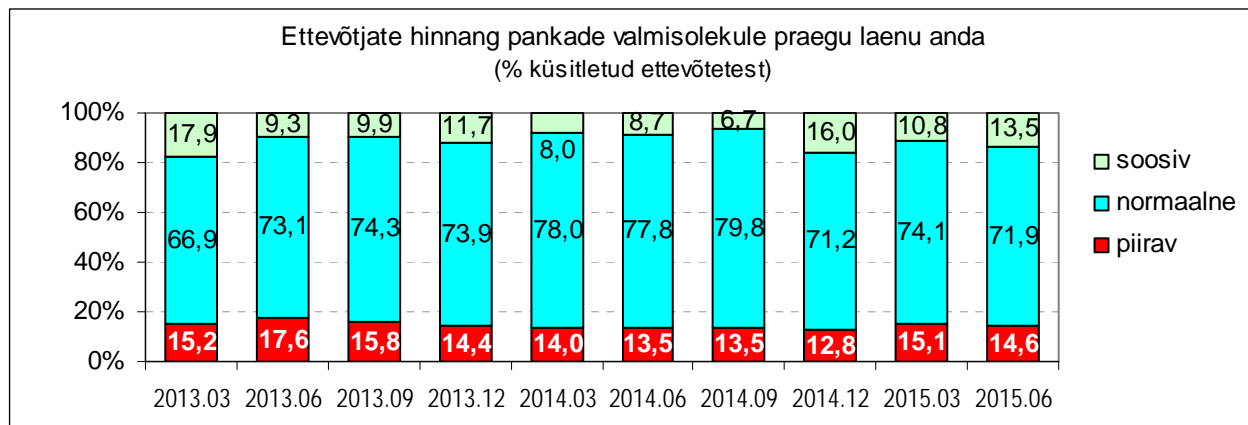
¹¹ Koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel, juunis 127 kaupluse ja kaubandusettevõtte hinnangute alusel.

¹² Koondnäitaja, mis koondab eelmise 3 kuu müügi, hinnangu kaubavarudele ja järgmise 3 kuu müügi prognoosi.

¹³ Saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed.

Laenukeskkond oli juunis enamiku (72%) kaubandusettevõtete jaoks normaalne, 14%-l soosiv, kuid 15% hinnangul olid laenuvõimalused piiratud (saldo -1, juunis 2014 -5). Lähemal 3 kuul olukord palju ei muutu (saldo -4).

Kaupluste gruppide lõikes on olukord järgmine:

Toidukaupluste kindlustunde indikaator tõusis juunis märtsi +17-lt +26-le. Viimase 3 kuu müügisaldo on tõusnud märtsi +17-lt +27-le ning järgneva 3 kuu müügiprognoos +53-lt +64-le. Praegune ärikonjunktuur on 19%-l kauplustel hea ja 76%-l rahuldav (saldo +14, juunis 2014 +29). Suvehooajal peaks töötajate arv kolmandikul toidukauplustel kasvama. Kaupade hinnad tõusevad lähikuudel aeglasemalt kui aasta eest (saldo +27, juunis 2014 +53).

Garderoobikaupluste kindlustunde indikaator jätkab langemist (-11, mais -7, märtsis +6). Võrreldes märtsiga on kõige rohkem langenud lähikuude müügiprognoos (+56-lt -29-le), mis on samas eelmise aasta juuni (saldo -27) tasemel. Viimase 3 kuu müük on olnud hea, kuid jääb tempo poolest aastatagusele alla (saldo +24, juunis 2014 +38). Ärikonjunktuur on võrreldes eelmise aasta juuniga kehvem (saldo -24, juunis 2014 -6). Rõivakaupade hinnad langevad järgneva 3 kuu jooksul 35%-l kauplustel.

Kodukaupade kaupluste kindlustunde indikaator on juunis (+16) võrreldes märtsiga (-3) tõusnud, kuid võrreldes aastatagusega (+24) jäänud natuke madalamaks. Viimase 3 kuu müügitulemused on kehvemad kui eelmisel aastal samal ajal (saldo +8, juunis 2014 +46), kuid lähikuude müügi väljavaated on paremad (saldo +44, juunis 2014 +36). Hinnang ärikonjunkturile on märtsi tasemel (saldo +4), ent madalam kui mullu (saldo +15). Kaupade hindu plaanib järgneva 3 kuu jooksul tõsta 28% majatarvete, ehitus- ja sisustuskaupade kauplustest.

Sõidukite müügiga tegelevate kaupluste kindlustunde indikaator tõusis juunis märtsi –15-lt +14-le, olles kõrgem ka eelmise aasta juuniga (0) võrreldes. Viimase 3 kuu müük suurenes pooltel autokauplustel (saldo +42, märtsis –11, juunis 2014 +27). Järgnevate kuude müügiprognoos on langev, kuid kvartaalses ja aastases võrdluses on see paranenud (saldo –8, märtsis –22, juunis 2014 –18). Aasta lõpuks prognoosib 27% ettevõtetejuhtidest paremat ärikonjunkturi.

Kaubamajade ja hüpermarketite grupi kaupluste kindlustunde indikaator (+33) langes võrreldes eelmise aasta juuniga (+46), kuid on kõrgem kui teistel kauplustegruppidel. Kindlustunde tõusu on tagasi hoidnud aastatagusest aeglasem viimase 3 kuu müügi kasv (saldo +33, juunis 2014 +62) ning mõnevõrra kehvem järgneva 3 kuu müügi prognoos (saldo +67, juunis 2014 +77). Praegune ärikonjunktuur on 9%-l kauplustel hea ja 82%-l rahuldav (saldo 0, juunis 2014 +15). Kaupade hinnatõus jääb lähikuudel aastatagusest väiksemaks (saldo +17, juunis 2014 +46).

Muude kaupluste¹⁴ kindlustunde indikaator tõusis nii 3 kuu kui ka aastases võrdluses (+14, märtsis +2, juunis 2014 +6). Viimase 3 kuu müük (saldo +21) ning lähikuude müügi prognoos (saldo +29) on paremad kui aasta tagasi (saldod vastavalt +8 ja +17). Praegune ärikonjunktuur on 21%-l kauplustel hea ja 50%-l rahuldav (saldo –8, juunis 2014 +8). Kaupade hindu plaanib järgneva 3 kuu jooksul tõsta 29% büroo-, raamatu- ja sporditarvete kauplustest ning tanklatest.

JAEKAUBANDUSBAROMEETER (saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2015			2014			2015									
	min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Müük viimase 3 kuu jooksul	-73	27	76	45	43	45	31	25	26	17	23	7	1	13	20	24
Kaubavarud praegu	-7	12	38	8	10	9	8	10	14	13	22	20	18	17	14	10
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	-62	12	57	26	14	3	-5	7	13	-12	-21	10	29	36	27	26
Müük järgneva 3 kuu jooksul	-67	20	77	33	17	9	1	22	25	-6	-21	17	43	56	44	34
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-50	-1	34	14	2	-6	-8	2	5	-2	-5	2	14	14	18	15
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-32	27	56	22	18	16	13	7	9	18	21	15	24	23	18	15
Ärikonjunktuur praegu	-53	6	63	16	10	12	5	10	4	-6	-9	-9	-3	5	4	-1
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	-41	16	49	4	-5	1	-4	5	6	18	17	31	23	19	15	11
Kindlustunde indikaator	-49	10	43	23	17	15	8	12	12	-1	-7	1	9	17	17	16

¹⁴ Sh bürootarvete, raamatu-, spordi-, vaba aja kaupade jms kauplused, kioskid, tanklad.

JAEKAUBANDUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2014				2015									
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	
Müük	suurenes	56,6	56,7	56,9	48,8	45,4	46,2	38,1	45,2	36,2	30,9	37,5	43,4	44,9	
viimase 3 kuu	jäi samaks	31,8	29,9	31,5	33,3	34,6	33,9	40,5	32,5	34,7	39,0	37,5	33,3	33,9	
jooksul	vähenes	11,6	13,4	11,5	17,8	20,0	20,0	21,4	22,2	29,1	30,1	25,0	23,3	21,3	
	saldo	45	43	45	31	25	26	17	23	7	1	13	20	24	
Kaubavarud	liiga suured	9,3	12,6	10,9	10,1	11,6	13,9	14,3	22,4	21,1	17,9	18,3	16,7	11,1	
praegu	hooajale kohased	89,2	85,0	86,8	87,6	86,8	86,2	84,1	76,8	78,1	82,1	80,2	80,2	87,3	
	liiga väikesed	1,6	2,4	2,3	2,3	1,6	0,0	1,6	0,8	0,8	0,0	1,6	3,2	1,6	
	saldo	8	10	9	8	10	14	13	22	20	18	17	14	10	
Kaupade tellimused	suurenevad	39,5	26,8	23,1	24,0	31,5	34,4	21,6	13,5	26,2	44,2	46,9	41,4	39,2	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	46,5	60,6	56,9	46,5	43,8	43,7	44,8	52,4	57,1	40,8	42,2	44,5	47,2	
jooksul	vähenevad	14,0	12,6	20,0	29,5	24,6	21,9	33,6	34,1	16,7	15,0	10,9	14,1	13,6	
	saldo	26	14	3	-5	7	13	-12	-21	10	29	36	27	26	
Müük	suureneb	44,9	31,5	30,5	29,7	43,9	42,3	24,2	12,7	36,2	55,7	61,7	54,3	48,4	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	43,3	54,3	47,7	41,4	33,8	40,0	46,0	53,2	44,1	31,2	32,0	35,7	37,3	
jooksul	väheneb	11,8	14,2	21,9	28,9	22,3	17,7	29,8	34,1	19,7	13,1	6,3	10,1	14,3	
	saldo	33	17	9	1	22	25	-6	-21	17	43	56	44	34	
Töötajate arv	suureneb	23,3	7,2	6,3	6,3	10,0	8,5	8,1	5,6	6,3	17,4	18,8	20,9	19,5	
järgneva 3 kuu	jääb samaks	67,4	87,2	81,1	79,7	82,3	87,6	82,3	84,1	89,0	79,3	76,6	76,0	75,6	
jooksul	väheneb	9,3	5,6	12,6	14,1	7,7	3,9	9,7	10,3	4,7	3,3	4,7	3,1	4,9	
	saldo	14	2	-6	-8	2	5	-2	-5	2	14	14	18	15	
Kaupade hinnad	tõusevad	26,6	22,1	19,4	17,2	14,6	17,1	27,0	29,6	23,0	26,8	26,0	22,7	20,6	
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	68,8	74,0	76,7	78,1	77,7	75,2	63,5	61,6	69,0	69,9	70,9	72,7	73,8	
jooksul	langevad	4,7	3,9	3,9	4,7	7,7	7,8	9,5	8,8	7,9	3,3	3,2	4,7	5,6	
	saldo	22	18	16	13	7	9	18	21	15	24	23	18	15	
Ärikonjunktuur	hea	27,9	20,6	19,4	13,9	19,4	16,2	13,5	10,4	12,6	12,3	16,5	16,9	15,9	
praegu	rahuldav	60,5	69,1	73,6	77,7	71,3	71,5	67,5	70,4	66,1	73,0	71,7	70,0	67,5	
	halb	11,6	10,3	7,0	8,5	9,3	12,3	19,1	19,2	21,3	14,8	11,8	13,1	16,7	
	saldo	16	10	12	5	10	4	-6	-9	-9	-3	5	4	-1	
Ärikonjunktuur	parem	15,6	11,2	16,2	12,5	16,9	18,5	27,4	22,2	32,3	26,2	21,1	19,2	16,1	
6 kuu pärast	sama	72,7	72,8	68,5	71,1	71,5	69,2	62,9	72,2	66,2	70,5	76,6	76,9	78,2	
	halvem	11,7	16,0	15,4	16,4	11,5	12,3	9,7	5,6	1,6	3,3	2,3	3,9	5,7	
	saldo	4	-5	1	-4	5	6	18	17	31	23	19	15	11	
Kindlustunde indikaator		23	17	15	8	12	12	-1	-7	1	9	17	17	16	

JAEKAUBANDUSBAROMEETER, juuni 2015
(vastuste jagunemine kaupluste gruppide lõikes %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kauplused kokku sh								
			Toidu	Garde-roobi	Kodukaupade sh		Auto	Kaubamajad	Muud	
					A	B				
Müük	suurenes	44,9	43,2	47,1	40,0	14,3	50,0	50,0	50,0	45,8
viimase 3 kuu	jäi samaks	33,9	40,5	29,4	28,0	57,1	16,7	41,7	33,3	29,2
jooksul	vähenes	21,3	16,2	23,5	32,0	28,6	33,3	8,3	16,7	25,0
	saldo	24	27	24	8	-14	17	42	33	21
Kaubavarud	liiga suured	11,1	13,9	29,4	8,0	0,0	11,1	0,0	0,0	8,3
praegu	hooajale kohased	87,3	86,1	70,6	88,0	85,7	88,9	91,7	100,0	91,7
	liiga väikesed	1,6	0,0	0,0	4,0	14,3	0,0	8,3	0,0	0,0
	saldo	10	14	29	4	-14	11	-8	0	8
Kaupade tellimuse	suurenevad	39,2	61,1	5,9	44,0	42,9	44,4	18,2	50,0	29,2
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	47,2	36,1	41,2	52,0	57,1	50,0	72,7	50,0	50,0
jooksul	vähenevad	13,6	2,8	52,9	4,0	0,0	5,6	9,1	0,0	20,8
	saldo	26	58	-47	40	43	39	9	50	8
Müük	suureneb	48,4	72,2	17,7	52,0	42,9	55,6	16,7	66,7	37,5
järgneva 3 kuu	jääb samaks	37,3	19,5	35,3	40,0	57,1	33,3	58,3	33,3	54,2
jooksul	väheneb	14,3	8,3	47,1	8,0	0,0	11,1	25,0	0,0	8,3
	saldo	34	64	-29	44	43	45	-8	67	29
Töötajate arv	suureneb	19,5	33,3	17,7	12,5	0,0	17,7	9,1	16,7	13,0
järgneva 3 kuu	jääb samaks	75,6	61,1	76,5	83,3	85,7	82,4	81,8	83,3	82,6
jooksul	väheneb	4,9	5,6	5,9	4,2	14,3	0,0	9,1	0,0	4,4
	saldo	15	28	12	8	-14	18	0	17	9
Kaupade hinnad	tõusevad	20,6	27,0	0,0	20,0	0,0	27,8	18,2	16,7	29,2
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	73,8	73,0	64,7	76,0	100,0	66,7	81,8	83,3	70,8
jooksul	langevad	5,6	0,0	35,3	4,0	0,0	5,6	0,0	0,0	0,0
	saldo	15	27	-35	16	0	22	18	17	29
Ärikonjunktuur	hea	15,9	18,9	11,8	20,0	14,3	22,2	0,0	9,1	20,8
praegu	rahuldav	67,5	75,7	53,0	64,0	71,4	61,1	91,7	81,8	50,0
	halb	16,7	5,4	35,3	16,0	14,3	16,7	8,3	9,1	29,2
	saldo	-1	14	-24	4	0	6	-8	0	-8
Ärikonjunktuur	parem	16,1	16,2	0,0	29,2	57,1	17,7	27,3	8,3	13,0
6 kuu pärast	sama	78,2	78,4	100,0	66,7	42,9	76,5	72,7	83,3	73,9
	halvem	5,7	5,4	0,0	4,2	0,0	5,9	0,0	8,3	13,0
	saldo	11	11	0	25	57	12	27	0	0
Kindlustunde indikaator		16	26	-11	16	14	17	14	33	14

Kodukaupade kauplused

A - Elektriliste kodumasinade, audio- ja videokaupade kauplused

B - Majatarvete, sisustuskaupade, ehituskaupade, rauakaupade kauplused

Kaubamajad sh ka hüpermarketid

Muud sh bürootarvete, raamatu-, ja sporditarvete jm kauplused

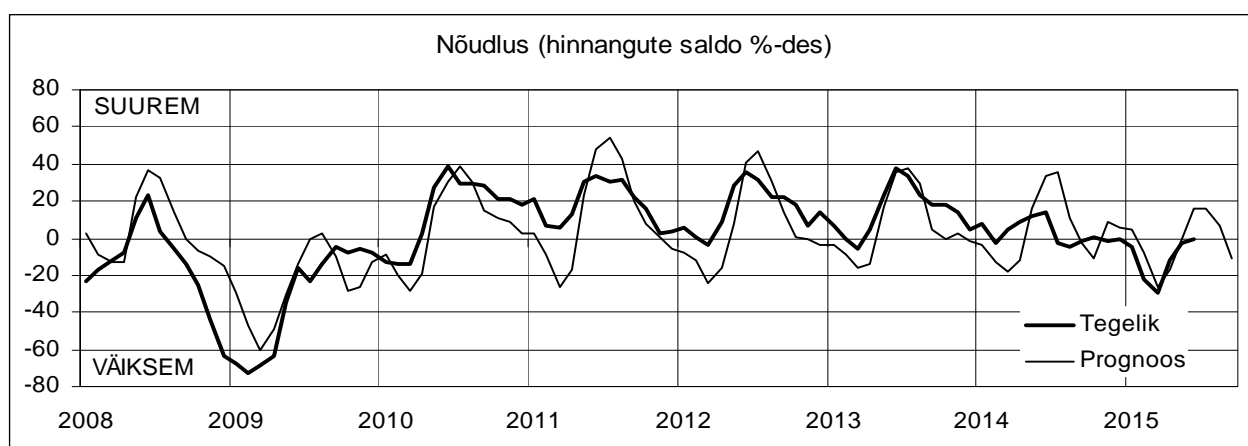
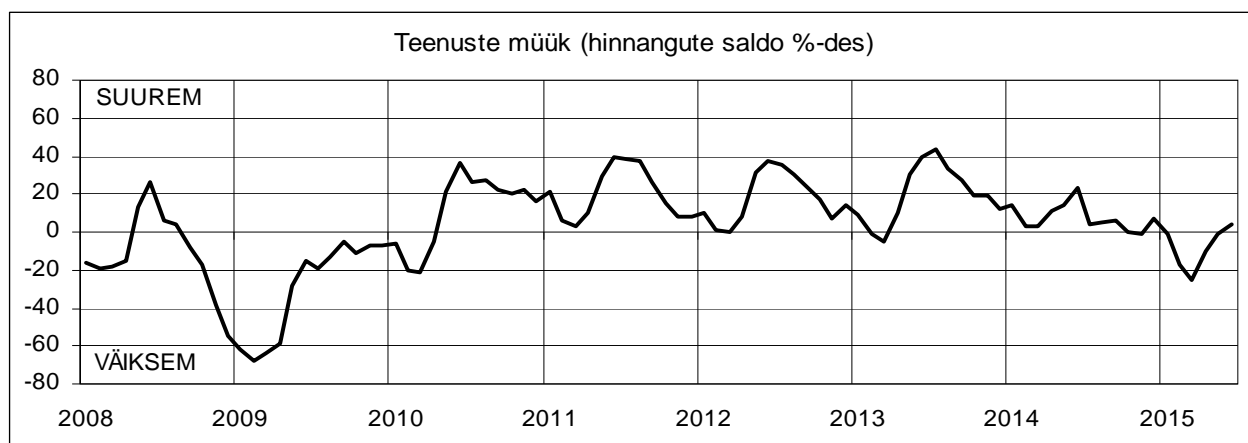
2.5. Teenindusbaromeeter¹⁵

Kindlustunde indikaator¹⁶ (-2) on madalam kui eelmisel aastal samal ajal (-11). Nõudlus ja teenuste müük küll paranesid viimastel kuudel, kuid järgmise 3 kuu prognoosid ei ole nii head kui aasta tagasi.

Kindlustunde indikaator (-2) on parem kui 3 kuud tagasi (-13), kuid allpool eelmise aasta juuni taset (+11). Vähenenud välisnõudluse tõttu on konjunktuur hotellidel, restoranidel, logistika- ja transpordiettevõtetel halvem kui eelmisel aastal. Ka telekommunikatsiooni alal on olukord aastatagusest ebasoodsam, IT- ja arhitekti-inseneriettevõtetel aga parem.

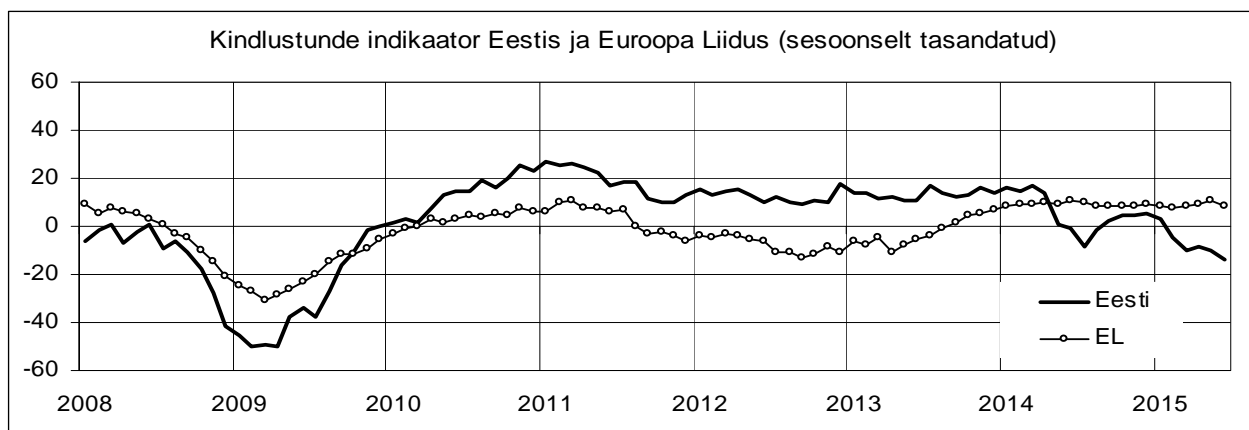
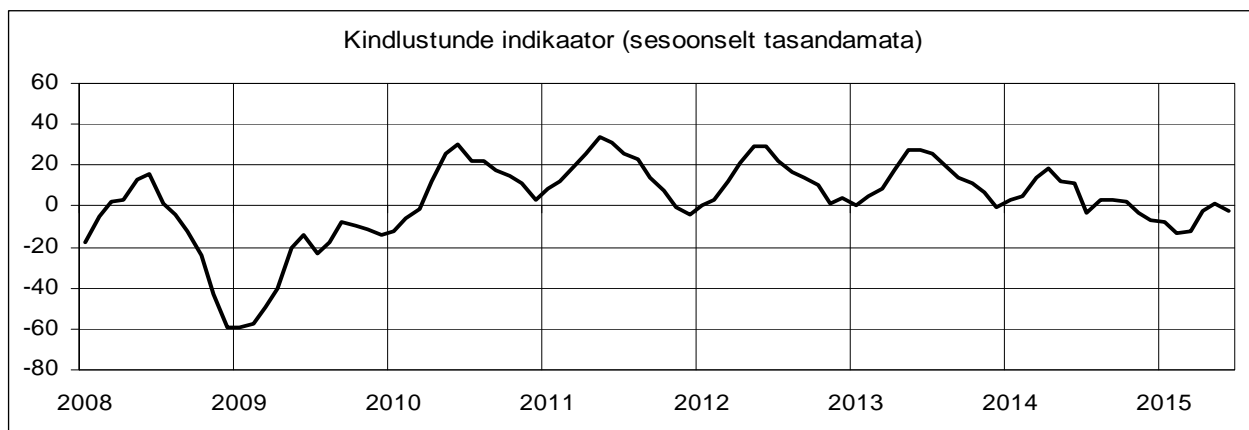
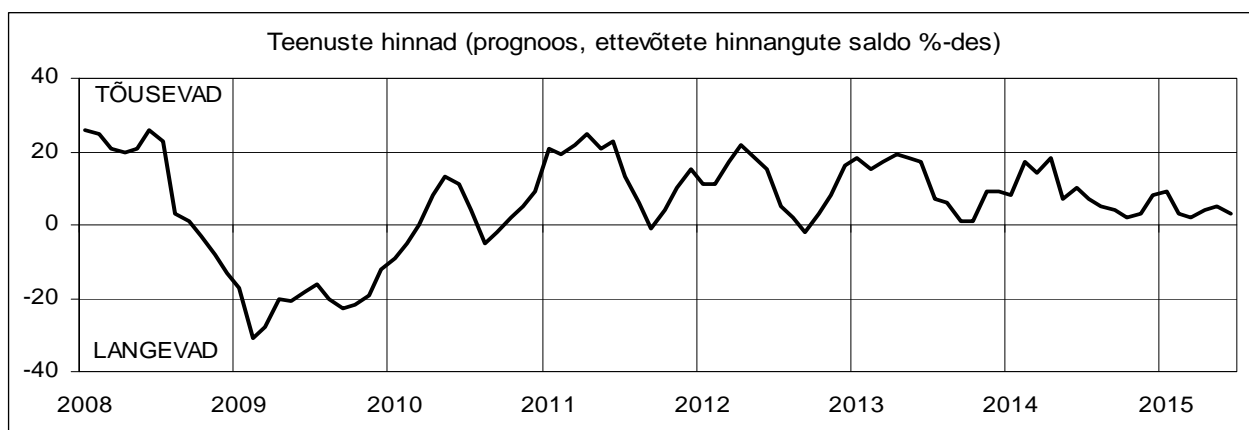
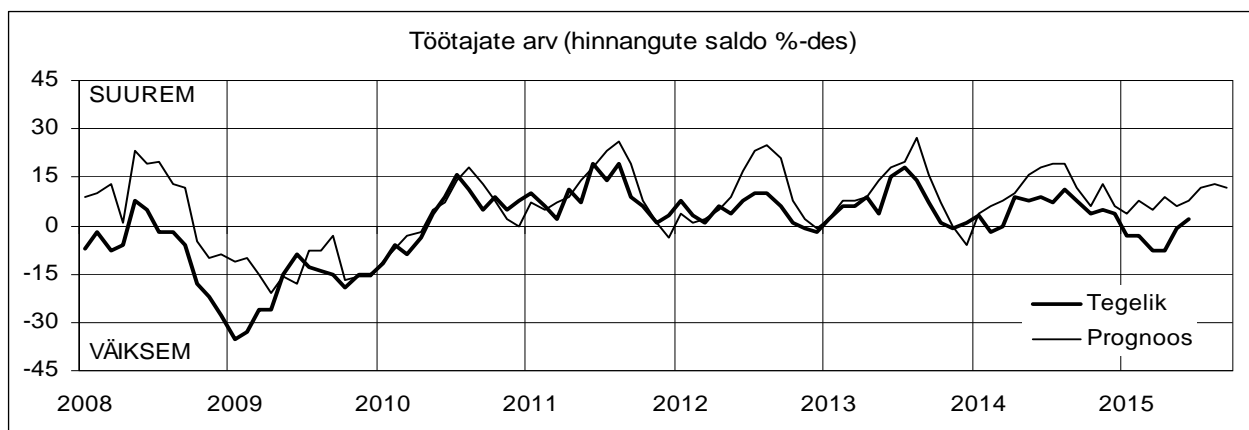
II kvartalis on erinevate teenidussektorite arengud olnud vägagi erinevad: hotellidel-restoranidel ja turismifirmadel kasvas hooajaline nõudlus (kuid vähemal määral kui II kvartalile tavapärane), kuid transpordi- ja logistikaettevõtetel nõudlus vähenes jätkuvalt ning telekommunikatsiooni- ja kinnisvaraettevõtetel ei muutunud. Nõudlus suurenes arhitekti-inseneribüroodel, IT- ja reklaamifirmadel.

Eeloleva 3 kuu nõudluse suhtes on ettevõtete ootused tagasihoidlikumad kui eelmisel aastal samal ajal (saldo -11, juunis 2014 -3), neljas harus on oodata nõudluse kasvu, neljas vähenemist. Töötajate arv suureneb veidi (saldo +12), eriti hotellidel-restoranidel. Hinnataseme tõus on aastatagusest aeglasem (saldo +3, juunis 2014 +10), transpordi- ja logistikateenuste hinnad jätkuvalt langevad.

¹⁵ Koostatud juunis 329 teenindusfirma hinnangute põhjal. Baromeeteruuring on läbi viidud Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel.

¹⁶ Kindlustunde indikaator on koondnäitaja, mis peegeldab teenuste müüki ja nõudlust eelmisel 3 kuul ning järgmise 3 kuu nõudluse prognoosi.

Infotehnoloogia

IT-ettevõtete kindlustunde indikaator (+18) on enam-vähem samal tasemel kui aasta tagasi (+17), kuid veidi madalam kui 3 kuud tagasi (+23). Nõudlus IT-teenustele on järjepidevalt kasvanud, eelmisel 3 kuul suurenes nõudlus 36% ettevõtetel ja teenuste müük kasvas 38%-l (mõlemad saldod +23).

Eeloleval 3 kuul nõudluse kasvu trend jätkub, ent prognoosid on suvekuudele omaselt veidi tagasihoidlikumad (saldo +8, juunis 2014 +7). Jätkuvalt vajatakse lisatööjõudu, töötajate arvu kavatseb suurendada 30% ettevõtteid. Enamikul ettevõtetel jääb hinnatase lähikuudel samaks (saldo +10).

Telekommunikatsioon

Kindlustunde indikaator (-13) on enam-vähem samal tasemel kui märtsis (-12). Telekommunikatsiooniteenuste müük on viimasel poolel aastal olnud mõõdukal langustrendil (saldo juunis -6, märtsis -23), kuigi nõudlus on olnud üsnagi püsiv (saldo juunis =0). Tiheda konkurentsi tõttu on arengud ettevõtete lõikes erinevad, viimasel 3 kuul kolmandikul ettevõtetel nõudlus suurenes, kolmandikul vähenes ja kolmandikul ei muutunud.

Järgmisel 3 kuul nõudlus väheneb, seda osalt hooajalistel põhjustel (saldo -34, juunis 2014 -8). Töötajate arv ei muutu (saldo =0), hindade osas jätkub aeglane tõus (saldo +13).

Turism

Nõudlus on turismi kõrghooaja eel madalseisust väljunud ja ettevõtete hinnangud olukorrale on veidi paremad kui eelmisel aastal samal ajal. Kindlustunde indikaator (+14) on kolmandat kuud plusspoolel (juunis 2014 +11), peegeldades nõudluse ja teenuste müügi suurenemist eelmisel 3 kuul (saldod +16 ja +18). Teenuste müük kasvas viimastel kuudel 41%-l ettevõtetel, vähenes 23%-l.

Eeloleval 3 kuul oodatakse nõudluse suurenemist, kuid ettevõtete prognoosid on tagasihoidlikumad kui aasta eest (saldo +8, juunis 2014 +12), seejuures 67% ettevõtete hinnangul neil nõudlus lähikuudel ei muutu. Mõõdukas hindade tõus jätkub (saldo +13).

Hotellid

Kindlustunde indikaator (+30) on tänu hooajalisele nõudlusele kõrgem kui 3 kuud tagasi (-19), ent madalam kui aasta eest (+63) ja allpool juuni pikaajalist keskmist (+62). Nõudlus on hotellide hinnangul suve alguse kohta tavalisest väiksem (saldo +20, pikaajaline juuni keskmine +62). Müük kasvas pooltel hotellidel, väheneva müügiga hotellide osakaal langes 27%-le. Olukorda mõjutab kõige enam Vene turistide arvu vähenemine¹⁷.

Eeloleval 3 kuul on oodata praegusest suuremat nõudlust, kuid ootused on kõrghooaja kohta tavalisest tagasihoidlikumad (saldo +47, juuni pikaajaline keskmine +64). Kolmandik hotelle kavatseb võtta lisatööjõudu. Piiratud nõudluse tõttu on hinnataseme tõus aeglustunud.

Restoranid

Kindlustunde indikaator on tänu kevadhooajal elavnenud nõudlusele jälle plusspoolel (+34), ent allpool juuni pikaajalist keskmist (+50). Alanud hooajaline nõudluse kasv on välituristide arvu vähenemise tõttu olnud tavapärasest väiksem (saldo +24, juunis 2014 +44), mistõttu on ka müügi

¹⁷ Kui juunis 2014 moodustasid Venemaa turistide ööbimised 11% kõigist majutatud välituristide ööbimistest, siis aprillis 2015 8% (SA andmetel). Majutatud Vene turistide arv oli aprillis 38% aastatagusest väiksem.

kasv tavalisest aeglasem (saldo +18, juunis keskmiselt +46). Müük suurenes viimasel 3 kuul 42%-l restoranidel, vähenes 24%-l.

Suvekuudel nõudluse edasine kasv jätkub, prognoosid on suvehooajale iseloomulikult kõrgel tasemel (saldo +60). 45% restoranidest plaanib lähikuudel võtta lisatöötajaid. Hinnatase valdaval osal restoranidel (84%-l) ei muutu.

Transport

Transpordiettevõtete konjunktuur on endiselt ebasoodne, sest nõudlus mitmetel lähiturgudel on vähenenud. Kindlustunde indikaator, mis eelmistel kuudel vähehaaval tõusis, langes prognooside halvenemise tõttu jälle -12-le ja on suvehooaja kohta tavaliselt madal (juunis 2014 +1, juuni pikaajaline keskmine +12). Vähenenud nõudlusega ettevõtteid on juba pikemat aega (üle aasta) olnud rohkem kui suureneva nõudlusega ettevõtteid (juunis saldo -5). Tihe konkurents on soodustanud müügi vähenemist, mis viimastel kuudel siiski pidurdus (saldo juunis =0). Töötajate arvu vähenemine jätkus (saldo -6).

Eeloleval 3 kuul ei ole trendimuutust oodata ja nõudlus jääb tavalisest väiksemaks (prognoosi saldo -32). Igas kuuendas ettevõttes väheneb töötajate arv. Hinnatase jääb endiselt väikesesse langusse (saldo -10).

Logistika

Logistikateenuste turul on olukord jätkuvalt ebasoodne, vaatamata teatavale paranemisele viimastel kuudel. Ettevõtete kindlustunne (-16) ei ole siiski enam nii madal kui 3 kuud tagasi märtsis (-26), kuid on allpool aastatagust taset (juunis 2014 +10). Olukord on ettevõtete lõikes erinev: 30%-l teenuste müük eelmisel 3 kuul suurenes, 33%-l kulges stabiilselt ja 37%-l vähenes (saldo -7, juunis 2014 +30).

Järgmisel 3 kuul nõudluse vähenemine logistikateenuste turul jätkub (prognoosi saldo -20). Personali vähenemine on siiski peatunud ja lähikuudel vajab iga neljas ettevõtte lisatööjõudu (saldo +14). Hinnad endiselt pigem langevad kui tõusevad (saldo -13).

Kinnisvarateenused

Kinnisvarateenuste turul püsib üsnagi soodne seis. Kindlustunde indikaator liigub plusspoolel (juunis +3, märtsis +12, juunis 2014 +6), peegeldades müügi aeglase kasvu trendi. Viimasel 3 kuul suurenes teenuste müük 20%-l, vähenes 12%-l (saldo +8), nõudlus oli enamikul ettevõtetel (68%-l) stabiilne (saldo =0). Ka järgmise 3 kuu kestel peaks nõudlus jääma samaks (prognoosi saldo =0).

Töötajate arv on olnud mõõdukal kasvutrendil ja iga neljas ettevõtte loodab leida uusi töötajaid ka järgmisel 3 kuul (saldo +23). Kinnisvarateenuste hinnatrend ei ole muutunud, enamikul ettevõtetel jääb hinnatase samaks, 12% loodab hindu tõsta.

Reklaam

Reklaamiteenuste turul on olukord rahuldav, kuid mitte nii hea kui eelmistel aastatel samal ajal. Kindlustunde indikaator püsib väikeses miinuses (juunis -4), olles madalam kui aasta tagasi (+10) ning madalam ka juuni pikaajalisest keskmisest (+17). Reklaamiteenuste nõudlus ja müük kasvasid eelmistel kuudel enam kui kolmandikul ettevõtetel (saldod vastavalt +20 ja +24), kuid kasv jäi mõnevõrra väiksemaks kui tavaliselt sel ajal (juunis 2014 olid saldod vastavalt +36 ja +34).

Järgmisel 3 kuul on reklaamiturul oodata hooajalist jahenemist (saldo -54), mõnes ettevõttes väheneb ka töötajate arv (saldo -4).

Arhitekti- ja inseneritegevused

Arhitekti- ja inseneriteenuste nõudlus on madalseisust väljunud ja turuolukord on oluliselt paranenud. Kindlustunde indikaator on tõusnud +21-le (märtsis +14, juunis 2014 -5). Nõudluse kasvu koges viimastel kuudel 82% inseneribüroodest ja 27% arhitektuuribüroodest (saldo tervikuna +36), ning inseneribüroode kindlustunne on kõrgem (+46) kui arhitektibüroodel (=0). Teenuste müük on pöördunud kasvule, suurenedes eelmistel kuudel 13%-l arhitektibüroodel ja 61%-l inseneribüroodel.

Järgmisel 3 kuul jääb nõudlus eeldatavasti praegusele tasemele. Töötajate arvu vähenemine on lõppenud ja iga kuues inseneribüroo plaanib lähikuudel võtta lisatööjõudu. Lootused hinnataseme tõusule on varasemast paremad (saldo +23).

TEENINDUSBAROMEETER

(saldod %-des)

Näitaja	2002 - 2015			2014						2015						
	min	kesk	max	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	-68	12	52	23	4	5	6	0	-1	7	-1	-17	-25	-10	-1	4
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	-73	10	50	14	-3	-5	-2	1	-2	-1	-5	-22	-29	-12	-3	0
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	-60	8	60	-3	-11	9	6	5	-8	-26	-17	0	16	16	7	-11
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	-35	4	21	9	7	11	8	4	5	4	-3	-3	-8	-8	-1	2
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-21	10	39	12	6	13	6	4	8	5	9	6	8	12	13	12
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-31	9	33	10	7	5	4	2	3	8	9	3	2	4	5	3
Äritegevust piirab praegu																
mitte miski	4	18	35	x	20	x	x	18	x	x	19	x	x	15	x	x
ebapiisav nõudlus	21	47	82	x	45	x	x	52	x	x	47	x	x	53	x	x
tööjõu puudus	1	14	36	x	15	x	x	16	x	x	18	x	x	18	x	x
ruumi, seadmete puudus	0	3	9	x	1	x	x	0	x	x	1	x	x	4	x	x
finantsprobleemid	2	9	22	x	7	x	x	5	x	x	6	x	x	6	x	x
muu	3	8	17	x	12	x	x	8	x	x	10	x	x	4	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	-44	10	48	x	-7	x	x	-12	x	x	-14	x	x	-6	x	x
Kindlustunde indikaator	-60	10	43	11	-3	3	3	2	-4	-7	-8	-13	-13	-2	1	-2

TEENINDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

		2014						2015						
		06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	37,0	28,3	28,8	31,1	25,7	24,7	28,8	26,1	23,2	17,3	20,7	26,3	30,6
	jäi samaks	48,5	47,7	47,3	43,7	48,8	49,8	49,7	47,2	37,0	40,2	48,8	46,5	43,2
	vähenes	14,4	24,0	24,0	25,3	25,5	25,5	21,5	26,7	39,8	42,5	30,5	27,2	26,2
	saldo	23	4	5	6	0	-1	7	-1	-17	-25	-10	-1	4
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	31,5	26,3	23,5	28,0	24,6	23,4	24,8	23,5	18,1	12,8	18,1	24,2	26,5
	jäi samaks	51,4	44,7	48,1	41,8	51,2	51,4	49,8	47,6	41,4	45,5	51,6	48,8	47,1
	vähenes	17,1	29,0	28,4	30,1	24,1	25,2	25,4	28,9	40,5	41,6	30,3	27,1	26,5
	saldo	14	-3	-5	-2	1	-2	-1	-5	-22	-29	-12	-3	0
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	23,7	11,9	28,0	28,2	25,5	20,4	13,5	17,3	25,3	31,4	31,2	27,3	17,8
	jääb samaks	49,7	65,4	52,8	49,5	54,0	51,2	46,9	48,4	49,0	52,8	54,0	52,8	52,9
	väheneb	26,7	22,8	19,2	22,2	20,6	28,4	39,6	34,2	25,8	15,8	14,8	20,0	29,3
	saldo	-3	-11	9	6	5	-8	-26	-17	0	16	16	7	-11
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	16,6	18,1	19,6	15,6	14,6	14,3	14,3	11,0	9,9	11,5	9,5	15,9	16,0
	jäi samaks	76,2	71,1	72,2	76,8	74,9	76,3	75,9	75,0	77,2	69,5	72,9	66,7	69,7
	vähenes	7,2	10,7	8,2	7,6	10,5	9,5	9,9	14,0	13,0	19,0	17,6	17,4	14,3
	saldo	9	7	11	8	4	5	4	-3	-3	-8	-8	-1	2
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	17,4	14,7	18,9	15,5	13,7	17,7	12,9	15,6	17,4	16,0	18,2	21,4	20,5
	jääb samaks	77,3	76,6	75,3	75,4	76,1	72,5	79,6	78,2	71,0	75,8	75,1	70,0	70,5
	väheneb	5,3	8,7	5,8	9,1	10,2	9,9	7,5	6,3	11,6	8,2	6,7	8,6	9,0
	saldo	12	6	13	6	4	8	5	9	6	8	12	13	12
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	15,1	10,1	11,9	12,7	11,2	15,2	20,0	19,8	16,2	13,1	14,8	13,7	12,7
	jäävad samaks	79,5	87,1	81,3	78,3	79,9	72,3	68,3	69,2	71,0	76,0	74,0	77,1	77,9
	langevad	5,3	2,9	6,9	9,0	8,9	12,5	11,7	11,1	12,8	10,9	11,2	9,2	9,4
	saldo	10	7	5	4	2	3	8	9	3	2	4	5	3
Äritegevust piirab praegu														
	mitte miski	x	19,6	x	x	18,4	x	x	18,7	x	x	15,3	x	x
	ebapiisav nõudlus	x	44,9	x	x	51,8	x	x	47,3	x	x	53,0	x	x
	tööjõu puudus	x	15,0	x	x	16,3	x	x	17,6	x	x	17,5	x	x
	ruumi, seadmete puudus	x	1,0	x	x	0,3	x	x	0,8	x	x	3,9	x	x
	finantsprobleemid	x	7,3	x	x	5,4	x	x	5,9	x	x	5,9	x	x
	muud	x	12,2	x	x	7,9	x	x	9,8	x	x	4,5	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	parem	x	12,0	x	x	9,7	x	x	12,2	x	x	14,5	x	x
	sama	x	69,1	x	x	68,3	x	x	61,4	x	x	65,1	x	x
	halvem	x	18,9	x	x	22,0	x	x	26,5	x	x	20,4	x	x
	saldo	x	-7	x	x	-12	x	x	-14	x	x	-6	x	x
Võimsuste rakendatus (%)		x	83	x	x	84	x	x	83	x	x	82	x	x
Kindlustunde indikaator		11	-3	3	3	2	-4	-7	-8	-13	-13	-2	1	-2

TEENINDUSBAROMEETER, juuni 2015
(vastuste jagunemine teenindusharude lõikes %-des)

	Infotehno- loogia	Telekommu- nikatsioon	Hotellid	Resto- ranid	Turism	Transport	Logistika	Kinnis- vara	Arhitekti- ja inseneritegevused	Reklaam	KOKKU
Teenuste müük	37,5	26,7	51,2	42,1	41,0	29,3	30,0	20,0	35,0	34,6	30,6
viimase 3 kuu	47,5	40,3	21,8	33,9	36,0	41,7	33,0	68,0	55,0	50,4	43,2
jooksul	15,0	33,0	27,0	24,0	23,0	29,0	37,0	12,0	10,0	15,0	26,2
saldo	23	-6	24	18	18	0	-7	8	25	20	4
Nõudlus	35,9	33,3	48,8	44,7	38,5	22,0	16,7	16,0	51,3	36,0	26,5
3 kuu jooksul	51,1	33,7	22,2	34,3	38,5	51,1	46,3	68,0	33,7	52,0	47,1
jooksul	13,0	33,0	29,0	21,0	23,0	27,0	37,0	16,0	15,0	12,0	26,5
saldo	23	0	20	24	16	-5	-20	0	36	24	0
Nõudlus	20,5	13,3	58,5	63,2	20,5	4,9	16,7	12,0	18,4	7,7	17,8
järgneva 3 kuu	66,5	39,7	29,5	33,8	66,5	58,1	46,3	76,0	63,6	30,3	52,9
jooksul	13,0	47,0	12,0	3,0	13,0	37,0	37,0	12,0	18,0	62,0	29,3
saldo	8	-34	47	60	8	-32	-20	0	0	-54	-11
Töötajate arv	26,3	13,3	19,5	23,7	15,4	17,5	13,3	15,4	2,6	23,1	16,0
viimase 3 kuu	68,7	79,7	75,5	58,3	81,6	59,5	63,7	76,6	94,4	68,9	69,7
jooksul	5,0	7,0	5,0	18,0	3,0	23,0	23,0	8,0	3,0	8,0	14,3
saldo	21	6	15	6	12	-6	-10	7	0	15	2
Töötajate arv	30,0	7,1	34,2	44,7	10,5	7,3	26,7	26,9	10,0	7,7	20,5
järgneva 3 kuu	67,0	85,9	65,9	55,3	81,5	75,7	60,3	69,1	87,0	80,3	70,5
jooksul	3,0	7,0	0,0	0,0	8,0	17,0	13,0	4,0	3,0	12,0	9,0
saldo	27	0	34	45	3	-10	14	23	7	-4	12
Teenuste hinnad	13,2	13,3	46,2	15,8	13,2	4,9	10,0	11,5	23,1	12,0	12,7
järgneva 3 kuu	83,8	86,7	45,9	84,2	86,8	80,1	67,0	88,5	76,9	88,0	77,9
jooksul	3,0	0,0	8,0	0,0	0,0	15,0	23,0	0,0	0,0	0,0	9,4
saldo	10	13	38	16	13	-10	-13	12	23	12	3
Äritegevust piirab praegu*											
mitte miski	25,6	13,3	10,5	15,4	17,1	7,5	8,7	27,6	20,9	33,3	15,3
ebapiisav nõudlus	38,5	33,3	73,7	69,2	68,3	65,0	60,9	37,9	41,9	50,0	53,0
tööjõu puudus	30,8	26,7	7,9	10,3	2,4	12,5	13,0	27,6	20,9	4,2	17,5
ruumi, seadmete puudus	0,0	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	3,5	2,3	0,0	3,9
finantsprobleemid	2,6	13,3	5,3	2,6	0,0	7,5	4,4	3,5	11,6	4,2	5,9
muud	2,6	6,7	2,6	2,6	12,2	7,5	4,3	0,0	2,3	8,3	4,5
Ärikonjunktuur	20,5	18,8	25,0	40,0	19,5	12,8	12,0	3,5	19,1	8,3	14,5
(olukord) 6 kuu	69,2	75,0	65,0	50,0	61,0	48,7	56,0	89,7	66,7	79,2	65,1
pärast*	10,3	6,3	10,0	10,0	19,5	38,5	32,0	6,9	14,3	12,5	20,4
saldo	10	13	15	30	0	-26	-20	-4	5	-4	-6
Kindlustunde indikaator	18	-13	30	34	14	-12	-16	3	21	0	-2

* Aprilli küsitluse andmed

2.6. Tarbijabaromeeter¹⁸

Tarbijate kindlustunne II kvartalis halvenes.

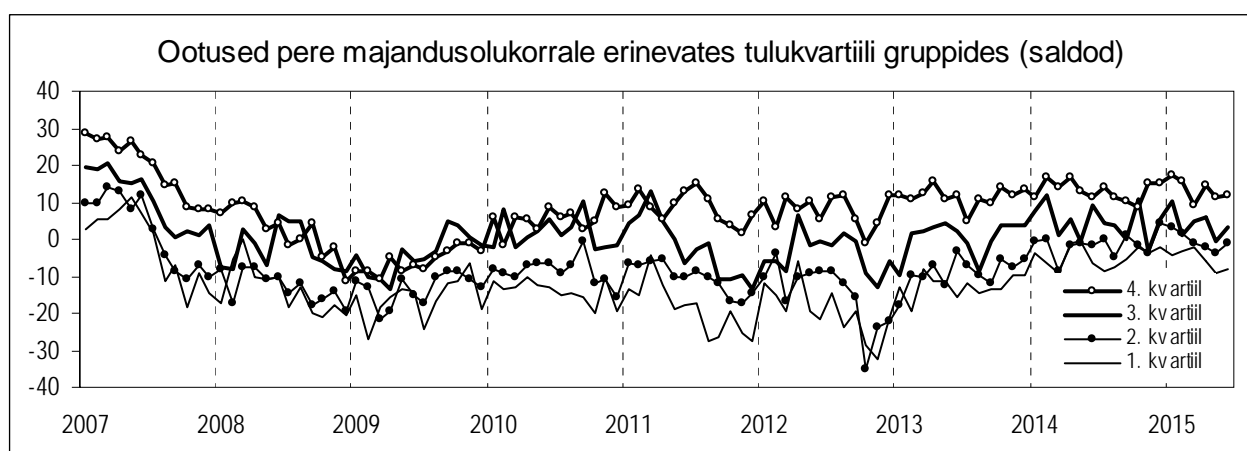
Ootused oma pere majandusväljavaadetele halvenesid

Juunis hindas 60% tarbijabaromeetri küsitlusele vastanutest, et nende pere majanduslik olukord pole viimase 12 kuu võrdluses muutunud. Majandusolukorra paranemist tundsid 17% peredest ja halvenemist 23% peredest (saldo märtsis -3, juunis -5, pikaajaline keskmine -10).

Ka ootused oma pere majandusolukorra suhtes 12 kuu pärast olid juunis natuke halvemad kui 3 kuud tagasi (saldo märtsis +5, juunis +3). Juunis ootas 23% küsitletutest oma pere majandusolukorra paranemist, 55% samaks jäämist ja 16% kartis halvenemist. Viimase 3 kuuga on hinnangud paranenud kõrgeima sissetulekuga inimeste grupis (saldo paranes 3 punkti) ja halvenenud madalaima sissetulekuga elanike grupis (saldo halvenes 6 punkti).

Pere majanduslik olukord 12 kuu pärast (% vastanutest)

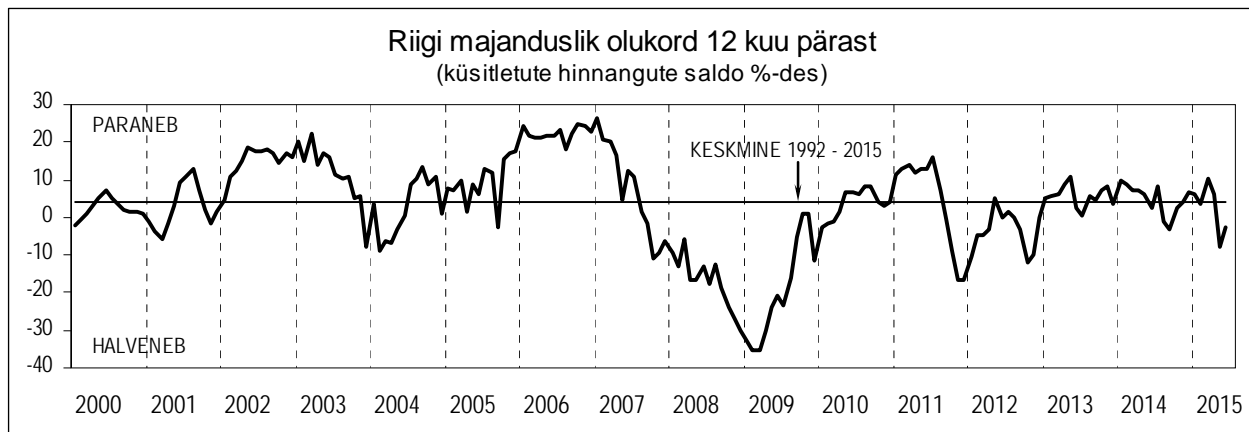
	Palju parem	Mõnevõrra parem	Sama	Mõnevõrra halvem	Palju halvem	Ei oska öelda
I kvartiil (madalaim)	0	12	57	23	2	4
II kvartiil	0	18	59	17	1	5
III kvartiil	0	25	52	15	1	7
IV kvartiil (kõrgeim)	1	32	53	9	1	4

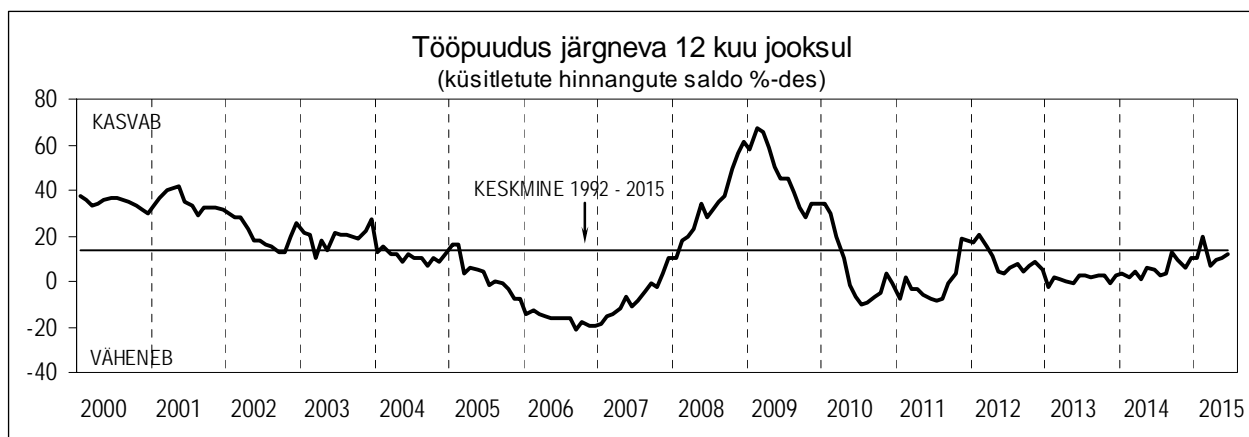
Riigi majandusarengu väljavaated halvenesid

Hinnangutest oma pere majanduslikule olukorrale olid pessimistlikumad hinnangud riigi majanduslikule olukorrale ja tulevikule. Juunis antud hinnangud Eesti majanduse olukorrale (saldo -11) ja väljavaadetele 12 kuu pärast (saldo -3) olid halvemad kui märtsis ja halvemad nii eelmise aasta juuni hinnangutest kui pikaajalisest keskmisest. Juunis prognoosis 25% küsitletutest, et riigi majandusolukord on 12 kuu pärast parem, sama olukorra püsimist ootas 34% ja halvenemist kartis 27% küsitletutest (märtsis 14%). Elanike halvenenud ootuste taga on nii pingeline rahvusvaheline olukord (jätkuv sõda Ukrainas, Grexit) kui rahulolematuse uue valitsuse esimeste kuude tegevusega.

¹⁸ Küsitlusi viiakse läbi telefoni teel. Juuni küsitlus viidi läbi 1.–8. juunini ja küsitleti 800 inimest üle Eesti.

Elanike ootused tööturule on paremad pikaajalisest keskmisest kuid viimase 3 kuu võrdluses ja aasta võrdluses nende inimeste hulk, kes näevad turul ohtu töötuse kasvuks suurenenud.

Säästmist võimalikuks pidavate inimeste osakaal hakkas taas vähenema

Suurim osa Eesti peredest tuleb omadega ots-otsaga kokku (nii palju kui teenitakse, nii palju ka kulub) – juunis elas nii 52% vastanutest. Aasta võrdluses on natuke vähenenud säästjate arv ja suurenenud ots-otsaga kokku tulevate perede osakaal. Kui aasta tagasi juunis säästis 42% peredest, siis 2015.a. juunis 40%. Madalaima tulukvartiili perede säästuvõime on oluliselt väiksem. Nii säästis väiksema sissetulekuga perede kvartiilis 16% (aasta tagasi 20%) vastanutest ja jõukaima tulukvartiili peredest säästis 65% (aasta tagasi 64%) peredest.

Hinnang pere rahanduslikule olukorrale (juuni 2015, % vastanutest)

Pere sissetuleku grupp	Säästab palju	Säästab natuke	Nii palju kui teenib ka kulutab	Elatakse varasemate säästude abil	Elatakse võlgu
I kvartiil (madalaim)	0	16	68	9	5
II kvartiil	1	28	59	9	3
III kvartiil	1	37	55	5	2
IV kvartiil (kõrgeim)	8	57	32	1	1

44% vastanutest hindas, et tõenäoliselt säästetakse ka järgneva 12 kuu jooksul ja ebatõenäoseks pidas seda 55%.

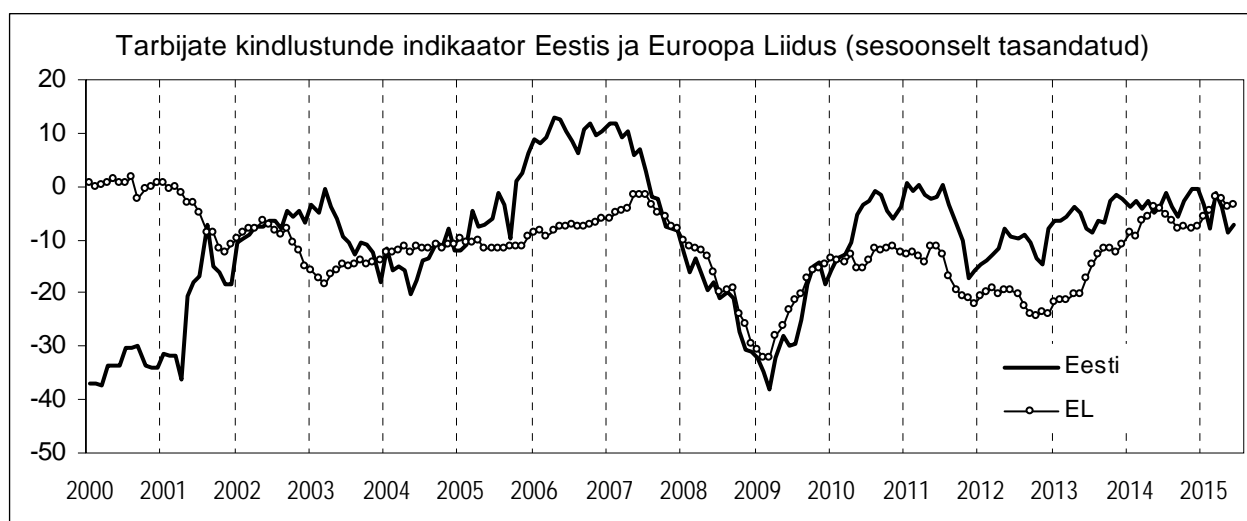
Elanike hinnang toimunud hinnatõusule ja inflatsiooniootused on oluliselt alla pikaajalist keskmist taset, kuid võrreldes märtsiga on hinnatõusu ootused kasvanud (saldo märtsis +1, aprillis +8, mais +23, juunis +15).

Tarbijate kindlustunne vähenes

Tarbijate kindlustunde indikaator oli juunis -8 ja see on halvem kui märtsis (-1), halvem eelmise aasta juuni tasemest (-4) ning lähedane pikaajalisele keskmisele (1992–2015 keskmine -9). Viimase 3 kuuga halvenesid elanike ootused oma pere majandusolukorrale, riigi majandusolukorrale, tööturule ja halvenes ka säästuprognoos.

Tarbijate kindlustunde indikaator (indikaatori komponentide lõikes)

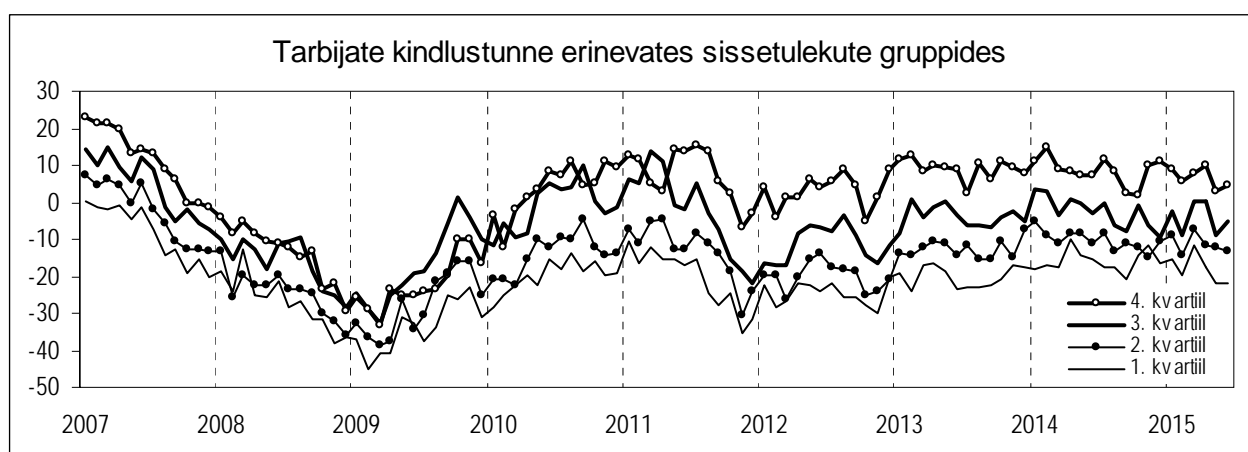
	Kindlustunde indikaator	Pere majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Tööpuudus järgneval 12 kuul (saldo)	Säästmine järgneval 12 kuul (saldo)
Juuni 2005	-5	7	6	4	-25
Juuni 2006	10	12	22	-16	-9
Juuni 2007	7	13	12	-11	-6
Juuni 2008	-16	-2	-13	28	-16
Juuni 2009	-28	-11	-21	45	-36
Juuni 2010	-3	-1	7	-7	-24
Juuni 2011	-2	-2	13	-8	-27
Juuni 2012	-8	-4	0	4	-24
Juuni 2013	-7	1	2	3	-31
Juuni 2014	-4	5	3	5	-17
Märts 2015	-1	5	10	1	-11
Aprill 2015	-3	5	6	8	-13
Mai 2015	-8	2	-8	23	-17
Juuni 2015	-8	3	-3	15	-19

Tarbijate kindlustunde indikaator sotsiaalsetes gruppides juunikuus

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KOKKU	-16	-28	-3	-2	-8	-7	-4	-8
Sissetulek								
I kvartiil	-21	-33	-15	-17	-24	-23	-15	-22
II kvartiil	-20	-34	-12	-13	-14	-14	-11	-13
III kvartiil	-11	-19	5	-2	-7	-3	-3	-5
IV kvartiil	-11	-25	8	14	4	9	7	5
Sugu								
Mehed	-13	-25	2	2	-3	-4	-1	-8
Naised	-18	-31	-7	-5	-12	-11	-6	-8
Vanus								
16-29	-6	-19	14	14	6	6	10	7
30-49	-18	-28	-6	1	-7	-4	-1	-6
50-64	-21	-31	-11	-11	-15	-15	-11	-15
üle 65	-9	-32	-10	-17	-17	-19	-13	-17
Elukutse								
Eraettevõtja	-17	-24	1	13	4	2	3	1
Valgekrae	-17	-27	4	8	-2	0	-1	-1
Oskustööline	-17	-27	-4	0	-5	0	-2	-3
Lihttööline	-17	-29	-11	-5	-11	-7	-5	-8

Tarbijate kindlustunne erinevates sissetulekute kvartiilides on küllaltki erinev ja positiivne oli juunis kindlustunde indikaator vaid kõige jõukamas – IV kvartiilis (+5). I ja IV kvartiili hinnangute vahe on viimase aasta jooksul suurenenud (2014. juuni oli saldode vahe 22, nüüd 27 punkti)

TARBIJABAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Küsimus	2015			
	aprill	mai	juuni	
1. Perekonna majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	1,5	1,3	1,1
mõnevõrra parem	+	19,0	15,0	15,9
sama	=	57,4	59,9	59,5
mõnevõrra halvem	-	18,1	19,0	18,6
palju halvem	--	3,6	4,9	4,6
ei oska öelda		0,4	0,0	0,3
saldo		-2	-6	-5
2. Perekonna majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	1,3	0,5	0,9
mõnevõrra parem	+	24,8	23,6	22,0
sama	=	50,1	49,4	54,5
mõnevõrra halvem	-	13,9	17,3	14,3
palju halvem	--	1,5	2,1	1,5
ei oska öelda		8,5	7,1	6,9
saldo		5	2	3
3. Eesti majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	0,3	0,4	0,4
mõnevõrra parem	+	22,6	13,3	18,5
sama	=	43,3	42,4	35,3
mõnevõrra halvem	-	22,3	30,5	33,5
palju halvem	--	3,5	4,8	4,0
ei oska öelda		8,1	8,8	8,4
saldo		-3	-13	-11
4. Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	0,5	0,3	0,3
mõnevõrra parem	+	31,1	21,8	24,6
sama	=	36,6	30,4	33,9
mõnevõrra halvem	-	17,1	30,4	24,8
palju halvem	--	1,1	3,9	2,8
ei oska öelda		13,5	13,4	13,8
saldo		6	-8	-3
5. Hindade muutus viimase 12 kuu jooksul				
oluliselt tõusnud	++	11,5	11,5	13,6
mõõdukalt tõusnud	+	32,8	33,5	34,4
natuke tõusnud	=	24,4	25,9	24,6
jäänud samaks	-	23,3	21,8	20,3
alanenud	--	5,8	4,1	2,5
ei oska öelda		2,4	3,3	4,6
saldo		11	13	18

Küsimus	2015			
	aprill	mai	juuni	
6. Hindade muutus lähema 12 kuu jooksul (võrreldes möödunud 12 kuuga)				
hinnad tõusevad kiiremini	++	7,0	16,8	11,3
hinnad tõusevad sama kiiresti	+	29,6	30,9	32,9
hinnad tõusevad aeglasemalt	=	27,6	23,8	21,3
hinnad püsivad samal tasemel	-	25,1	17,6	22,0
hinnad langevad	--	1,6	0,1	1,5
ei oska öelda		9,0	10,9	11,1
saldo		8	23	15
7. Tööpuudus järgneva 12 kuu jooksul				
kasvab tunduvalt	++	3,9	2,5	2,9
kasvab mõnevõrra	+	30,4	31,4	36,0
jääb samaks	=	36,8	38,6	31,1
väheneb mõnevõrra	-	18,5	15,3	17,9
väheneb tunduvalt	--	0,5	0,1	0,1
ei oska öelda		10,0	12,1	12,0
saldo		9	10	12
8. Praeguse aja soodsus püsikaupade ostmiseks				
praegu on sobiv aeg	+	23,8	26,5	25,3
ei eriti soodne ega ebasoodne	=	43,1	39,4	42,0
ei ole soodne	-	18,5	19,5	18,5
ei oska öelda		14,6	14,6	14,3
saldo		5	7	7
9. Kulutamine püsikaupade ostuks järgmisel 12 kuul (võrreldes viimase 12 kuuga)				
tunduvalt rohkem	++	4,1	2,9	3,3
mõnevõrra rohkem	+	10,5	8,9	12,1
umbes samad	=	39,1	37,1	40,5
mõnevõrra vähem	-	16,9	18,3	16,3
tunduvalt vähem	--	27,4	30,4	25,4
ei oska öelda		2,0	2,5	2,5
saldo		-26	-32	-24
10. Praeguse majandusliku olukorra sobivus raha kogumiseks/säästmiseks				
väga sobiv aeg	++	6,3	4,4	4,5
küllaltki sobiv aeg	+	31,9	29,3	33,1
pigem ebasobiv aeg	-	26,0	28,1	27,3
täiesti ebasobiv aeg	--	23,4	23,8	23,4
ei oska öelda		12,5	14,5	11,8
saldo		-14	-19	-16

Küsimus	2015			
	aprill	mai	juuni	
11. Raha säästmise tõenäosus lähema 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	7,0	3,9	4,1
küllaltki tõenäoline	+	40,0	41,5	39,9
küllaltki ebatõenäoline	-	24,3	24,4	23,6
täiesti ebatõenäoline	--	28,3	29,3	31,8
ei oska öelda		0,5	1,0	0,6
saldo		-13	-17	-19
12. Pere praegune rahanduslik olukord				
säästetakse palju	++	3,0	1,5	3,0
säästetakse natuke	+	40,4	42,0	36,9
tullakse ots-otsaga välja	=	48,5	49,9	52,0
kulutatakse varasemaid sääste	-	5,1	3,1	5,5
elatakse võlgu	--	2,9	2,8	2,5
ei oska öelda		0,1	0,8	0,1
saldo		18	18	16

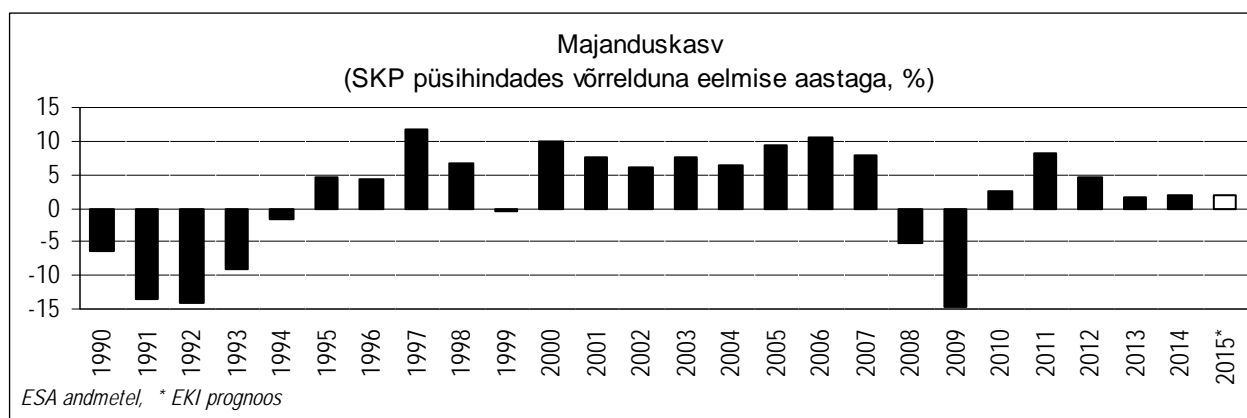
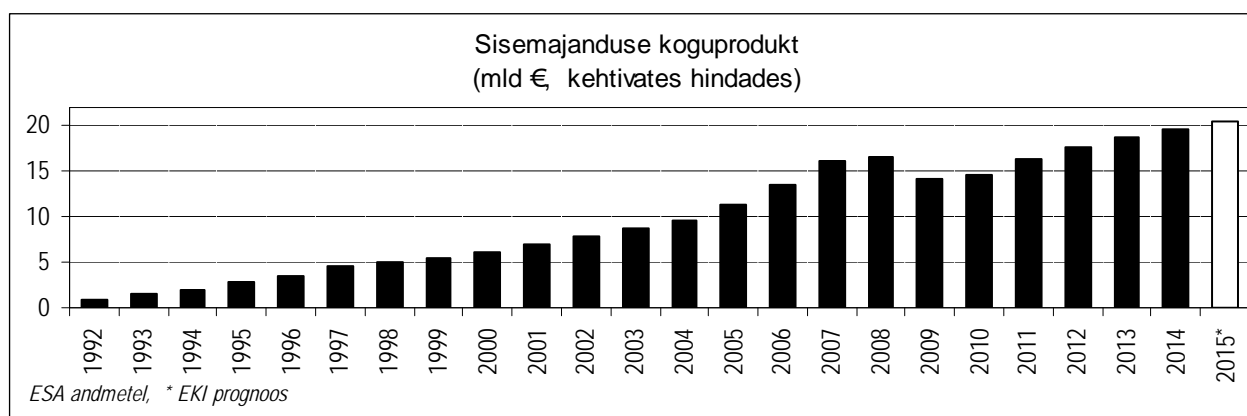
Küsimus	2015			
	aprill	mai	juuni	
13. Auto ostmise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	4,3	-	-
küllaltki tõenäoline	+	6,6	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	9,9	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	78,8	-	-
ei oska öelda		0,5	-	-
saldo		-76	-	-
14. Maja/korteri ostmise või ehitamise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	3,3	-	-
küllaltki tõenäoline	+	4,4	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	4,3	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	87,6	-	-
ei oska öelda		0,5	-	-
saldo		-84	-	-
15. Suuremate kulutuste tegemise tõenäosus oma maja või korteri kapitaalseks ümberehitamiseks või remontimiseks järgneva 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	11,5	-	-
küllaltki tõenäoline	+	14,3	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	5,3	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	68,3	-	-
ei oska öelda		0,8	-	-
saldo		-52	-	-

TARBIJABAROMEETER
(saldod)

Küsimus	1992–2015			2014						2015						
	min	kesk	max	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
PEREKONNA MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-53	-10	18	-4	-6	-4	-3	-5	-4	-4	-2	-5	-3	-2	-6	-5
Järgmised 12 kuud	-36	-1	17	5	5	3	4	5	4	8	7	5	5	5	2	3
RIIGI MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-65	-6	38	-4	-3	-1	-3	-5	-1	-6	-2	-6	-3	-3	-13	-11
Järgmised 12 kuud	-37	4	27	3	8	-1	-3	2	4	6	6	3	10	6	-8	-3
HINNAD																
Viimased 12 kuud	-29	39	85	43	43	36	26	25	22	24	12	-2	5	11	13	18
Järgmised 12 kuud	-33	36	85	14	15	13	3	10	7	9	-2	-3	1	8	23	15
Muutus %-des	-1	9	21	3	3	4	3	2	2	3	2	3	3	3	5	2
TÖÖPUUDUS																
Praegu	-17	17	47	3	0	6	2	-2	5	4	11	10	5	5	7	7
Järgmise 12 kuu jooksul	-60	-21	-2	-36	-34	-23	-29	-33	-27	-26	-26	-30	-29	-26	-32	-24
SÄÄSTUD																
Praegu	-75	-24	-2	-9	-14	-8	-12	-15	-7	-13	-8	-11	-9	-14	-19	-16
Järgmise 12 kuu jooksul	-47	-27	-6	-17	-15	-15	-17	-17	-12	-14	-13	-20	-11	-13	-17	-19
PERE RAHANDUSLIK OLUKORD																
AUTO OSTMINE	-89	-71	-55	x	-75	x	x	-76	x	x	-78	x	x	-76	x	x
MAJA, KORTERI OSTMINE	-93	-84	-64	x	-89	x	x	-86	x	x	-84	x	x	-84	x	x
MAJA, KORTERI REMONT	-66	-37	-14	x	-56	x	x	-50	x	x	-52	x	x	-52	x	x
KINDLUSTUNDE INDIKAATOR																
	-37	-9	13	-4	-1	-4	-7	-5	-3	-3	-2	-8	-1	-3	-8	-8

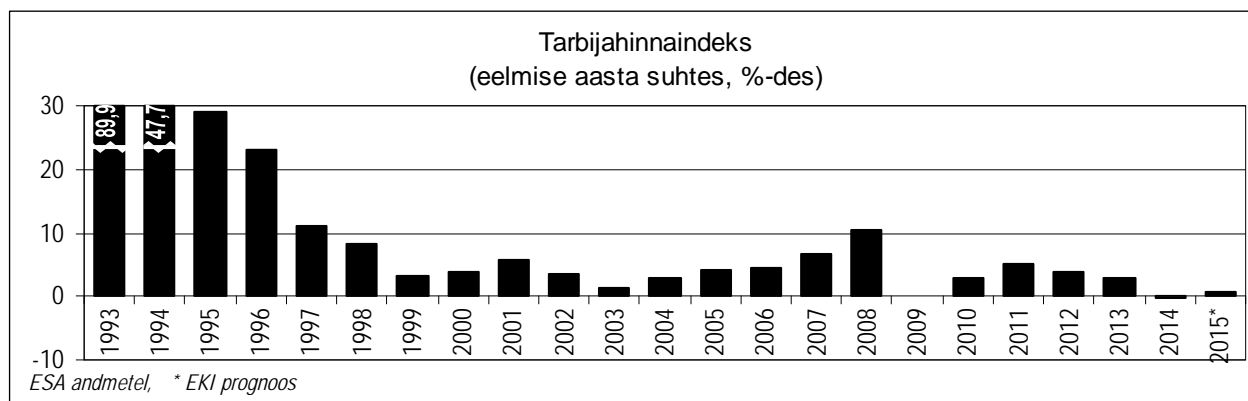
3. Eesti majandusareng 1993–2014 ja prognoos 2015

Sisemajanduse koguprodukt (SKP). Reformide ja majanduse ümberstruktureerimise käigus (1992–1994) kahanes sisemajanduse koguprodukt (püsihindades) ligi veerandi võrra. Tõus algas 1994. aasta teisel poolel ja kestis 2007. aastani. Majanduse reaalkasv oli tõusuaastatel (2000–2007) keskmiselt 7,9% aastas. Nominaalhindades suurenes SKP 1995–2007 ~6 korda. Arengukiirus tõusis pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga. Sellest tulenevalt võib 2004. aastat nimetada kiirenduse aastaks ja 2005. aastat kõrgkonjunkturi aastaks. Sel aastal sai alguse kinnisvarabuum, mis kulmineerus 2006. aastal ja sai nimeks ülekuumenemise aasta. Olukord muutus 2008. aastal, kui maailmas sai alguse finantskriis, mis viis Eesti majanduse langusesse (–5,3%). 2008. aastal moodustas SKP ühe inimese kohta 67% Euroopa Liidu 27 riigi keskmisest (hindade erinevust arvestades). Majanduslangus süvenes 2009. aastal (langus 14,7%) ja alles 2010. aastal saavutati 2,5%-ne tõus. 2011. aastal, tänu ekspordile, kiirenes SKP kasv 8,3%-ni ning oli 2012. aastal 4,7%. 2013. aastal majanduskeskkond halvenes ja SKP kasv langes 1,6%-le, 2014. aastal oli kasv 2,1% ja EKI prognoosib 2015. aastaks 2,0% majanduskasvu.

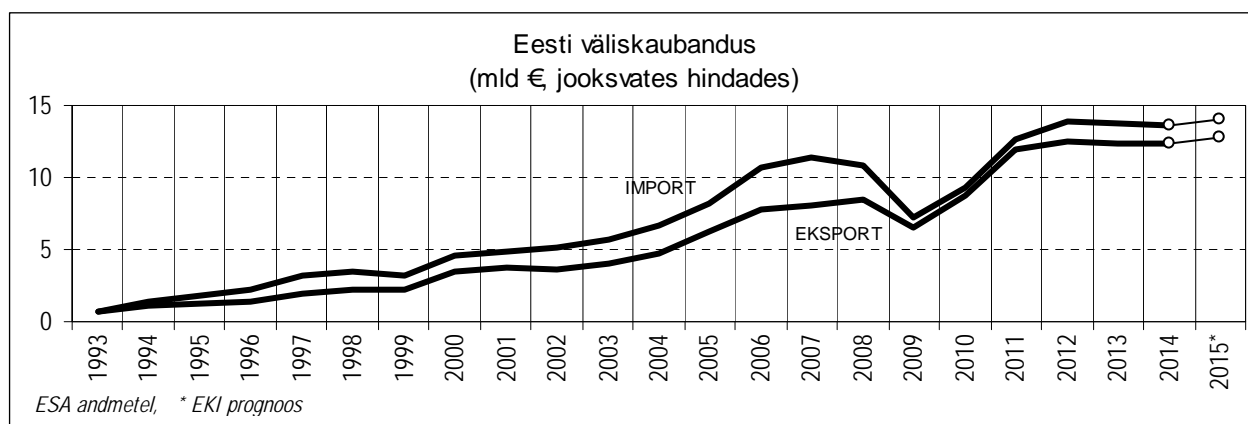
Tarbijahinnaindeks (THI). Tarbekaubad ja tasulised teenused krooni ajal (1992. juunist kuni 2010. a detsembrini) kallinesid 10,7 korda. Tarbijahindade tõus aastast-aastasse aeglustus, jõudes 2003. a 1,3%-ni. Perioodil 2004–2006 THI püsis vahemikus 3,0...4,4%. Hinnatõusu aluseks oli siis siirdemajandusriikidele iseloomulik hinnaühildumisprotsess. Sel perioodil kasvasid administratiivselt reguleeritavad hinnad kiiremini vabalt kujunevatest hindadest ja teenuste hinnad kaupade hindadest. Nõudmis- ja pakkumispoolsete tegurite koosmõjul hakkas 2007. aastal inflatsioon taas kiirenema: 2007. aastal oli THI 6,6% ja 2008. aastal koguni 10,4%. Situatsioon muutus oluliselt 2009. aastal, mil majanduslanguse ja vähenenud nõudluse mõjul inflatsioon langes

miinus 0,1%-ni. 2010. aastal majanduskasvu taastumisel kiirenes taas ka inflatsioon: 2010. a 3,0%, 2011. a 5,0%. Alates 2012. a hakkas hinnatõus pidurduma (2012. a 3,9%, 2013. a 2,8%, 2014. a -0,1%). EKI prognoosib 2015. aastaks 0,2% hinnatõusu.

Väliskaubandus. Eesti väliskaubandus on teisel iseseisvusajal jõudsalt arenenud. Aastatel 1994–2008 kasvas kaupade väliskaubanduse käive jooksvates hindades ligi 8 korda. Samas on kõikidel aastatel olnud kaubavahetusbilans negatiivne, seejuures 2007. aastal ületas defitsiit 3 mld euro piiri. Maailma majanduskliima halvenemisega Eesti väliskaubanduse maht aastatel 1999 ja 2008–2009 vähenes. Kiire hüppe tegi **ekspord** kriisijärgsetel 2010. ja 2011. aastal, millele järgnes suhteliselt mõõdukas kasv 2012. ja langus 2013. a. 2014. aasta **ekspordi** maht oli 12,1 mld eurot ja 2015. aasta prognoos 12,5 mld eurot.

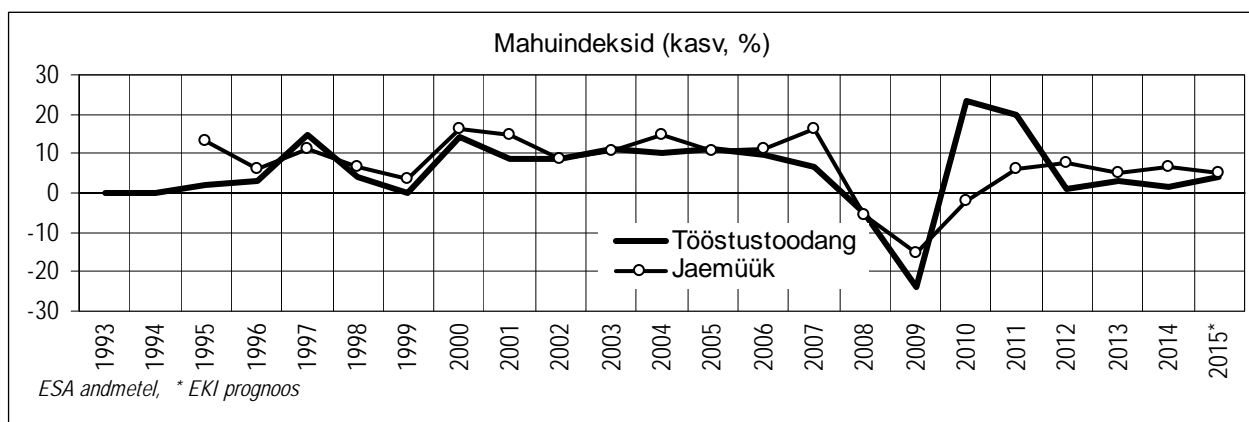
Kaupade **import** on enamikel aastatel suurenenud. Impordinõudluse kiiret kasvu on soodustanud välismaiste otseinvesteeringute hoogne sissevool ja eratarbimise kiire areng. Peamisteks impordi-partneriteks nagu ka ekspordipartneriteks on olnud Soome ja Rootsi, kust on ka pärit valdav osa detaile ja pooltooteid, mida on kasutatud allhankelepingute täitmisel. 2014. aastal oli **impordi** maht 13,7 miljardit eurot ja prognoos 2015. aastaks on 14,0 miljardit eurot.

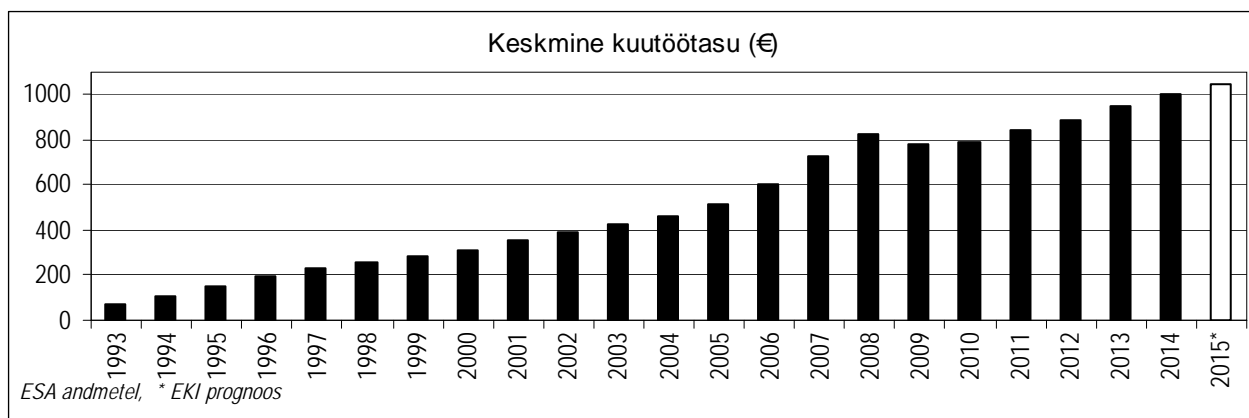
Tööhõive. Negatiivse iibe ja väljarände tõttu 90-ndatel aastatel tööga hõivatute arv Eestis oluliselt vähenes. Alles alates 2000. aastast hakkas hõivatute arv liikuma tõusu suunas, jõudes 2000. a 572 tuh inimeselt 657 tuhande inimeseni 2008. aastal. Töötuse määr kasvas kuni 2000. aastani, ulatudes siis ligi 14%-ni. Aastatel 2002–2007 töötuse määr liikus langustrendil, moodustades 2003. ja 2004. a ~10% ning 2007. a 4,7%. **Tööhõivet** tõstis kinnisvarabuum, mille käigus ehitussektorisse lisandus ligi 40 tuhat töötajat. 2008. aastal hakkas tööpuudus taas kasvama, põhjustatuna majanduslangusest ja eriti ehitussektori taandarengust. 2009. a tööpuudus kasvas järsult. Registreeritud töötusijaid oli aasta lõpul 87 282 inimest (aasta keskmine 67 tuh in). 2010. aasta

teisel poolel olukord paranes, kuid aasta keskmine töötute arv oli siiski ligi 80 tuhat in (töötuse määr 16,7%). Tööturu olukorra paranemine jätkus aastatel 2011–2014, mil töötuse määr langes 7,4%-le. EKI 2015. a prognoos on 6,0%.

Tööstus. Tööstuse osakaal SKP-s on majanduse ümberstruktureerimise käigus vähenenud 35,4%-lt (1992. a) 17,2%-ni (2013. a). Aastatel 1995–2007 oli tööstustoodangu mahuindeks positiivne, erandiks vaid 1999. aasta, mil 3,4%-st langust põhjustas Vene majanduskriis. 2000–2007. a oli tööstuse areng väga kiire (keskmiselt 10%). Toodangu maht sõltus olulisel määral allhanketööde lepingutest ja viimased omakorda maailmajanduse olukorrast. Oluline mõju tööstustoodangu arengule on välisnõudlusel, kuna tööstusettevõtteid müüvad välisurgudel enam kui poole oma toodangust. Olukord muutus oluliselt 2008. aastal, mil nõudluse langus sise- ja välis- turul põhjustas toodangu mahu 5,1%-lise vähenemise. Tellimised vähenesid veelgi enam 2009. aastal, mil toodangu maht langes 24,0%. Uus tõus algas 2010. a, seda tänu ekspordinõudluse tõusule (tõus 2010. a 23,5%, 2011. a 19,9%). 2012. a kasvas toodangu maht 1,1%, 2013. aastal 4,1% ning 2014. a 1,7%. Prognoosi kohaselt on 2015. aastal tööstustoodangu mahu kasv 3%.

Palk ja elanike sissetulekud. Aastatel 1992–2008 keskmine brutopalk pidevalt suurenes, ületades 400 € piiri esmakordselt 2003. aastal ja 800 € piiri 2008. aastal. Palga kasv kuni 2008. aastani ületas tarbijahindade kallinemise, tagades reaalsel palga tõusu. Majanduslangus sundis ettevõtteid tootluse- ja palgatõusu proportsioonist rangemalt kinni pidama. 2009. a keskmine palk langes 784 euroni. Kriisieelne tase ületati 2011. a (839 eurot). Aastatel 1993–2013 on reaalsel palk suurenenud 2,8 korda. 2014. a oli keskmine brutopalk 1005 € ja 2015. aasta prognoos on 1050 eurot.

Tähtsamad majandusnäitajad 1993–2014 ja prognoos 2015. a

Näitaja	Mõõtühik	1993	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 prognoos
Sisemajanduse koguprodukt (SKP)	mld €	1,5	7,8	8,7	9,7	11,3	13,5	16,2	16,5	14,1	14,7	16,4	17,6	18,7	19,5	20,5
SKP, muutus püsihindades	%	-9,0	6,1	7,5	6,5	9,5	10,4	7,9	-5,3	-14,7	2,5	8,3	4,7	1,6	2,1	2,0
Eratarbimine, muutus püsihindades	%	...	9,2	9,1	7,8	9,4	12,7	9,0	-5,1	-15,6	-1,6	2,3	5,1	3,8	4,0	4,5
Investeeringud põhivaras- sasse, muutus püsihin- dades	%	...	23,9	17,8	5,5	15,3	22,8	10,3	-13,1	-36,7	-2,6	33,0	10,4	2,5	-2,8	2,0
Tarbija hinnaindeks (aasta keskmine)	%	89,9	3,6	1,3	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	5,0	3,9	2,8	-0,1	0,2
Tootja hinnaindeks (aasta keskmine)	%	75,0	0,4	0,2	2,9	2,1	4,5	8,3	7,1	-0,5	3,3	4,5	2,3	4,1	-1,6	-1,0
Kaupade eksport	mld €	0,68	3,6	4,0	4,8	6,2	7,7	8,0	8,5	6,5	8,7	12,0	12,5	12,3	12,1	12,5
Kaupade import	mld €	0,75	5,1	5,7	6,7	8,2	10,7	11,4	10,9	7,3	9,3	12,7	14,1	13,9	13,7	14,0
Kaubavahetuse saldo	mld €	-0,08	-1,4	-1,7	-1,9	-2,0	-3,0	-3,4	-2,4	-0,8	-0,5	-0,7	-1,6	-1,6	-1,6	-1,5
Teenuste eksport	mld €	0,28	2,0	2,1	2,5	2,8	3,0	3,4	3,9	3,3	3,6	4,0	4,5	4,7	5,1	5,3
Teenuste import	mld €	0,22	1,2	1,2	1,5	1,8	2,0	2,3	2,4	1,9	2,2	2,7	3,1	3,5	3,6	4,0
Jooksevkonto saldo	mld €	0,02	-0,9	-1,1	-1,2	-1,0	-2,0	-2,4	-1,4	0,4	0,3	0,2	-0,4	-0,2	0,0	-0,1
SKP suhtes	%	1,2	-11,2	-12,9	-12,0	-8,7	-15,0	-15,0	-8,7	2,5	1,8	1,4	-2,5	-1,1	0,1	-0,5
Tööpuudus (töötuse määr)	%	6,6	11,2	10,3	10,1	8,0	5,9	4,6	5,5	13,5	16,7	12,3	10,0	8,6	7,4	6,0
Nominaalpalk keskmiselt kuus	€	68	393	430	466	516	601	725	825	784	792	839	887	949	1005	1050
Reaalpalga kasv eelmise aasta suhtes	%	2,2	7,6	8,0	5,2	6,4	11,6	13,0	3,1	-4,9	-1,9	0,9	1,8	4,1	6,0	4,3
Tööstustoodang, mahuindeks	%	-18,7	8,4	11,0	10,4	11,0	9,9	6,4	-5,1	-24,0	23,5	19,9	1,1	4,1	1,7	3,0
Jaemüük, mahuindeks	%	...	8,4	10,9	14,6	10,5	11,3	16,3	-5,5	-15,4	-1,8	6,2	8,8	5,2	6,6	5,0
Omavalitsustele tehtud ehitustööd	mld €	0,12	0,9	1,0	1,2	1,5	2,1	2,6	2,3	1,5	1,3	1,7	2,1	2,2	2,1	2,1
Pankade koondlaenu- portfell aasta lõpul	mld €	...	3,2	4,4	5,9	8,0	11,4	15,3	16,6	15,6	14,8	14,1	14,1	14,4	15,0	16,0

4. Riikide rahvusvaheline konkurentsivõime 2015: IMD edetabel

Lausanne'i Juhtimise Arendamise Instituut (IMD) avaldas k.a mais riikide rahvusvahelise konkurentsivõime hindamise projektis osalenud 61 riigi 2015. aasta edetabeli. See tugineb riikide 2014. a statistilistele andmetele ja 2015. a veebruaris-märtsis läbi viidud ettevõtetejuhtide küsitluse tulemustele. Eesti osas viis läbi ettevõtetejuhtide küsitluse ja esitas nõutud statistilised andmed Eesti Konjunkturiinstituut¹⁹.

Rahvusvaheline konkurentsivõime on riigi tähtis omadus (võimekus), mille arendamisele pööravad riigid tänapäeva avatud maailmas üha kasvavat tähelepanu. OECD definitsiooni kohaselt iseloomustab riigi konkurentsivõimet tase (määr), mis näitab kui palju riik suudab vabades, turumajanduslikes tingimustes toota kaupu ja teenuseid, mis vastavad välisurgude nõuetele, samaaegselt suurendades oma elanike sissetulekuid.

Et edukalt toime tulla riikide konkurentsivõime edetabeli koostamisega, püüab IMD luua maksimaalselt objektiivset pilti tingimustest, mis riigis valitsevad ettevõtete arengu seisukohalt. Selle tulemusel IMD riikide rahvusvahelise konkurentsivõime reiting näitab, kuidas projektis osalevad riigid loovad ja säilitavad keskkonda, mis annab konkurentsijõudu nende ettevõtetele. Metoodika näeb ette enam kui 300 näitaja arvesse võtmist iga riigi kohta, millest kaks kolmandikku on statistiline ja üks kolmandik hinnanguline (küsitlus) informatsioon.

Uuringu koondtulemusena on IMD teatavaks teinud projektis osalenud 61 riigi kohad üldeedetabelis, neljas alamedetabelis (faktorite lõikes) ning riikide konkurentsivõime indeksid (%-na esikohal oleva riigi suhtes).

IMD riikide rahvusvahelise konkurentsivõime edetabel 2015. a

Riik	Üldjärjestus		Koht konkurentsivõime faktorite lõikes			
	Koht	% esikohal oleva riigi suhtes	Majanduse seisund	Valitsuse tõhusus	Äritegevuse efektiivsus	Infrastruktuur
USA	1	100,0	1	23	2	1
Hongkong	2	96,0	9	1	1	15
Singapur	3	95,0	3	2	7	7
Šveits	4	91,9	14	5	6	2
Kanada	5	90,4	10	8	3	6
Luksemburg	6	89,4	5	12	4	22
Norra	7	87,9	24	7	5	10
Taani	8	87,1	23	10	8	3
Rootsi	9	85,9	20	11	9	4
Saksamaa	10	85,6	8	18	16	9
Taiwan	11	85,4	11	9	14	18
AÜE	12	84,8	7	3	18	38
Katar	13	84,6	2	4	11	47
Malaisia	14	84,1	6	16	10	27
Holland	15	83,6	25	13	12	8

¹⁹ EKI on IMD partnerinstituut alates 2002. aastast.

Riik	Üldjärjestus		Koht konkurentsivõime faktorite lõikes			
	Koht	% esikohal oleva riigi suhtes	Majanduse seisund	Valitsuse tõhusus	Äritegevuse efektiivsus	Infrastruktuur
Iirimaa	16	83,0	12	15	13	24
Uus-Meremaa	17	81,8	37	6	15	23
Austraalia	18	80,5	28	14	17	19
Suurbritannia	19	79,9	18	19	20	16
Soome	20	78,4	52	17	19	5
Iisrael	21	77,5	30	24	21	14
Hiina	22	77,0	4	35	27	25
Belgia	23	75,4	22	33	22	17
Island	24	74,1	44	22	29	11
Korea	25	73,9	15	28	37	21
Austria	26	72,9	21	39	28	20
Jaapan	27	72,8	29	42	25	13
Leedu	28	71,7	35	25	23	30
Tšehhi	29	70,8	26	31	31	28
Tai	30	69,8	13	27	24	46
Eesti	31	69,2	40	20	36	32
Prantsusmaa	32	69,0	27	50	39	12
Poola	33	68,8	33	29	32	34
Kasahstan	34	68,1	31	21	30	41
Tšiili	35	64,8	32	26	35	44
Portugal	36	64,2	45	34	48	26
Hispaania	37	63,5	39	43	46	29
Itaalia	38	61,0	41	53	44	31
Mehhiko	39	60,9	19	41	38	52
Türgi	40	60,5	38	38	40	45
Filipiinid	41	60,2	34	36	26	57
Indoneesia	42	59,9	36	30	34	56
Läti	43	59,8	53	45	42	37
India	44	59,5	16	47	33	58
Venemaa	45	58,5	43	44	54	36
Slovakkia	46	57,2	54	48	45	40
Rumeenia	47	57,1	47	46	49	42
Ungari	48	57,0	17	54	57	39
Sloveenia	49	56,8	42	52	56	33
Kreeka	50	54,2	58	57	43	35
Kolumbia	51	53,9	46	51	41	54
Jordania	52	53,6	59	32	47	50
LAV	53	52,7	49	40	52	55

Riik	Üldjärjestus		Koht konkurentsivõime faktorite lõikes			
	Koht	% esikohal oleva riigi suhtes	Majanduse seisund	Valitsuse tõhusus	Äritegevuse efektiivsus	Infrastruktuur
Peruu	54	52,6	50	37	50	60
Bulgaaria	55	50,3	48	49	60	49
Brasiilia	56	47,4	51	60	51	53
Mongoolia	57	47,1	55	55	53	59
Horvaatia	58	44,8	57	56	61	43
Argentiina	59	42,7	56	61	58	51
Ukraina	60	42,0	60	59	55	48
Venezuela	61	34,3	61	58	59	61

Tabelis toodust nähtub, et 2015. aasta edetabelit juhivad (TOP 10):

1. USA	6. Luksemburg
2. Hongkong	7. Norra
3. Singapur	8. Taani
4. Šveits	9. Rootsi
5. Kanada	10. Saksamaa

Samad riigid, välja arvatud Luksemburg, olid 10 edukama hulgas ka eelmisel aastal (välja langesid Araabia Ühendemiraadid). Olgu märgitud, et kuus TOP 10 riikidest kuuluvad Euroopasse.

Edetabeli suuremad tõusjad on tänavu (võrreldes 2014. aastaga) Itaalia (8 kohta), Portugal ja Kreeka (mõlemad 7 kohta) ning Katar, Leedu ja Sloveenia (kõik 6 kohta).

Edetabelis langesid kõige enam Ukraina (11 kohta), Läti (8 kohta), Venemaa (7 kohta) ja Jaapan (6 kohta). Edetabeli 5 viimast riiki (tagantpoolt alates) on Venezuela, Ukraina, Argentiina, Horvaatia ja Mongoolia.

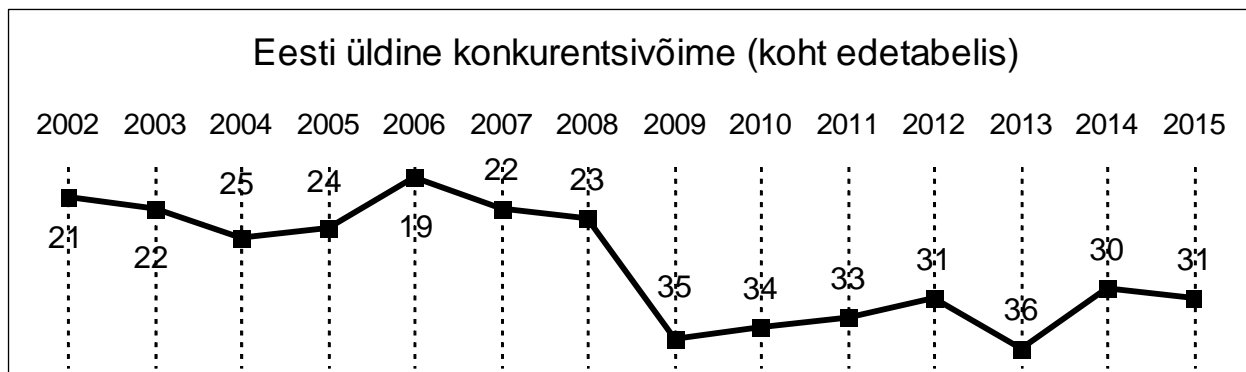
Tabelis toodud andmed alamedetabelite ehk faktorite (4) lõikes näitavad, et **majanduse seisundi** poolest on 6-ks edukamaks riigiks: USA, Katar, Singapur, Hiina, Luksemburg ja Malaisia. Võrreldes eelmise aastaga on uustulnuk esimese 6 hulgas Malaisia, kes tõrjus sealt välja Araabia Ühendemiraadid. Nõrgimad 6 majandust on Venezuela, Ukraina, Jordaania, Kreeka, Horvaatia ja Argentiina.

Valitsuse tõhususe arvestuses on esikuuikus: Hongkong, Singapur, AÜE, Katar, Šveits ja Uus-Meremaa. Kõik peale Uus-Meremaa olid eesotsas ka eelmisel aastal (tõrjus välja Norra). Torkab silma, et tõhusad valitsused on suhteliselt väikestel ja rikkastel riikidel. Alamedetabeli valitsuse tõhususe arvestuses lõpetavad (viimasest alates) Argentiina, Brasiilia, Ukraina, Venezuela, Kreeka ja Horvaatia.

Äritegevuse efektiivsus on teistest kõrgem (TOP 6) Hongkongis, USA-s, Kanadas, Luksemburgis, Norras ja Šveitsis. Edetabeli autsaiderid on Horvaatia, Bulgaaria, Venezuela, Argentiina, Ungari ja Sloveenia.

Infrastruktuuri arengutaseme järgi näeb riikide esikuuik välja järgmine: USA, Šveits, Taani, Rootsi, Soome ja Kanada. Kõik on teada-tuntud rikkad riigid ja kuulusid tippu ka eelmistel aastatel. Viimased 6 riiki on Venezuela, Peruu, Mongoolia, India, Filipiinid ja Indoneesia.

Eesti on IMD 2015. a edetabelis asetatud 31. kohale, langes aastaga ühe koha võrra. Eestist möödusid Leedu ja Tšehhi ning meie omakorda möödusime Prantsusmaast. Eesti konkurentsivõime esikohal oleva riigi (USA) suhtes on tänavu hinnatud 69,2%-ga, mis on ligi 5% punkti enam kui eelmisel aastal.

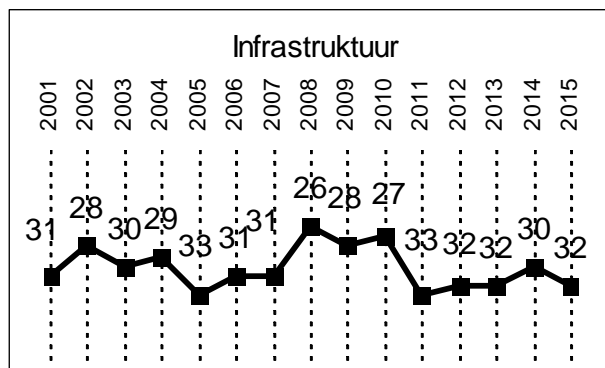
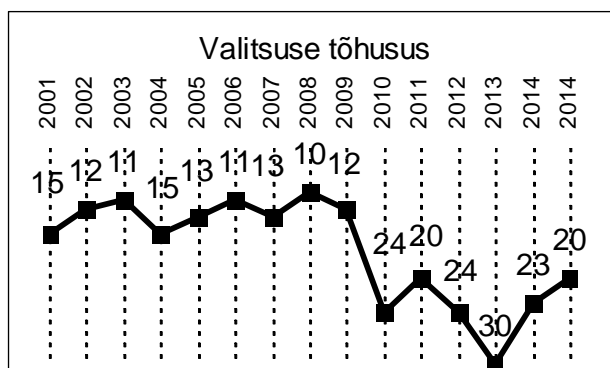
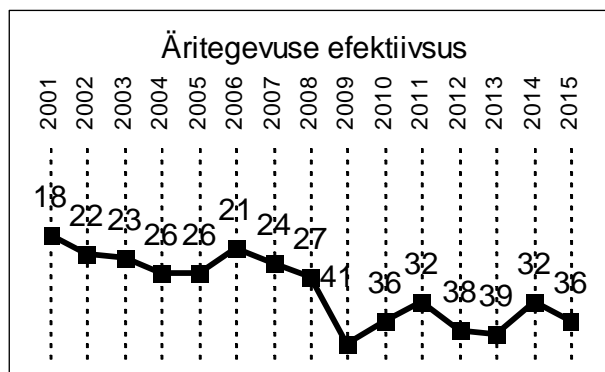
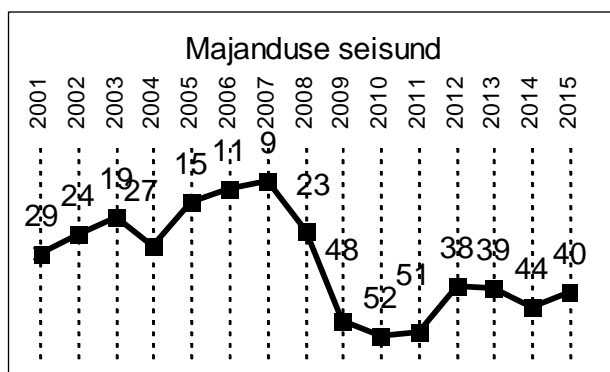
Alamedetabelid näitavad (vt joonistel), et Eesti on tõstnud oma konkurentsipositsiooni kahes ja kaotanud kahes valdkonnas.

Majanduse seisundi poolest kuulub Eestile tänavu 40. koht, mis on 4 koha võrra parem kui eelmisel aastal. Tõusu on taganud edasimineku väliskaubanduses.

Valitsuse tõhususe arvestuses paranes Eesti positsioon 3 kohta ja me asume 61 riigi võrdluses nüüd 20. kohal (senine parim tulemus 2007. aastal- 10. koht). Edu on toonud eelkõige riigi tugev finantsolukord ja ettevõttesõbralik äriseadustik.

Äritegevuse efektiivsuse võrdluses langes Eesti 32. kohalt 36. kohale. Reitingut kisub endiselt alla tööturg ehk täpsemalt oskustööjõupuudus.

Infrastruktuuri arvestuses langes Eesti 2 koha võrra, kuid asub veel meile üsna tavapärasel 32. kohal. Eesti peamiseks nõrkuseks on teadusliku infrastruktuuri mahajäämus.

Eesti ettevõttejuhthinnangul on riigi kõige **atraktiivsemateks** (tugevamateks) külgedeks (etteantud 15 võimalusest) valitsuse majanduspoliitika stabiilsus, hinnakonkurentsivõime ja konkurentsivõimeline maksusüsteem.

5. EKI toidukorvi maksumus: II kvartal 2015

EKI toidukorv odavnes juunis võrreldes märtsiga 0,1%, aastaga 3,3%.

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) toidukorv²⁰ maksis juunis 68.39 € ning on märtsi ostukorvist 0,1% (0.05 €) odavam. Aastaga on toidukorv odavnenud 3,3% ehk 2.34 € (tabel 5.1, joonis 5.1 ja 5.2).

Juunis odavnesid võrreldes märtsiga piima- ja lihasaadused, teraviljasaadused ja kala, kallinesid puu- ja köögivilja, kanamunad, kohv ja kondiitritooted.

Piimatoodete ostmisele kulus juunis neljaliikmelisel perel 16.17 € nädalas, mis on 0.44 € võrra vähem kui märtsis. II kvartalis odavnes juust 3,6%, koor 3,4% ja või 7,1%. Piima, keefiri ja kohupiima ostukulud (7.31 € nädalas) jäid püsima märtsi tasemele.

Lihasaaduste ostukulud toidukorvis on suurimad, hõlmates 27% kogu korvi maksumusest. Märtsiga võrreldes odavnes juunis värske liha 1,0%, keeduvorst 0,9% ja hakkliha 0,8%. Suitsulihtoodete hind püsis eelmise kvartali tasemel. Neljaliikmeline pere kulutas lihasaaduste ostmisele 18.41 € nädalas, mis on 0.16 € võrra vähem kui märtsis.

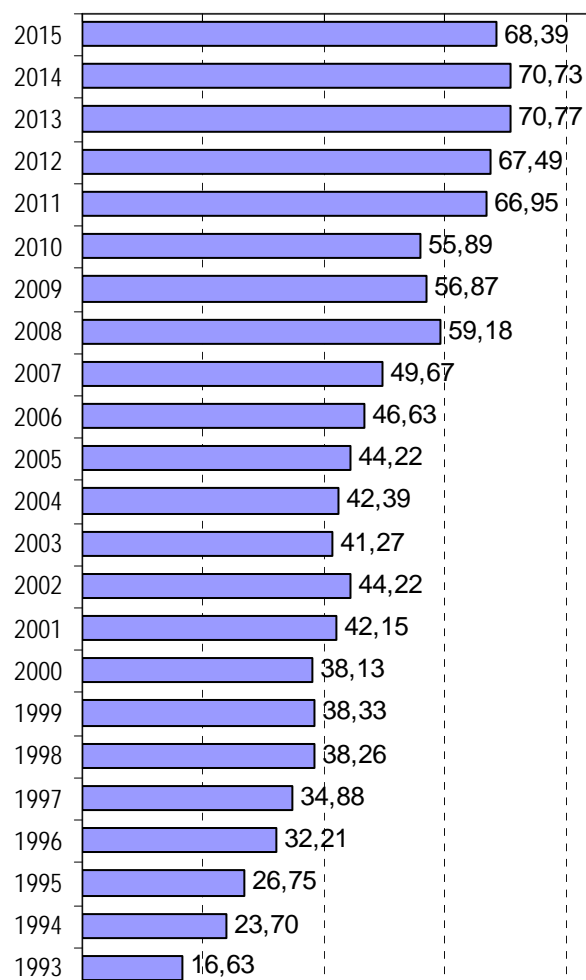
Aiasaaduste maksumus toidukorvis suurenes võrreldes märtsiga 11,6%. Juurvilja ostukulud suurenesid 39 senti võrra, kallinesid kapsas (62%), porgand (40%) ja õunad (8%). Kartuli ostmisele kulutas neljaliikmeline pere 2.31 € ja õuntele 2.30 € nädalas. Neljaliikmeline pere kulutas aiasaaduste ostmisele 5.95 € nädalas, mis on 62 senti võrra rohkem kui märtsis.

Teraviljasaaduste ostukulud toidukorvis juunis võrreldes märtsiga vähenesid 0,9% (9 senti). Jahu odavnes 4,3%, makaronid-tangained 2,4% ja leib ühe protsendi võrra. Saia-sepiku hind jäi püsima märtsi tasemele.

Ostukulud kalale (2.60 € nädalas) veidi vähenesid ja kanamunadele (1.60 €) juunis võrreldes märtsiga veidi suurenesid.

Suhkru hind võrreldes märtsiga ei muutunud, kohv kallines ühe ja kondiitritooted 0,4% võrra, margariini hind langes 2,8%. Kokku suurenesid selle kaubagrupi nädala ostukulud ühe senti võrra.

Joonis 5.1. EKI toidukorvi maksumus juunis (1 nädala ostud Tallinna kauplustes, €/4-liikmeline pere)

²⁰ Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv on püsiva koostise ja kaaluga ning vastab 4-liikmelise Tallinna pere 1 nädala tegelikele ostudele Tallinna kauplustes. Toidukorvi kuulub 24 kaubagruppi 48 kindla toidukaubaga.

Aastaga (2015. aasta juuni võrreldes 2014. aasta juuniga) on EKI toidukorv odavnenud 3,3%, millest suure osa andis piima ja lihasaaduste odavnemine.

Lihasaaduste maksumus ostukorvis oli 2015. aasta juunis aastatagusest 5,4% (1.06 €) madalam. Värske liha oli 7,3%, keeduvorst 2,9%, hakkliha 2,5% ja suitsulihatooted 0,6% odavamad kui aasta tagasi.

Aiasaaduste ostmisele tehtavad kulutused (võrreldes 2014. aasta juuniga) vähenesid 6,9% (0,44 €). Kartul odavnes 11,8% ja õunad 6,1%, juurvili kallines 1,5%.

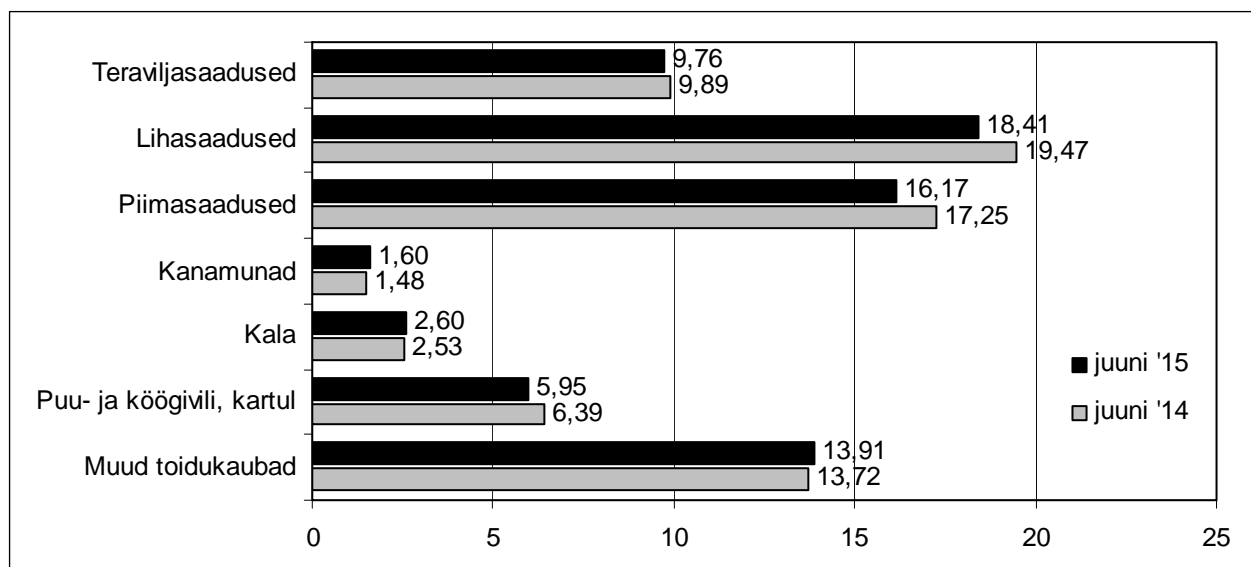
Piimasaadused kokku on aastavõrdluses 6,3% odavamad ja perede toidukulud nädalas 1.08 € madalamad. Või odavnes aastaga 12,7%, piim-keefir 5,5%, koor 5%, juust 3,9% ning kohupiim 3,2%.

Kulutused kanamunadele on aastaga kasvanud 8,1% (12senti) ja kalale 2,8% (7 senti).

Suhkru hind langes aastaga 32,7%, kohv kallines 17,2%. Kondiitritoodetest kallinesid šokolaadikompevid 8,3%, karamellkompevid 5,4% ja küpsised 4,2%. Margariin odavnes 3,3%.

Eesti Konjunkturiinstituudi hinnangul kallineb EKI püsiva kaaluga toidukorv 2015. aasta kolmandas kvartalis 0,5-1%.

Joonis 5.2. EKI toidukorvi maksumuse struktuur 2014–2015
(4-liikmeline pere/1 nädal, €)

Tabel 5.1. EKI toidukorvi maksumus ja selle muutumine Tallinna kauplustes
(4-liikmeline pere/1 nädal)

Kaup	Kogus	Maksumus (€)			Maksumuse muutus			
		juuni 2014	märts 2015	juuni 2015	juuni '15 – juuni '14	juuni '15 – märts '15	juuni '15 / juuni '14	juuni '15 / märts '15
					eurodes	% -des		
Jahu	0,5 kg	0.46	0.46	0.44	-0.02	-0.02	-4,3	-4,3
Makaronid, tangained	0,5 kg	0.85	0.83	0.81	-0.04	-0.02	-4,7	-2,4
Leib	3 kg	4.79	4.95	4.90	0.11	-0.05	2,3	-1,0
Sai, sepik	2 kg	3.79	3.61	3.61	-0.18	0.00	-4,7	0,0
Liha	2 kg	12.23	11.45	11.34	-0.89	-0.11	-7,3	-1,0
Hakkliha	250 g	1.21	1.19	1.18	-0.03	-0.01	-2,5	-0,8
Keeduvorst	1 kg	4.43	4.34	4.30	-0.13	-0.04	-2,9	-0,9
Suitsulihatooted	200 g	1.60	1.59	1.59	-0.01	0.00	-0,6	0,0
Piim, keefir	6 l	5.49	5.19	5.19	-0.30	0.00	-5,5	0,0
Kohupiim	0,5 kg	2.19	2.12	2.12	-0.07	0.00	-3,2	0,0
Juust	400 g	3.08	3.07	2.96	-0.12	-0.11	-3,9	-3,6
Või	400 g	3.47	3.26	3.03	-0.44	-0.23	-12,7	-7,1
Koor	1,5 l	3.02	2.97	2.87	-0.15	-0.10	-5,0	-3,4
Kanamunad	10 tk	1.48	1.56	1.60	0.12	0.04	8,1	2,6
Kala	0,7 kg	2.53	2.63	2.60	0.07	-0.03	2,8	-1,1
Margariin	250 g	0.73	0.72	0.70	-0.03	-0.02	-4,1	-2,8
Suhkur	1 kg	1.01	0.68	0.68	-0.33	0.00	-32,7	0,0
Kohv	100 g	0.87	1.01	1.02	0.15	0.01	17,2	1,0
Tee	50 g	0.93	0.93	0.93	0.00	0.00	0,0	0,0
Kondiitritooted	1,3 kg	7.16	7.45	7.48	0.32	0.03	4,5	0,4
Juurvili	2 kg	1.32	0.95	1.34	0.02	0.39	1,5	41,1
Kartul	4 kg	2.62	2.25	2.31	-0.31	0.06	-11,8	2,7
Puuvili	2 kg	2.45	2.13	2.30	-0.15	0.17	-6,1	8,0
Limonaad	4 pdl	3.02	3.11	3.10	0.08	-0.01	2,6	-0,3
KOKKU		70.73	68.44	68.39	-2.34	-0.05	-3,3	-0,1

6. Ümbrikupalgad Eestis 2014. aastal

Ümbrikupalga saajate arv langes 2014. aastal märkimisväärselt. Sellist mitteametlikku töötasu sai 7% töötajatest ning umbrikupalkade maksmisest tingitud maksutulukaotus oli ligikaudu 92,5 miljonit eurot.

Eesti Konjunkturiinstituut on umbrikupalkade temaatikat uurinud alates 1999. aastast. Uuringute eesmärgiks on välja selgitada elanike seotus varjatud töötasudega, suhtumist umbrikupalkade maksmisega ja hinnangute saamine illegaalse töötasu leviku kohta. Uuringud on koostatud aasta lõpul elanike hulgas läbi viidud küsitluste põhjal, kus on küsitud töötajate hinnanguid umbrikupalkade maksmise kohta, inimeste rahulolu või rahulolematust illegaalse töötasuga, umbrikupalga osatähtsust sissetulekust, illegaalse töötasu levikut erinevates majandusvaldkondades jm. Käesolevas ülevaates kajastatakse uuringu tulemusi, mida saadi 2014. aasta kohta²¹.

Ümbrikupalga puhul on tegemist mitteametlikult makstava töötasuga, millelt jäetakse tasumata maksud. Ümbrikupalga maksmine lähtub peamiselt ebaausate tööandjate soovist vähendada kulutusi tööjõule, et nii suuremat kasumit saada. Sellise tegevusega minnakse aga vastuollu nii seadusega kui rikutakse ka ausat ettevõtluskeskkonda, sest umbrikupalka maksev ettevõtte saab põhjendamatu eelise ausate konkurentide ees, kes makse seadusekohaselt tasuvad. Ettevõtte, mis jätab riigile maksud maksmata, võib selle arvelt vähendada oma toodangu või teenuste omahinda, kuid see moonutab turukonkurentsi. Nii saavad kannatada seaduskuulekad kõiki makse tasuvad ettevõtted, sest tihedas konkurentsis valib ostja sageli odavama pakkumise.

Ümbrikupalga maksmisel on tööandja kõrval alati ka teine osapool – töövõtja, kes näiliselt võidaks oma sissetulekutes, kui ei pea maksuma oma töötasult makse. Kui töötaja nõustub umbrikupalgaga, võib ta küll hetkeliselt raha rohkem kätte saada, kuid sel juhul jääb ta edaspidi ilma sotsiaalsetest tagatistest nagu haigus-, vallandamis- ning töötuhüvitised, puhkusetasud, tulevane pension jne.

Uuringust selgus, et töötavatest elanikest sai 2014. aastal nn “umbrikupalka” 7%, mida on 4%-punkti vähem kui 2013. aastal. Alates 2006. aastast on umbrikupalka saanud töötajate osakaal jäänud vahemikku 7–14% ja peaaegu alati on regulaarselt umbrikupalka saanud töötajaid olnud vähem kui vahetevahel illegaalset töötasu saanud töötajaid (vt tabel 6.1). 2014. aastal sai regulaarselt ebaseaduslikku töötasu 2% töötajatest, mis on 2013. aastaga võrreldes kaks korda vähem.

Tabel 6.1. Ümbrikupalga maksmine töötajatele (% töötajatest)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Makstakse regulaarselt	5	6	6	5	5	4	5	5	2
Makstakse vahetevahel	6	8	6	4	8	4	7	6	5
Ei ole makstud	89	86	88	91	87	92	88	89	93
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Suhteliselt enam on umbrikupalgad levinud alla 30-aastaste ja meessoost töötajate hulgas. Kui varasematel aastatel said illegaalset töötasu sagedamini mitte-eestlastest töötajad, siis küsitlusandmed näitavad, et juba teist aastat järjest on eestlastest umbrikupalkade saajate osakaal olnud kõrgem kui teistest rahvustest elanikel. Siiski on illegaalse töötasu saajaid jäänud vähemaks mõlemas rahvusgrupis, kuigi eestlaste osakaal illegaalse töötasu saajate hulgast ei ole vähenenud nii kiiresti kui mitte-eestlastel. Piirkondlikult saadi umbrikupalga kõige rohkem Kirde-Eestis, kus mitteleaalset töötasu oli saanud 14% töötajatest.

²¹ Varimajandus Eestis 2014 (elanike hinnangute alusel), EKI 2015.

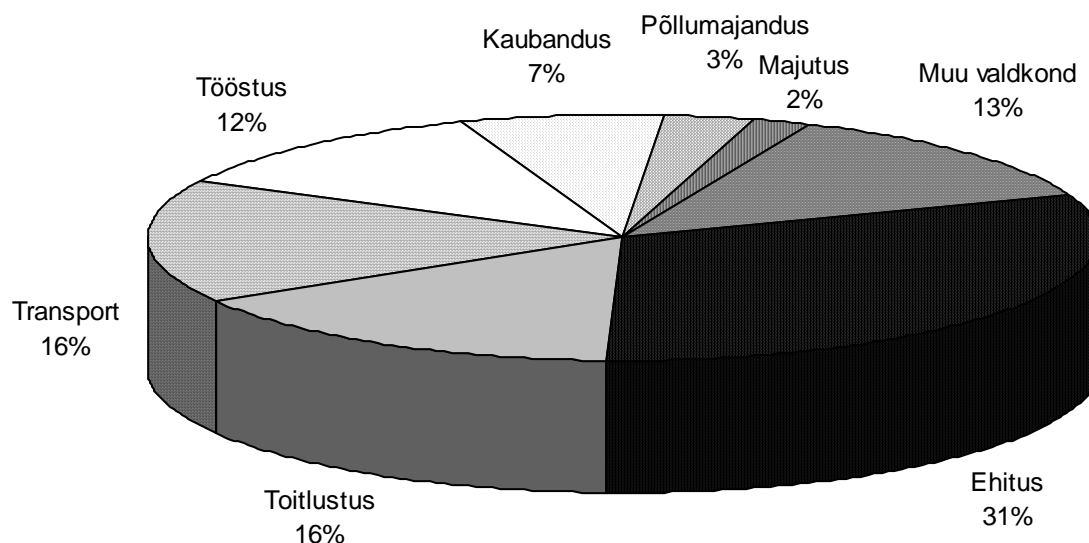
Enamus ümbrikupalga saajatest teenib samaaegselt ka seaduslikku töötasu. Nii moodustasid korraga illegaalset ja legaalset töötasu saavad töötajad 2014. aastal 89% kõigist ümbrikupalga saajatest ning ainult 11% sai kogu oma palga kätte mustalt. Viimaste osakaal on alates 2012. aastast püsinud samal tasemel. Keskmise ümbrikupalga osakaal netosissetulekust on langenud ja moodustas 2014. aastal 33% (vt tabel 6.2).

Tabel 6.2 Keskmise ümbrikupalga osakaal netotöötasus töötajatel, kes said ümbrikupalka, %

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Keskmine ümbrikupalga osakaal netotöötasus, %	51	35	44	51	37	40	35	39	33

Sarnaselt varasematele aastatele on ümbrikupalk kõige laiemalt levinud ehitusvaldkonnas, kust 2014. aastal sai illegaalset töötasu 33% kõigist ümbrikupalga saajatest (vt joonis 6.1). Siiski on võrreldes eelnenud aastaga ehitussektori osakaal ümbrikupalka maksnud ettevõtetest vähenenud (nt 2013. aastal sai sealt illegaalset töötasu 43% ümbrikupalga saajatest). Võrdselt 16% ümbrikupalga saajatest teenis illegaalseid sissetulekuid toitlustus- ja transpordiettevõtetest ning 12% tööstusest. Nimetatud valdkondadest kasvas 2014. aastal oluliselt transpordi- ja tööstusvaldkonnast ümbrikupalka saanute osakaal – nii suurenes transpordisektori osatähtsus ümbrikupalkade maksmisel 8%-lt 16%-le ja tööstuses 8%-lt 12%-le.

Joonis 6.1. Ümbrikupalka maksnud ettevõtete valdkondlik jaotus (% ümbrikupalga saajatest)

Ümbrikupalgaga oli 2014. aastal rahul 47% sellise töötasu saajatest, kuid rahul ei olnud 29%. Võrreldes 2013. aastaga ümbrikupalgaga rahul olevate inimeste osakaal natuke vähenes (-2%-punkti), samas kui rahulolematute ja neutraalsete ümbrikupalga saajate osakaal mõnevõrra kasvas (mõlemal +1%-punkti). Ümbrikupalkadega rahulolematuse peamiseks põhjuseks nimetati sotsiaalsete garantiide puudumist mille tulemusel kannatavad tulevikus ravi- ning pensionikindlustus.

Kõigist ümbrikupalga saajatest 20% pidas võimalikuks töökaotust, kui nad ei nõustuks tööandja poolt pakutud illegaalse töötasuga. Veelgi tõenäosemaks pidasid töökoha kaotust ümbrikupalkadega rahulolematud inimesed, neist pidasid tööst ilma jäämist võimalikuks ligi pooled (49%).

Üldiselt on viimastel aastatel siiski vähenenud nende inimeste osakaal, kes peavad võimalikuks töökoha kaotamist illegaalsest töötasust keeldumise korral.

Töoga hõivatud elanikelt uuriti ka üldist suhtumist ümbrikupalkade maksmise kohta ning paluti oma hinnanguid põhjendada. Tavapäraselt on ümbrikupalka mittepooldavaid inimesi olnud enamuses ja nii oli ka 2014. aastal, kui sellesse suhtus negatiivselt 71% töötajatest. Siiski on illegaalset töötasu mitte pooldavate töötajate osakaal aastaga langenud (2013. aastal ei pooldanud 76%) ja suurenenud ükskõiksete osakaal (vt tabel 6.3).

Tabel 6.3. Hinnang ümbrikupalga maksmisele (% töötajatest)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pooldab	5	7	6	7	8	5	9	8	7
Ei poolda	85	82	80	78	72	77	75	76	71
Ei oska öelda	10	11	14	15	20	18	16	16	22
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kõige rohkem põhjendati ümbrikupalkade pooldamist sellega, et Eestis on töötajate maksukoormus liiga suur. Samuti toetati töötasudelt maksude tasumatajätmist põhjendusega, et töötaja saab nii rohkem palka kätte. Üle poole illegaalse töötasu pooldajatest suhtus ümbrikupalkadesse positiivselt veel põhjusel, et ettevõtete maksukoormus on liiga suur ja samuti ettevõtluseks ebasoodsa seadusandluse tõttu.

Valdav osa ümbrikupalka mittepooldavatest inimestest (86%) oli 2014. aasta küsitluse järgi ümbrikupalkade maksmise vastu põhjusel, et mustalt töötamise tõttu jäävad inimesed ilma sotsiaalsetest garantiidest. Ligi kolmveerand ümbrikupalkade vastastest ei ole rahul ka sellega, et ebaseaduslikult töötamisel puudub töötajal tööandja vastu seaduslik kaitse, samuti peeti ümbrikupalkade maksmist ausate maksumaksjate ja ettevõtete suhtes ülekohtuseks. Muudest põhjustest vähem vastuseisu ümbrikupalkade suhtes tekitas see, et ametliku sissetuleku puudumine raskendab pangast laenu võtta. Võrreldes eelnevate aastatega, on ümbrikupalgaga rahulolematuse põhjused jäänud sarnaseks. Siiski võib märgata, et aasta-aastalt on suurenenud rahulolematust seetõttu, et ümbrikupalga saajatel puudub tööandja vastu seadusandlik kaitse.

Arvutuste kohaselt jäi riigil ümbrikupalkade tõttu 2014. aastal saamata sotsiaalmaksu vahemikus 39,3 kuni 78,7 miljonit eurot ning füüsilise isiku tulumaksu 24,0 kuni 48,1 miljonit eurot. Kokku kaotas riik tööjõu maksudena keskmiselt 92,5 miljonit eurot. Tulenevalt ümbrikupalka saanud töötajate arvu ja illegaalsena saadud sissetulekute vähenemisest, kujunesid ümbrikupalgast tingitud maksukaotused riigile 2014. aastal märgatavalt väiksemaks kui eelnenud aastatel – võrdluseks jäi 2013. aastal illegaalsest töötasust tingituna riigile maksudena laekumata 154,1 miljonit eurot ja 2012. aastal 146,1 miljonit eurot.

Elanikel paluti ka prognoosida, kuidas muutub ümbrikupalkade maksmise trend 2015. aastal. Kokkuvõttes oldi arvamusel, et 2015. aastal ümbrikupalkade maksmine väheneb veelgi. Töötavatest elanikest ligi kolmandik arvas, et ümbrikupalku hakatakse maksuma vähem, ligi neljandiku hinnangul jääb olukord mustal turul samaks ja vaid 5% uskus, et illegaalse töötasu hakatakse rohkem maksuma. Ülejäänud vastajad (40%) ei osanud illegaalse töötasu maksmise trendi ette prognoosida.

7. Maailmamajanduse konjunktuur: 2015. II–III kvartal²²

Maailma majanduskliima paraneb

Aprilli vaatlus näitas maailma majanduskliima mõõdukat paranemist. Majanduskliima indeks oli aprillis 99,5 (2005=100) ning tõusis jaanuariga võrreldes 3,6 punkti, ületades pikaajalist keskmist (1999–2014: 96,1). Maailma majanduse hetkeolukorra hinnang paranes ja tuleviku väljavaadete optimism tugevnes.

Tabel 7.1. Mõnede riikide majanduskliima indeksid (punktides, max=9)

	Jaanuar 2015	Aprill 2015	+/-
Soome	4,5	4,4	- 0,1
Rootsi	6,4	6,2	- 0,2
Saksamaa	6,4	7,5	+ 1,1
Suurbritannia	6,7	6,4	- 0,3
USA	6,6	6,0	- 0,6
Hiina	4,3	4,6	+ 0,3
Läti	4,7	4,7	0
Leedu	5,9	7,0	+ 1,1
Poola	5,7	7,3	+ 1,6
Venemaa	2,3	3,1	+ 0,8
Ukraina	2,6	3,4	+ 0,8

Lääne-Euroopa: majanduskliima paraneb

Aprilli vaatluse kohaselt tõusis Lääne-Euroopa riikide majanduskliima indeks 122,1-ni (jaanuaris 111,2), mis on pikaajalisest keskmisest kõrgem (1999–2014: 103,6). Jooksva olukorra hinnang paranes ja tõusis rahuldavale tasemele ning kuue kuu ootuste optimism tugevnes. Saksamaa majanduskliima hinnang paranes soodsalt tasemelt veelgi. Prognoositakse, et kuue kuu pärast on Saksamaal eratarbimise, investeeringute ja ekspordi olukord parem.

Soome hetkeolukorda hinnati jätkuvalt ebarahuldavaks, kuid tuleviku väljavaateid positiivseteks. Ekspordi, eratarbimise ja investeeringute olukorda nähakse kuue kuu pärast tugevamana.

Prantsusmaal, Hispaanias, Irimaal, Itaalias ja Portugalis hinnati jooksvat olukorda mitterahuldavaks, kuid kuue kuu väljavaateid positiivseteks.

Euroalasse mittekuuluvatest riikidest hinnati hetkeolukorda rahuldavast kõrgemaks ja kuue kuu ootusi positiivseteks Suurbritannias, Rootsis ja Taanis. Rootsi ekspordi- ja impordimahtusid ning eratarbimist nähakse kuue kuu pärast suuremana. Norras ja Šveitsis hinnati majanduskliimat rahuldavast madalamaks.

²² Ülevaade on koostatud Müncheneri Majandusuuringute Instituudi (CESifo) väljaande World Economic Survey (WES) nr 127 alusel. Eestit esindab rahvusvahelises WES projektis Eesti Konjunkturiinstituut.

Kesk- ja Ida-Euroopa: majanduskliima paraneb

Kesk- ja Ida-Euroopa riikide majanduskliima indikaator tõusis 101,0-le (jaanuaris 85,9). Hetkeolukorra hinnang paranes rahuldavalt tasemelt ning tuleviku väljavaadete optimism tugevnes. Euroopa Liitu kuuluvatest Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest hinnati majanduse hetkeolukorda kõrgemalt Tšehhis, Poolas, Leedus ja Slovakkias kus ka kuue kuu ootused olid positiivsed. Lätis hinnati hetkeolukorda rahuldavaks, kuid kuue kuu ootusi negatiivseteks.

Põhja-Ameerika: mõningane jahenemine

Põhja-Ameerika majanduskliima indeks langes 97,9-le (jaanuaris 107,1), kuid on pikaajalisest keskmisest kõrgem (1999–2014: 90,7). Ameerika Ühendriikides mõnevõrra langes jooksva olukorra hinnang ning kahanes kuue kuu ootuste optimism, kuid majanduskliima jäi rahuldavaks. Prognoositakse, et kuue kuu pärast on Ameerika Ühendriikides eratööstuse ja investeeringute seis parem, kuid ekspordikäive madalam. Kanadas hinnati hetkeolukorda rahuldavaks ja väljavaateid positiivseteks.

Venemaa ja SRÜ: ebarahuldav majanduskliima

Venemaa ja SRÜ majanduskliima indeks tõusis aprillis 53,8-le (jaanuaris 43,9), mis on pikaajalisest keskmisest oluliselt madalam (1999–2014: 88,1). Aprilli vaatlusel hinnati hetkeolukorda Venemaal ebarahuldavaks ja tuleviku väljavaateid pessimistlikeks. Ukraina hetkeolukorda hinnati mitterahuldavaks, kuid kuue kuu ootused tõusid positiivsele poolele.

Aasia: mõningane paranemine

Aasia riikide majanduskliima indeks oli aprilli vaatlusel 93,0 (jaanuaris 90,4), mis on pikaajalise keskmise tasemel (1999–2014: 92,5). Indias hinnati jooksvat olukorda rahuldavaks ja tuleviku väljavaateid optimistlikeks. Jaapanis hinnati hetkeolukorda mitterahuldavaks, kuid tulevikuootusi positiivseteks. Hiinas jäi hetkeolukorra hinnang mitterahuldavaks, kuid väljavaated tõusid positiivsele poolele.

Okeaania: rahuldavast madalam majanduskliima

Aprilli vaatlusel hinnati Okeaania jooksvat olukorda rahuldavaks kuid tuleviku väljavaated jäid negatiivseteks.

Ladina-Ameerika: majanduskliima halveneb

Ladina-Ameerika riikide hetkeolukorda hinnati aprillis rahuldavast madalamaks ja väljavaateid negatiivseteks. Brasiilias, Argentiinas ja Mehhikos valitseb rahuldavast madalam majanduskliima. Tšiilis hinnati jooksvat olukorda mitterahuldavaks, kuid ootusi kuue kuu pärast optimistlikeks.

Lähis-Ida: majanduskliima halveneb

Lähis-Ida riikide hetkeolukorda hinnati aprillis rahuldavaks, kuid ootused jäid negatiivseteks. Iisraelis valitseb rahuldav ja Türgis rahuldavast madalam majanduskliima.

Aafrika: rahuldav majanduskliima

Aprilli vaatlusel jäi Aafrika hetkeolukorra hinnang rahuldavast madalamaks, kuid tuleviku väljavaated pöördusid positiivseteks.

Inflatsiooniootused langesid

Maailma keskmiseks inflatsiooniks 2015. aastal prognoosid eksperdid aprillis 3,0% (jaanuaris 3,2%). Euroala inflatsiooniootused (ekspertide hinnangul) alanesid 0,6%-ni (jaanuaris 0,7%), USAs 1,4% (jaanuaris 1,7%) ja Aasias 2,7% (jaanuaris 3,0%) tasemele. Ladina-Ameerikas prognoositakse 2015. a inflatsiooniks 13,0%, Venemaal 15,0%, Aafrikas 7,0% ja Lähis-Idas 4,1%. 2020. aastaks prognoositakse maailma aastakeskmiseks inflatsiooniks 3,0%. Euroalal prognoositakse 2020. aastaks keskmiselt 2,0%, USAs 2,4% ja Aasias 3,1% hindade kallinemist.

Tabel 7.2. Maailma majanduskonjunktuur peamiste piirkondade lõikes, (ekspertide hinnangud, max = 9)

	117 riigi keskmine		EL-28		Eurotsoon		Lääne-Euroopa		Kesk- ja Ida-Euroopa		Põhja-Ameerika		Aasia	
	Jaan 2015	Apr 2015	Jaan 2015	Apr 2015	Jaan 2015	Apr 2015	Jaan 2015	Apr 2015	Jaan 2015	Apr 2015	Jaan 2015	Apr 2015	Jaan 2015	Apr 2015
Majanduse üldolukord praegu	4,9	5,1	4,6	5,5	4,2	5,2	4,6	5,4	5,3	6,0	6,8	5,9	4,5	4,7
Majanduse üldolukord 6 kuu pärast	5,7	5,9	6,7	7,1	6,7	7,3	6,6	6,9	5,5	6,7	6,0	5,8	5,8	5,9
Majanduskliima*	5,3	5,5	5,7	6,3	5,5	6,3	5,6	6,2	5,4	6,4	6,4	5,9	5,2	5,3
Eksport 6 kuu pärast	5,9	5,8	7,1	7,6	7,3	7,9	7,2	7,5	6,1	6,8	4,1	3,5	6,5	5,8
Import 6 kuu pärast	5,8	6,0	6,1	6,7	6,0	6,5	6,0	6,5	6,1	7,0	7,2	7,2	6,0	6,0
Kaubavahetuse bilanss järgneval 6 kuul	5,4	5,4	6,3	6,3	6,6	6,7	6,4	6,1	5,2	6,0	3,6	3,5	5,8	5,8
Inflatsioon 6 kuu pärast	4,9	5,8	5,0	6,7	4,7	6,8	4,8	6,5	6,1	6,3	4,5	6,2	4,4	4,7
Lühiajaliste laenude intress 6 kuu pärast	5,3	5,3	5,0	5,0	4,9	5,0	5,0	5,0	4,9	4,6	6,6	7,4	4,8	4,7
Pikaajaliste laenude intress 6 kuu pärast	5,7	5,8	5,7	5,7	5,4	5,7	5,6	5,7	5,7	5,2	7,1	7,3	4,7	5,2
Kodumaised aktsiahinnad 6 kuu pärast	6,2	6,4	6,5	6,6	0,0	4,0	6,5	6,7	6,0	5,9	6,1	5,7	6,7	6,7

* Majanduskliima – tuletatud (aritmeetilise keskmisena) ekspertide hinnangutest hetkeseisule ja olukorrale kuue kuu pärast

Riikide majandusindikaatorid²³ (protsentides)

	SKP			Tööpuuduse määr	Tarbijahinnad 2015	Eelarve tasakaal*	Jooksevkonto saldo*	Riigivõlakirjade (10. a tähtajaga) intressimäär
	I kv 2015/ I kv 2014	2015	2016					
USA	+ 2,7	+ 2,3	+ 2,8	5,5	+ 0,4	- 2,5	- 2,4	2,42
Hiina	+ 7,0	+ 6,9	+ 6,8	4,1	+ 1,4	- 2,7	+ 2,8	3,22
Jaapan	- 0,9	+ 0,8	+ 1,6	3,3	+ 0,6	- 6,9	+ 1,9	0,44
Suurbritannia	+ 2,4	+ 2,4	+ 2,4	5,5	+ 0,3	- 4,4	- 4,7	2,19
Kanada	+ 2,1	+ 1,8	+ 2,3	6,8	+ 1,1	- 1,8	- 2,8	1,91
Euroala	+ 1,0	+ 1,5	+ 1,8	11,1	+ 0,2	- 2,2	+ 2,3	0,98
Austria	+ 0,3	+ 0,9	+ 1,6	5,7	+ 1,1	- 2,1	+ 1,6	1,12
Belgia	+ 0,9	+ 1,2	+ 1,6	8,5	+ 0,3	- 2,6	+ 0,6	1,34
Prantsusmaa	+ 0,7	+ 1,2	+ 1,6	10,5	+ 0,2	- 4,1	- 1,0	1,28
Saksamaa	+ 1,0	+ 1,8	+ 2,1	6,4	+ 0,5	+ 0,7	+ 6,7	0,98
Kreeka	+ 0,2	+ 1,4	+ 2,5	25,6	- 0,9	- 3,6	+ 2,7	11,6
Itaalia	+ 0,1	+ 0,6	+ 1,3	12,4	+ 0,2	- 2,9	+ 1,9	2,24
Holland	+ 2,4	+ 1,8	+ 1,8	9,0	+ 0,3	- 1,9	+ 9,0	1,17
Hispaania	+ 2,6	+ 2,7	+ 2,4	22,7	- 0,4	- 4,4	+ 0,5	2,38
Tšehhi	+ 4,2	+ 3,1	+ 2,8	6,4	+ 0,3	- 1,8	- 0,4	1,27
Taani	+ 1,5	+ 1,6	+ 1,9	4,8	+ 0,6	- 2,9	+ 5,9	1,16
Ungari	+ 3,5	+ 3,0	+ 2,9	7,6	+ 0,8	- 2,6	+ 4,6	3,97
Norra	+ 1,5	+ 0,8	+ 1,6	4,1	+ 1,5	+ 6,5	+ 10,4	1,76
Poola	+ 3,7	+ 3,4	+ 3,6	10,8	+ 0,2	- 1,5	- 1,6	3,23
Venemaa	- 1,9	- 3,6	+ 0,4	5,8	+ 15,3	- 2,6	+ 4,3	10,5
Rootsi	+ 2,6	+ 2,7	+ 2,9	8,3	+ 0,2	- 1,3	+ 5,8	1,04
Šveits	+ 1,1	+ 1,0	+ 1,3	3,3	- 0,9	+ 0,2	+ 8,0	0,26
Türgi	+ 2,3	+ 3,0	+ 3,6	11,2	+ 7,0	- 1,7	- 4,6	9,64
Austraalia	+ 2,3	+ 2,5	+ 2,9	6,0	+ 1,7	- 2,3	- 3,1	3,05
Brasillia	- 1,6	- 1,1	+ 1,1	6,4	+ 7,9	- 5,5	- 4,1	12,7
Soome	- 0,1	+ 0,4	+ 1,4	10,3	+ 0,5	- 2,4	- 0,6	1,16
Läti	+ 1,9	+ 2,7	+ 3,5	10,2	+ 0,9	- 1,2	- 2,6	
Leedu	+ 1,2	+ 2,9	+ 3,1	8,5	+ 0,6	- 1,8	- 1,8	1,45

* SKP suhtes 2015

²³ Allikas: The Economist, 11. juuni 2015

Lisa 2

Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades (sesoonselt silutud andmete alusel)

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2015					
	Kuu – aasta	Väärtus		Kuu – aasta	Väärtus	Jaen	Veebr	Märts	Apr	Mai	Juuni
Euroopa Liit											
Tööstus	03-09	-38.7	-7.0	06-07	7.5	-3.1	-3.0	-2.7	-3.0	-2.6	-3.3
Teenindus	03-09	-31.1	8.6	06-98	33.5	8.7	8.0	8.1	9.8	11.0	8.6
Tarbija	03-09	-32.4	-11.9	08-00	1.6	-5.9	-4.4	-1.8	-2.2	-4.0	-3.3
Kaubandus	12-08	-26.8	-6.2	12-10	8.4	1.8	-0.5	2.1	1.6	5.4	2.1
Ehitus	06-93	-45.3	-19.5	12-06	3.8	-20.2	-19.1	-20.5	-17.9	-20.0	-18.5
Majandusosaldu	03-09	66.4	100.0	05-00	117.2	104.8	105.2	106.0	106.4	106.4	105.5
Finantsteenused	01-09	-20.0	13.5	04-06	43.3	15.7	20.9	21.2	20.4	15.2	24.5
Euroola											
Tööstus	03-09	-38.1	-6.8	04-07	7.9	-4.5	-4.6	-2.9	-3.2	-3.0	-3.4
Teenindus	03-09	-26.1	9.0	08-98	35.4	5.3	5.3	6.1	7.0	7.9	7.9
Tarbija	03-09	-34.6	-13.0	05-00	2.4	-8.5	-6.7	-3.7	-4.6	-5.6	-5.6
Kaubandus	01-93	-24.8	-8.8	12-10	5.3	-2.7	-1.3	-0.8	-0.8	1.5	-1.1
Ehitus	09-93	-46.0	-18.5	02-90	6.0	-25.3	-25.1	-24.2	-25.5	-25.0	-24.2
Majandusosaldu	03-09	69.3	100.0	05-00	118.8	101.5	102.3	103.9	103.8	103.8	103.5
Finantsteenused	01-09	-21.8	11.5	04-06	42.6	12.1	16.0	16.8	16.2	11.9	17.2
Belgia											
Tööstus	03-09	-33.8	-9.6	06-07	6.9	-9.0	-9.3	-8.1	-6.6	-4.5	-2.7
Teenindus	04-09	-42.9	11.5	08-07	32.2	13.7	11.2	9.3	16.6	12.4	13.3
Tarbija	02-09	-26.5	-7.0	12-00	16.2	-8.3	-6.3	-6.1	-6.2	-3.1	-3.2
Kaubandus	01-09	-27.9	-4.1	10-10	13.7	-12.8	-10.8	-8.3	-12.2	-2.0	-13.8
Ehitus	11-95	-35.1	-10.3	02-90	9.7	-23.6	-24.2	-19.3	-21.0	-20.2	-19.0
Majandusosaldu	03-09	70.2	100.0	06-00	116.8	98.8	98.8	99.6	102.0	103.1	103.2
Bulgaaria											
Tööstus	06-93	-32.1	-6.2	01-08	12.3	0.8	2.5	-1.3	1.2	0.2	1.4
Teenindus	06-10	-13.6	10.0	03-07	33.4	6.8	6.5	3.9	4.7	6.5	7.1
Tarbija	04-09	-50.1	-34.0	08-01	-13.0	-38.6	-35.9	-33.2	-32.8	-29.4	-32.4
Kaubandus	07-09	-14.8	14.3	08-94	31.8	10.4	12.9	10.0	10.5	10.4	13.7
Ehitus	10-09	-56.0	-25.3	11-07	23.9	-28.3	-27.4	-23.9	-23.0	-22.9	-22.8
Majandusosaldu	05-93	71.3	100.0	04-07	120.3	102.2	103.8	101.6	103.4	104.4	104.4
Tšehhi											
Tööstus	02-09	-35.6	2.1	06-00	29.8	2.4	2.2	4.1	3.6	3.9	5.2
Teenindus	09-09	6.4	33.3	02-07	52.6	31.9	29.7	26.7	26.7	28.9	31.4
Tarbija	03-98	-35.8	-12.2	10-06	3.9	3.3	-0.1	0.3	1.6	1.1	2.9
Kaubandus	02-99	-1.3	14.5	11-07	29.5	19.3	20.0	18.1	21.1	20.6	21.6
Ehitus	02-99	-54.9	-20.9	01-05	5.3	-20.7	-21.6	-22.2	-15.8	-16.0	-16.6
Majandusosaldu	01-99	73.0	100.0	02-07	118.2	105.1	103.2	102.7	103.4	104.0	105.9
Taani											
Tööstus	02-09	-34.5	-1.1	09-94	16.7	-16.2	-16.4	-19.3	-13.8	-7.9	-9.2
Teenindus	02-13	-10.1	5.0	05-10	28.6	7.3	5.2	4.9	5.4	5.5	6.7
Tarbija	10-90	-11.8	8.1	03-15	21.9	16.8	17.3	21.9	20.8	19.3	18.7
Kaubandus	11-11	-11.4	6.0	04-15	17.0	9.5	11.8	9.9	17.0	12.3	8.9
Ehitus	10-09	-50.0	-10.1	11-06	24.2	-15.0	-10.5	-16.8	-17.2	-16.2	-14.0
Majandusosaldu	02-09	68.3	100.0	05-10	118.3	96.5	96.2	95.6	99.0	101.4	99.8
Saksamaa											
Tööstus	03-09	-42.5	-7.6	02-11	16.0	-3.0	-3.4	-1.2	-2.8	-2.6	-4.0
Teenindus	12-02	-19.9	17.8	03-99	50.1	12.6	11.7	14.0	14.0	16.6	18.6
Tarbija	04-09	-32.9	-8.4	11-10	10.9	0.0	-0.1	3.2	3.3	3.0	2.8
Kaubandus	01-03	-37.4	-11.4	12-90	22.3	-5.4	-4.6	-5.4	-6.3	-3.1	-5.0
Ehitus	12-02	-55.4	-27.8	02-90	2.2	-10.1	-12.1	-12.5	-10.8	-13.2	-13.0
Majandusosaldu	03-09	71.8	100.0	08-90	119.2	103.8	103.3	105.1	104.5	105.0	105.0
Eesti											
Tööstus	03-09	-39.1	2.6	12-06	28.5	-1.3	-2.1	-4.1	-3.1	-2.4	-4.9
Teenindus	02-09	-50.3	10.2	01-06	38.3	3.2	-4.6	-10.1	-8.3	-10.6	-14.0
Tarbija	04-93	-56.3	-16.1	04-06	12.8	-3.4	-8.0	-1.3	-3.8	-8.8	-7.3
Kaubandus	06-09	-45.6	7.8	04-07	35.6	9.2	7.0	7.5	7.4	6.2	5.7
Ehitus	04-09	-76.0	-2.1	05-06	48.8	-15.5	-17.2	-21.7	-21.9	-19.8	-25.8
Majandusosaldu	03-09	67.8	100.0	09-06	118.1	100.6	97.5	96.4	96.5	95.9	94.4
Kreeka											
Tööstus	03-09	-36.6	-4.1	03-00	13.3	-7.9	-9.2	-10.2	-15.0	-13.0	-14.1
Teenindus	10-12	-46.0	9.8	08-00	58.7	9.0	4.4	-0.3	-4.4	-10.1	-9.4
Tarbija	10-11	-83.8	-38.8	04-00	-5.8	-49.3	-30.6	-31.0	-40.5	-43.6	-46.8
Kaubandus	10-12	-48.4	-2.3	07-07	39.0	-1.0	-3.9	-4.1	-0.6	0.2	-3.5
Ehitus	08-11	-77.4	-20.5	04-00	32.5	-29.8	-31.9	-40.0	-41.9	-44.5	-48.0
Majandusosaldu	03-09	74.5	100.0	07-00	119.4	95.3	98.2	96.8	92.7	91.4	90.7

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2015						
	Kuu – aasta	Väärtus		Kuu – aasta	Väärtus	Jaan	Veebr	Märts	Apr	Mai	Juuni	
Hispaania												
Tööstus	01-93	-43.2	-10.0	11-97	7.1	-4.5	-4.3	-0.9	0.2	1.4	1.2	
Teenindus	01-09	-38.7	9.6	06-98	54.0	16.4	18.7	17.3	23.5	20.4	16.5	
Tarbija	02-09	-47.6	-14.1	03-00	5.3	-1.5	-2.1	1.7	3.6	1.5	-0.4	
Kaubandus	02-93	-36.0	-9.3	04-15	16.0	10.5	12.9	14.5	16.0	15.9	13.4	
Ehitus	08-13	-69.3	-12.5	12-98	39.5	-25.8	-22.2	-22.0	-29.0	-25.0	-29.0	
Majandusosaldu	01-93	72.2	100.0	06-98	116.6	106.6	107.4	109.1	110.4	110.4	108.4	
Prantsusmaa												
Tööstus	07-93	-39.4	-8.3	06-00	14.7	-7.8	-6.6	-6.6	-6.8	-6.9	-6.9	
Teenindus	04-09	-28.8	-0.5	01-90	16.2	-7.9	-8.0	-8.2	-8.4	-5.8	-6.4	
Tarbija	03-09	-37.0	-18.8	01-01	3.3	-20.4	-18.8	-14.3	-16.0	-17.8	-17.8	
Kaubandus	04-97	-27.2	-8.8	12-07	8.8	-7.6	-4.8	-4.1	-5.9	-1.8	-4.9	
Ehitus	01-93	-62.3	-15.1	10-00	44.9	-46.4	-46.7	-46.3	-47.5	-46.5	-44.6	
Majandusosaldu	03-09	74.6	100.0	10-00	118.4	96.4	98.1	98.6	97.8	98.7	98.5	
Horvaatia												
Tööstus	04-09	-28.6	-10.2	08-14	5.0	-1.5	-0.9	1.8	3.0	5.0	4.8	
Teenindus	07-09	-31.6	-4.2	05-08	20.8	6.7	9.9	5.9	12.6	11.2	12.1	
Tarbija	08-09	-51.5	-32.9	07-07	-14.0	-29.1	-26.9	-23.5	-22.0	-21.7	-21.2	
Kaubandus	08-09	-31.0	-11.7	03-15	5.1	3.3	-1.1	5.1	4.0	4.3	3.6	
Ehitus	03-10	-49.2	-30.9	05-08	13.0	-27.2	-28.8	-30.3	-24.2	-24.9	-26.1	
Majandusosaldu	08-09	76.4	100.0	05-08	122.2	114.1	115.5	116.7	120.4	121.6	121.8	
Itaalia												
Tööstus	03-09	-34.5	-4.9	02-95	14.2	-5.1	-4.4	-1.4	-1.1	-1.2	-1.3	
Teenindus	04-13	-24.5	2.7	04-00	33.1	-0.5	3.5	4.9	5.4	6.4	6.5	
Tarbija	06-12	-41.5	-16.4	06-01	2.5	-11.5	-5.3	-4.5	-7.1	-8.9	-7.8	
Kaubandus	04-99	-65.4	-13.6	02-92	17.3	2.8	5.0	6.7	8.1	8.0	6.4	
Ehitus	09-93	-75.4	-23.1	04-90	13.4	-28.4	-27.3	-22.9	-24.7	-26.1	-21.2	
Majandusosaldu	03-09	74.5	100.0	05-00	121.0	100.9	103.7	106.1	106.1	105.7	106.5	
Küpros												
Tööstus	04-13	-37.4	-3.8	04-08	19.9	-10.6	-7.5	-8.4	-3.2	-10.5	-5.8	
Teenindus	04-13	-59.0	-1.2	08-07	35.4	6.3	11.6	11.9	16.5	6.9	6.5	
Tarbija	04-13	-64.4	-34.7	06-01	-13.0	-25.1	-29.7	-31.9	-21.9	-18.5	-19.5	
Kaubandus	04-13	-48.9	-9.7	05-07	20.6	-10.0	-10.4	-11.6	-8.1	-12.3	-10.6	
Ehitus	04-13	-72.7	-24.5	12-03	36.5	-44.7	-49.1	-44.3	-42.9	-48.5	-44.5	
Majandusosaldu	04-13	69.1	100.0	08-07	117.4	101.7	102.8	102.6	107.3	103.4	104.1	
Läti												
Tööstus	04-93	-44.0	-8.1	02-07	11.8	-6.0	-8.1	-7.5	-5.4	-6.2	-7.7	
Teenindus	03-09	-43.9	4.3	12-06	20.9	2.1	2.5	4.5	4.2	3.4	1.2	
Tarbija	07-09	-54.9	-21.9	09-06	1.0	-9.2	-9.1	-5.1	-4.0	-5.5	-9.1	
Kaubandus	02-09	-35.2	6.4	04-07	22.8	5.4	3.6	4.8	3.5	3.7	3.1	
Ehitus	07-09	-79.4	-25.2	01-07	19.2	-16.8	-20.0	-21.4	-20.4	-23.8	-22.7	
Majandusosaldu	03-09	70.8	100.0	02-07	115.1	102.7	101.9	103.6	104.2	103.5	101.9	
Leedu												
Tööstus	04-09	-41.4	-11.5	08-07	9.8	-10.3	-10.8	-5.1	-3.6	-11.1	-13.0	
Teenindus	03-09	-47.2	7.0	07-06	34.3	-6.8	0.2	-3.5	-4.0	-1.7	3.2	
Tarbija	01-09	-56.1	-15.9	05-07	9.2	-10.3	-8.5	-4.7	-5.8	-6.0	-8.3	
Kaubandus	04-09	-57.8	-1.9	01-07	41.7	7.1	3.4	0.0	-8.6	-1.6	-4.4	
Ehitus	05-09	-92.9	-33.7	01-07	13.4	-15.3	-12.0	-18.1	-23.0	-22.5	-24.4	
Majandusosaldu	04-09	69.0	100.0	07-06	118.5	101.2	102.7	104.9	104.9	102.4	102.1	
Luksemburg												
Tööstus	03-09	-53.9	-15.6	04-95	24.1	-23.9	-30.9	-31.8	-31.2	-24.8	-27.9	
Teenindus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
Tarbija	12-08	-20.7	-1.0	02-02	13.4	-4.3	-0.7	-2.8	0.0	2.7	1.4	
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
Ehitus	03-94	-70.9	-21.9	03-90	26.4	-4.9	-0.5	-2.4	0.9	8.5	7.2	
Majandusosaldu	03-09	74.6	100.0	04-95	123.0	93.7	92.3	90.0	92.0	96.4	94.4	
Ungari												
Tööstus	03-09	-34.7	-3.7	04-98	10.4	3.8	4.4	6.2	6.8	2.8	6.0	
Teenindus	03-09	-44.2	-8.4	03-02	13.8	8.7	7.0	5.1	4.7	10.9	8.2	
Tarbija	04-09	-68.8	-32.8	08-02	0.2	-23.5	-21.5	-23.0	-23.6	-21.1	-25.2	
Kaubandus	03-09	-41.1	-8.6	01-14	14.1	9.3	7.1	7.2	10.1	2.9	8.7	
Ehitus	04-09	-56.0	-18.5	08-98	11.5	-8.9	-14.4	-14.2	-13.4	-16.5	-9.3	
Majandusosaldu	03-09	62.1	100.0	04-98	117.9	113.4	113.7	114.0	113.7	113.9	113.9	
Malta												
Tööstus	03-09	-31.6	-4.9	03-08	18.8	0.1	6.7	2.5	3.8	2.0	-5.2	
Teenindus	03-09	-22.0	20.4	05-07	65.2	29.7	29.6	31.9	31.0	29.1	25.4	
Tarbija	04-11	-41.3	-22.8	11-13	1.4	-2.4	-1.2	-1.7	0.7	0.8	0.6	
Kaubandus	06-12	-19.2	-3.3	06-15	24.2	6.4	8.2	6.3	19.9	20.7	24.2	
Ehitus	03-09	-53.4	-27.4	05-15	23.3	7.3	13.1	-5.8	14.5	23.3	21.8	
Majandusosaldu	03-09	72.7	100.0	03-08	125.0	114.7	117.9	115.6	118.2	117.5	114.0	

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2015						
	Kuu – aasta	Väärtus		Kuu – aasta	Väärtus	Jaan	Veebr	Märts	Apr	Mai	Juuni	
Holland												
Tööstus	02-09	-25.4	-2.9	10-06	7.6	-0.5	-1.3	-1.3	0.3	1.4	1.7	
Teenindus	03-09	-41.6	5.9	04-07	46.5	11.2	8.5	9.3	7.2	6.7	5.5	
Tarbija	02-13	-30.2	1.1	03-00	30.8	0.7	0.2	8.0	5.1	6.2	10.0	
Kaubandus	06-09	-16.9	11.1	10-99	33.3	3.4	2.0	4.6	8.3	8.4	6.2	
Ehitus	12-12	-47.7	-6.9	12-00	27.1	-10.1	-8.3	-6.9	-5.3	-3.2	0.1	
Majandusosaldu	03-09	67.8	100.0	03-07	117.6	102.2	101.7	102.6	103.5	104.4	104.8	
Austria												
Tööstus	03-09	-37.8	-5.1	02-07	15.2	-7.3	-11.4	-9.1	-9.0	-7.7	-8.9	
Teenindus	04-09	-24.9	14.1	06-98	33.4	7.2	2.3	7.4	4.3	7.2	9.7	
Tarbija	04-09	-23.0	-1.8	06-07	16.3	-12.0	-12.3	-9.8	-10.9	-10.9	-11.1	
Kaubandus	03-09	-26.4	-7.8	05-10	13.2	-11.4	-12.8	-15.6	-14.8	-13.0	-15.0	
Ehitus	04-96	-56.4	-18.4	07-07	5.8	-11.1	-15.4	-17.2	-19.1	-19.7	-14.7	
Majandusosaldu	04-09	69.8	100.0	03-90	119.2	95.6	91.9	94.2	93.4	94.5	95.3	
Poola												
Tööstus	03-09	-29.1	-14.3	06-07	-0.5	-11.2	-12.1	-11.8	-11.5	-12.0	-12.9	
Teenindus	03-09	-12.0	3.8	07-07	22.7	0.2	0.2	-0.7	-0.3	-0.7	-1.0	
Tarbija	08-01	-40.1	-21.9	04-08	-0.5	-16.6	-14.9	-14.1	-10.1	-13.5	-12.0	
Kaubandus	03-03	-16.8	-3.2	12-07	11.9	0.7	1.4	1.1	-0.3	-1.1	0.2	
Ehitus	02-02	-67.9	-34.1	02-08	-0.7	-23.1	-23.5	-24.1	-24.7	-26.2	-26.2	
Majandusosaldu	03-09	77.9	100.0	05-96	122.9	98.8	99.1	98.7	100.0	98.5	98.3	
Portugal												
Tööstus	04-09	-35.7	-7.8	03-98	8.7	-5.3	-4.7	-3.6	-2.3	-3.0	-1.4	
Teenindus	10-12	-38.0	-4.2	06-01	24.7	1.0	-2.2	-1.5	6.3	0.7	2.0	
Tarbija	10-12	-60.1	-26.7	07-91	-0.5	-19.7	-20.0	-17.4	-20.1	-19.6	-18.6	
Kaubandus	12-08	-30.7	-2.8	07-98	14.1	-0.4	0.1	0.4	1.2	1.7	5.5	
Ehitus	05-12	-75.1	-32.4	12-97	1.9	-37.9	-40.8	-38.2	-37.6	-37.2	-39.4	
Majandusosaldu	04-09	74.8	100.0	03-98	117.1	102.4	101.9	103.2	106.0	103.6	105.0	
Rumeenia												
Tööstus	09-92	-22.2	-2.2	06-96	27.3	0.7	-0.2	0.0	-0.2	1.6	-0.8	
Teenindus	06-09	-19.3	12.3	06-04	56.2	4.4	3.8	4.0	7.4	6.1	8.8	
Tarbija	06-10	-63.3	-29.5	07-07	-10.6	-15.8	-15.8	-17.0	-17.5	-17.3	-16.2	
Kaubandus	07-09	-21.6	11.1	12-97	35.8	3.1	7.5	11.0	18.0	8.0	22.6	
Ehitus	09-99	-60.4	-14.5	06-96	34.6	-19.7	-12.4	-12.8	-14.5	-16.9	-13.8	
Majandusosaldu	09-92	70.3	100.0	06-96	124.5	102.3	102.6	102.2	103.0	103.2	103.8	
Sloveenia												
Tööstus	01-09	-38.0	-2.8	06-00	17.8	4.6	4.3	8.1	5.0	5.5	4.5	
Teenindus	04-09	-28.9	12.7	09-02	38.0	13.1	17.7	17.4	18.0	16.2	15.6	
Tarbija	09-12	-46.1	-20.8	07-07	-4.1	-15.6	-16.6	-14.6	-10.8	-9.7	-6.2	
Kaubandus	03-09	-21.6	10.7	09-07	38.2	23.9	22.8	18.8	23.6	19.8	5.0	
Ehitus	03-10	-63.9	-12.9	03-07	27.8	-11.5	-10.1	-9.1	-12.8	-15.1	-13.5	
Majandusosaldu	04-09	68.7	100.0	07-07	121.1	107.0	107.9	109.7	108.7	109.2	109.1	
Slovakkia												
Tööstus	04-09	-31.8	3.0	05-96	25.8	2.1	8.5	1.8	6.9	-1.3	5.3	
Teenindus	05-09	-24.0	27.0	03-02	62.6	11.2	7.7	7.1	7.5	16.0	5.8	
Tarbija	09-99	-49.0	-23.6	12-06	6.6	-8.9	-6.9	-7.5	-7.7	-17.2	-14.3	
Kaubandus	03-09	-22.7	8.8	11-98	34.4	12.3	15.3	10.2	12.4	14.3	11.9	
Ehitus	07-99	-86.1	-28.0	03-97	17.5	-17.4	-19.8	-16.3	-12.9	-9.5	-8.1	
Majandusosaldu	04-09	65.5	100.0	05-96	122.4	100.5	103.1	100.1	102.3	98.9	99.5	
Soome												
Tööstus	03-09	-37.3	1.3	10-94	31.3	-5.4	-8.7	-9.1	-9.1	-12.7	-9.3	
Teenindus	12-01	-47.6	14.1	09-00	51.1	0.4	-1.8	1.9	0.9	1.4	0.8	
Tarbija	12-08	-6.4	13.0	09-10	23.8	7.4	9.1	10.2	11.8	14.6	12.1	
Kaubandus	02-15	-30.0	-1.8	08-07	23.8	-27.1	-30.0	-26.1	-24.1	-22.1	-26.6	
Ehitus	06-91	-99.0	-19.1	06-98	36.5	-22.0	-24.8	-23.7	-20.8	-13.7	-17.8	
Majandusosaldu	04-91	72.8	100.0	11-94	121.3	94.2	92.9	94.1	93.9	93.6	94.1	
Rootsi												
Tööstus	03-09	-38.5	-4.8	09-10	15.8	2.2	0.6	-1.8	-7.9	-2.4	-2.2	
Teenindus	04-09	-26.3	19.5	02-11	53.0	29.1	27.1	23.1	25.6	26.2	24.6	
Tarbija	12-08	-10.0	10.0	09-10	28.0	13.3	12.1	12.4	9.3	10.2	10.8	
Kaubandus	01-09	-38.3	10.5	01-10	47.6	16.0	19.1	18.0	21.3	21.2	20.6	
Ehitus	12-93	-82.9	-24.1	08-07	47.6	-4.8	-5.9	-12.3	-9.6	-5.9	-5.8	
Majandusosaldu	08-91	77.6	100.0	01-11	118.3	107.6	106.5	104.5	102.4	104.6	104.2	
Suurbritannia												
Tööstus	03-09	-49.0	-9.3	06-14	12.3	6.1	8.4	1.3	1.4	2.1	-0.8	
Teenindus	03-09	-57.4	4.3	10-97	36.1	18.7	15.1	14.2	18.8	22.0	9.0	
Tarbija	01-09	-35.2	-9.1	05-14	7.6	3.0	3.9	5.6	6.9	1.1	5.1	
Kaubandus	01-09	-47.1	0.8	05-14	24.8	14.3	-2.7	8.4	4.4	17.7	8.3	
Ehitus	06-91	-79.3	-21.8	04-15	8.4	-4.4	-0.3	-8.9	8.4	-4.1	0.2	
Majandusosaldu	03-09	64.6	100.0	06-14	119.7	113.9	113.8	111.1	113.1	113.2	109.4	